

वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व. २०७५/७६

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

बबरमहल, काठमाडौं

वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व. २०७५/०७६

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाडौं

- प्रकाशक : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाडौं ।
- प्रतिलिपि अधिकार : २०७६, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, काठमाडौं
- सम्पादन मण्डल : विष्णु प्रसाद श्रेष्ठ, योजना अधिकृत
प्रकाश शाह, सहायक अनुगमन अधिकृत
- सल्लाहकार : गोपाल प्रकाश भट्टराई, महानिर्देशक
डा. रामचन्द्र कंडेल, उप-महानिर्देशक
युवराज रेग्मी, उप-महानिर्देशक
- आवरण फोटो : गैँडा
फोटो सौजन्य : युवराज रेग्मी
- सम्पर्क ठेगाना : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
पो.ब.नं. : ८६० काठमाडौं, नेपाल
फोन नं. : ००९७७-१-४२२०९१२/४२२०८५०/४२२७९२६
फ्याक्स नं. : ००९७७-१-४२२७६७५
इमेल : newdnpwc@gmail.com
वेबसाइट : www.dnpwc.gov.np
- मुद्रण : ग्लोबल प्रिन्ट कनेक्सन प्रा.लि.
प्रज्ञा आधुनिक छापाखाना
कमलादी, काठमाडौं
फोन : ०१-४२२७२५१
Email : gpc2070@gmail.com

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
(..... शाखा)

फोन नं. : ४२२०८५०
४२२०९९२
४२२०९२६
फ्याक्स नं. ४२२०६७५

पत्र संख्या :-
चलानी नं. :-

पो. ब. नं. - ८६०
बबरमहल, काठमाडौं
Email: info@dnppwc.gov.np
http://www.dnppwc.gov.np

मन्तव्य

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को वार्षिक प्रतिवेदनमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र विभाग अन्तर्गतका राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, शिकार आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र र प्राणी उद्यानहरूमा भएका नियमित कार्यहरूको प्रगति तथा वन्यजन्तु र प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण र संवर्धन गर्ने उद्देश्य अनुरूप सञ्चालन भइरहेका आयोजनाहरूको कार्य सम्पादन लगायत विविध विकास कार्यक्रम र खर्चको व्याख्या गरिएको छ ।

अपार जैविक विविधता तथा मनोरम प्राकृतिक दृश्यहरूको भण्डार भए पनि नेपालले संरक्षण कार्यहरूमा केही चुनौतीहरूको सामना गर्नु परिरहेको छ । निकुञ्ज तथा आरक्ष वरपर बढ्दो जनघनत्व, ठूला पूर्वाधार विकास, मिचाहा प्रजाति, मानव वन्यजन्तु द्वन्द तथा अव्यवस्थित भू-उपयोगका कारण संरक्षित क्षेत्रमा पर्न गएको असर मुख्य चुनौतीका रूपमा रहेका छन् । दुर्लभ र लोप हुने खतरामा परेका वन्यजन्तुको अन्तिम आश्रयस्थलका रूपमा रहेका संरक्षित क्षेत्रहरू तथा वरपरको वासस्थान जोगाउनु आजको आवश्यकता हो ।

संरक्षित क्षेत्रहरूको संरक्षण, संवर्द्धन र स्थानीय जनताको आर्थिक विकास सँगसँगै लिएर जानुपर्ने वर्तमान आवश्यकता अनुरूप संरक्षित क्षेत्र वरिपरि मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको स्थापना गरी स्थानीय समुदायको वन पैदावारको आधारभूत आवश्यकता पूरा गर्ने व्यवस्था गर्न मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ पारित भई कार्यान्वयन भई रहेको छ ।

संरक्षण कार्य एउटा दीर्घकालीन र निरन्तर प्रक्रिया भएकोले यसमा नेपाली सेना, सुरक्षाकर्मीहरू तथा स्थानीय बासिन्दाहरूको सक्रिय सहभागिताका साथसाथै यस कार्यमा जुटेका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संरक्षण सहकर्मी संघसंस्था तथा व्यक्तिहरूको प्रयास तथा कटिबद्धता प्रशंसनीय रहेको छ । त्यसका साथसाथै जिम्मेवार पक्षहरूको संरक्षणप्रतिको दृढताबाट नै जैविक विविधता संरक्षण कार्य सम्भव देखिन्छ । यसलाई अझ मजबुत र विस्तार गर्दै लानु संरक्षणप्रतिको थप प्रशंसनीय प्रयासका रूपमा लिन सकिन्छ ।

प्रस्तुत प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा जुट्नुभएका यस विभागका उप-महानिर्देशक युवराज रेग्मी, योजना अधिकृत विष्णुप्रसाद श्रेष्ठ र सहायक अनुगमन अधिकृत प्रकाश शाहलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु भएका कम्प्युटर शाखा अधिकृत रविन्द्र कार्की र रेञ्जर मिलन खड्का तथा समग्र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग परिवारलाई समेत धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्तमा, यो प्रतिवेदन तयार गर्ने क्रममा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याउनुहुने सम्पूर्ण सहकर्मीहरूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद !

गोपालप्रकाश भट्टराई
महानिर्देशक

विषय सूची

भाग- १

पृष्ठभूमि

१.१	परिचय	९
१.२	विभागको दूरदृष्टि, गन्तव्य, मूल्य मान्यता तथा उद्देश्यहरू	१०
१.३	विभागका नीतिहरू	११
१.४	विभागका कार्यनीतिहरू	१२
१.५	ऐन, कानून तथा नीतिहरू	१४
१.६	विभागलाई मार्ग निर्देशन गर्ने समितिहरू	१६
१.७	विभागको सांगठनिक संरचना	१७

भाग- २

आ.व. २०७५/०७६ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरू

२.१	आ.व. २०७५।७६ को आयोजनागत बजेट विनियोजनको स्थिति	२५
२.२	आ.व. २०७५।७६ मा कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट	२५
२.३	आ.व. २०७५।७६ को आयोजनागत वार्षिक बजेट तथा खर्चको स्थिति	२७
२.४	आ.व. २०७५।७६ मा आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च	२७
२.५	आ.व. २०७५।७६ को आयोजनागत भौतिक तथा वित्तीय प्रगतिको स्थिति	२९
२.६	आयोजनागत मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू	३०
२.७	विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको वार्षिक बेरुजु फछ्यौटको विवरण	३१
२.८	विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक राजश्व संकलनको विवरण	३२
२.९	संरक्षित क्षेत्रमा पर्यटकको विवरण	३३
२.१०	सार्वजनिक सेवा प्रवाह र सूचनाको हक सम्बन्धी व्यवस्था	३४
२.११	आयोजना/परियोजनाहरू	३४

भाग- ३

आ.व. २०७५/०७६ मा सम्पन्न भएका केही मुख्य क्रियाकलापहरू तथा गतिविधिहरू

३.१	प्रजाति संरक्षण कार्ययोजना प्रकाशन	३५
३.२	वन्यजन्तु गणना	३६
३.३	दिवस समारोह	३७
३.४	क्षमता अभिवृद्धि तालिम	४०
३.५	बैठक तथा गोष्ठी	४२
३.६	मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व	४५
३.७	संरक्षित क्षेत्रबाट प्रदान गरिएको राहत रकम सम्बन्धी विवरण	४५
३.८	संरक्षित क्षेत्रमा वन्यजन्तुको मृत्यु र उद्धारको विवरण	४६
३.९	मुद्दा र पक्राउ सम्बन्धी विवरण	४६
३.१०	संरक्षित क्षेत्रमा छायाङ्कन भएका डकुमेन्ट्री र फिल्म सम्बन्धी विवरण	४७
३.११	शिकार गरिएका वन्यजन्तु र राजश्व सम्बन्धी विवरण	४७
३.१२	संरक्षित क्षेत्रमा गरिएका अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी विवरण	४७

अनुसूचीहरू

अनुसूची १	: नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरू	४९
अनुसूची २	: रामसार साईटमा सूचीकृत नेपालका सिमसार क्षेत्रहरू	५०
अनुसूची ३	: जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नेपाल पक्षधर रहेका अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि र सम्झौताहरूको विवरण	५१
अनुसूची ४	: राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको सांगठनिक संरचना	५२
अनुसूची ५	: राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको सांगठनिक संरचना	५२
अनुसूची ६	: केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सांगठनिक संरचना	५३
अनुसूची ७	: आ.व. २०७५/७६ मा कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत बार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण	५४
अनुसूची ८	: आ.व. २०६७/६८ देखि २०७५/७६ सम्मको मध्यवर्ती क्षेत्रमा विनियोजित भएको बार्षिक बजेट विवरण	५६
अनुसूची ९	: आ.व. २०६९/७० देखि २०७५/७६ सम्मको कार्यालयगत राजश्व विवरण	५८
अनुसूची १०	: आ.व. २०७५/७६ मा संरक्षित क्षेत्रहरूमा मासिक पर्यटक आगमनको तथ्यांक	६०

अनुसूची ११ : आ.व. २०६९।७० देखि २०७५।७६ सम्मको संरक्षित क्षेत्रहरूमा पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क	६५
अनुसूची १२ : ३५औं वार्डेन सम्मेलन तथा १७औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरूको बैठकका संकल्प प्रस्तावहरू	६७
अनुसूची १३ : आ.व. २०७५।७६मा वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको विवरण	६९
अनुसूची १४ : वन्यजन्तुको मृत्यु विवरण	७०
अनुसूची १५ : वन्यजन्तु उद्धार विवरण	७१
अनुसूची १६ : मुद्दाको विवरण	७१
अनुसूची १७ : मानिस पक्राउको विवरण	७२
अनुसूची १८ : आ.व. २०७५।७६ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गतका संरक्षित क्षेत्रहरूमा छायांकन गरिएका चलचित्र/डकुमेन्ट्रीको विवरण	७३
अनुसूची १९ : आ.व. २०७५।७६ को ढोरपाटन शिकार आरक्षमा भएको शिकार सम्बन्धी विवरण	७५
अनुसूची २० : विभागबाट आ.व. २०७५।०७६ मा प्रदान गरिएको अध्ययन अनुमतिको विवरण	७६
अनुसूची २१ : आ.व. २०७५।७६ सम्ममा संरक्षित क्षेत्रभित्र भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माणको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन (EIA) प्रतिवेदन तयार गर्न सहमति दिइएको विवरण	१३५
अनुसूची २२ : आ.व. २०७५।०७६ सम्म संरक्षित क्षेत्रहरूमा भएको अतिक्रमणको विवरण	१६१
अनुसूची २३ : संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन योजनाहरूको विवरण	१६३
अनुसूची २४ : प्रजाति संरक्षण कार्ययोजनाहरूको विवरण	१६५
अनुसूची २५ : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा हालसम्मका महानिर्देशकहरूको नामावली र कार्यअवधि	१६६
अनुसूची २६ : वन्यजन्तुको गणना सम्बन्धी विवरण	१६७
अनुसूची २७ : गैंडा स्थानान्तरण सम्बन्धी विवरण	१६८
अनुसूची २८ : नेपालबाट विभिन्न देशहरूलाई वन्यजन्तु उपहार दिएको विवरण	१६९
अनुसूची २९ : नेपालबाट विभिन्न देशहरूलाई वन्यजन्तुको आखेटोपहार उपहार दिएको विवरण	१७२
अनुसूची ३० : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागबाट जारी नागरिक वडापत्र	१७३
अनुसूची ३१ : संरक्षित क्षेत्र, मध्यवर्ती सामुदायिक वन/कबुलियती वन र संरक्षित वन्यजन्तुको हालसम्मको विवरण	१७६

चित्रहरू

चित्र १	: नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरूको नक्शा	९
चित्र २	: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको संगठन संरचना	१८
चित्र ३	: आयोजनागत विनियोजित बजेट (२०७५/७६)	२५
चित्र ४	: आयोजनागत बार्षिक बजेट तथा खर्च	२७
चित्र ५	: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च	२७
चित्र ६	: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च	२८
चित्र ७	: हात्तिसारआयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च	२८
चित्र ८	: वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन (संघिय)आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च	२९
चित्र ९	: आयोजनागत भौतिक तथा वित्तिय प्रगति	२९
चित्र १०	: राजश्वको तुलनात्मक विवरण	३३
चित्र ११	: पर्यटक संख्याको तुलनात्मक विवरण	३३
चित्र १२	: संरक्षित क्षेत्रहरूबाट प्रदान गरिएको राहत रकम	४४

तालिकाहरू

तालिका १	: आ.व. २०७५/७६ मा कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत बार्षिक बजेट	२६
तालिका २	: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना (३२९११५)	३०
तालिका ३	: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग कार्यक्रम (३२९०१७)	३०
तालिका ४	: हात्तिसार आयोजना (३२९०१९)	३१
तालिका ५	: वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन (संघिय) आयोजना (३२९१२७)	३१
तालिका ६	: विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको वार्षिक बेरुजु फछ्यौटको विवरण	३२

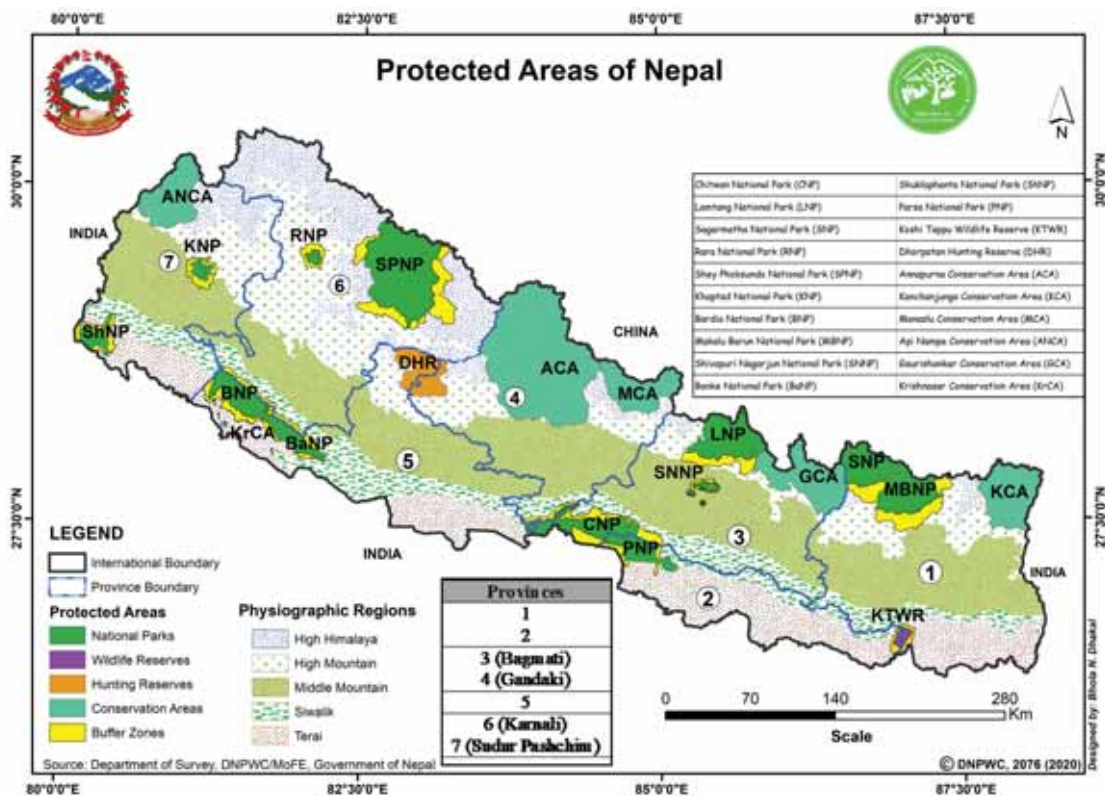
भाग- १ : पृष्ठभूमि

१.१ परिचय

नेपालमा पाइने वन्यजन्तु, वनस्पति र भू-दृश्यको साथै समग्र पारिस्थिकीय प्रणालीलाई संरक्षण, व्यवस्थापन र दिगो उपयोग गरी देशको समृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ वि.सं. २०३७ मा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तरगत एक छुट्टै विभागको रूपमा राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको स्थापना भएको हो ।

नेपालमा रहेका ११८ किसिमका पारिस्थिकीय प्रणाली मध्ये हालसम्म ८० किसिमका पारिस्थिकीय प्रणाली संरक्षित क्षेत्रभित्र पर्दछन् । यिनीहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले हालसम्म १२ राष्ट्रिय निकुन्ज, १ वन्यजन्तु आरक्ष, १ शिकार आरक्ष, ६ संरक्षण क्षेत्र, २ वटा प्राणी उद्यानहरू र १३ मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा भई संरक्षण तथा व्यवस्थापकीय कार्यहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन् । संरक्षित क्षेत्रहरूले नेपालको कूल भू-भागको २३.३९ प्रतिशत अर्थात् ३४,४१९.७५ वर्ग किलोमीटर क्षेत्र ओगटेको छ ।

चित्र १ : नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरूको नक्शा

नेपालको संरक्षण अभियान प्रजाति संरक्षणबाट सुरु भई पारिस्थिकीय प्रणाली हुँदै भू-परिधिस्तरको जनसहभागितामा आधारित भएकोले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विशिष्ट संरक्षणको पहिचान कायम गर्न सफल भएको छ । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को पाँचौँ संशोधनले जैविक मार्गको संरक्षण र सम्बर्द्धन सम्बन्धी थप कानूनी व्यवस्थाले संरक्षण कार्यलाई संस्थागत बनाएको छ ।

संरक्षित क्षेत्रबाट स्थानीय बासिन्दाहरूलाई बढीभन्दा बढी लाभको समन्यायिक वितरण हुनु पर्दछ । स्थानीय बासिन्दालाई संरक्षणमा प्रभावकारी रूपले सहभागी गराउन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ को चौथो संशोधन मार्फत मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यक्रम लागू गरिएको छ । मध्यवर्ती क्षेत्रमा स्थानीय बासिन्दालाई आवश्यक पर्ने वन पैदावारको नियमित आपूर्ति लगायत संरक्षित क्षेत्रले आर्जन गरेको आम्दानीको ३० देखि ५० प्रतिशतसम्म प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, आय आर्जन, संरक्षण शिक्षा, सामुदायिक विकासको लागि समेत खर्च गरिदै आएको छ । यस कार्यक्रमबाट मध्यवर्ती क्षेत्रमा बसोबास गर्ने स्थानीय बासिन्दा लाभान्वित भएका छन् ।

त्यसै गरी राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण कार्यलाई अभि बढी व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउने र चोरी सिकारीलाई पूर्ण निरुत्साहित गर्ने उद्देश्यले वि.सं २०३२ साल देखि संरक्षित क्षेत्रमा नेपाली सेनाको उपस्थिति रहदै आएको छ र हालसम्म १२ राष्ट्रिय निकुञ्ज, १ वन्यजन्तु आरक्ष र १ शिकार आरक्ष गरी १४ वटा संरक्षित क्षेत्रहरूमा (८ गण र ७ गुल्म) नेपाली सेनाको उपस्थिति रहेको छ । नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची १ मा दिईएको छ । हालसम्म नेपालका १० वटा सिमसार क्षेत्रहरू रामसार साइटमा सुचिकृत भएको छ । जसले ६०५६१ हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको छ र यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा दिईएको छ । नेपालले जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि र सम्झौताहरूमा हस्ताक्षर गरी पक्षधर राष्ट्र भई जैविक विविधता संरक्षणमा योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ र यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा दिईएको छ ।

१.२ विभागको दूरदृष्टि, गन्तव्य, मूल्य मान्यता तथा उद्देश्यहरू

१.२.१. दूरदृष्टि (VISION)

नेपालमा रहेका प्रमुख पारिस्थिकीय प्रणालीहरूको प्रतिनिधित्व हुने गरि सहभागितामूलक व्यवस्थापन मार्फत संरक्षित क्षेत्रहरूको दिगो संरक्षण गर्ने ।

१.२.२. गन्तव्य (MISSION)

नेपालको प्राकृतिक स्रोत तथा जैविक विविधताको संरक्षण तथा व्यवस्थापन मार्फत पर्या-पर्यटनको विकास गरी स्थानीय समुदायको जीविकोपार्जनमा सुधार गर्दै राष्ट्रको आर्थिक समृद्धिमा टेवा पुऱ्याउनु ।

१.२.३. मूल्य मान्यता (CORE VALUES)

- जैविक-विविधताको दिगो संरक्षण
- धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण र व्यवस्थापन
- आमोद प्रमोद, साहसी पर्यटन, पर्यापर्यटनको प्रवर्द्धन
- अध्ययन तथा अनुसन्धान

- राजस्व आम्दानीमा योगदान
- रोजगारी सृजना
- स्थानीय समुदायको जीविकोपार्जनमा सुधार

१.२.४. उद्देश्यहरू

नेपालमा स्थानगत जैविक विविधता संरक्षण गर्ने प्रमुख उद्देश्यका साथ स्थापित विभाग र सो अन्तर्गतका संरक्षित क्षेत्रहरूको विशिष्ट उद्देश्यहरू:

- नेपालको विभिन्न भौगोलिक क्षेत्रमा रहेका पारिस्थिकीय प्रणालीहरू (Ecosystems) को संरक्षण गर्ने ।
- सङ्कटापन्न, दुर्लभ र महत्वपूर्ण वन्यजन्तु र वनस्पति (Fauna and Flora) लगायत जैविक विविधता संरक्षण गर्ने ।
- वन्यजन्तु, वनस्पति र तिनको बासस्थान संरक्षण एवं व्यवस्थापनको लागि अध्ययन अनुसन्धान गर्ने ।
- अद्वितीय सौन्दर्यका भू-दृश्यहरू, सिमसार, हरियाली, पहाड, हिमाल, पदयात्रा र मनोरञ्जनको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका क्षेत्रहरूको संरक्षण गर्ने ।
- संरक्षित क्षेत्रहरूभित्र र आसपासमा बसोबास गर्ने बासिन्दाहरू एवं समुदायहरूको धार्मिक स्थल, परम्परागत रितीरिवाज एवं सांस्कृतिको जर्गेना गर्न टेवा पुऱ्याउने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यक्रमबाट स्थानीय बासिन्दाहरूको अर्थपूर्ण सहभागितामा संरक्षण तथा सामुदायिक विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

१.३ विभागका नीतिहरू

राज्यले अङ्गिकार गरेको प्राकृतिक वातावरण, वन्यजन्तु र वनस्पतिको संरक्षण, सदुपयोग र व्यवस्थापन गर्ने नीति नै यस विभागको नीतिगत मार्गदर्शन हो । अतः विभागले आफ्नो घोषित उद्देश्यहरू हासिल गर्न निम्न नीतिहरू लिएको छ :

१. राष्ट्रको पारिस्थिकीय प्रणालीहरूको प्रतिनिधित्व हुने गरि जैविक विविधताको संरक्षणको लागि आवश्यकता अनुसार संरक्षित क्षेत्रहरूको घोषणा तथा बिस्तार गर्दै लैजाने ।
२. संरक्षित क्षेत्रहरूको जैविक विविधताको संरक्षणको लागि व्यवस्थापन योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
३. सङ्कटापन्न, दुर्लभ र महत्वपूर्ण प्रजातिको संरक्षणको लागि ती प्रजातिको बासस्थानको संरक्षण, सम्बर्द्धन र सुधार गर्ने ।
४. जैविक विविधताको निरन्तरता दिन र वन्यजन्तुको आवगमनलाई सहज गर्न जैविक तथा सम्पर्क मार्गहरू (Corridors and Connectivities) को पहिचान, संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने ।
४. पारिस्थिकीय प्रक्रियाहरूलाई (Ecosystem Processes) व्यवस्थित गर्दै वातावरणीय सेवाहरू (Ecosystem Services) लाई मानव उपयोगी बनाउँदै लैजाने ।
५. अध्ययन, अनुसन्धानको माध्यमबाट जैविक विविधता र प्राकृतिक स्रोतहरूको दिगो उपयोगमा बढावा

दिंदै संरक्षणमा जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्दै लैजाने ।

६. जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षणसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि, अभिसन्धि, महासन्धि: CBD, CITES, RAMSAR, GTF, UNESCO/WHs, आदिको पक्षधर राष्ट्रको हैसियतले ती सन्धि र महासन्धिहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।
६. गैर सरकारी संघ, संस्था तथा व्यक्तिहरूलाई वन्यजन्तुको दिगो संरक्षण, सम्बर्द्धन र सदुपयोग गरी आय एवं रोजगारीका अवसरहरूको वृद्धि गर्न वन्यजन्तु पालन, प्रजनन तथा अनुसन्धान गर्न दिने ।

१.४ विभागका कार्यनीतिहरू

क. संरक्षित क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन

- संरक्षित क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।
- संरक्षित क्षेत्रहरूको लागि आवश्यक पर्ने ऐन, नियम, नीति, निर्देशिकामा समयानुकूल परिमार्जन गर्नुपर्ने भएमा अध्ययन गरी संशोधनको लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा पेश गर्ने ।
- जैविक विविधता संरक्षणको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण क्षेत्रहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी संरक्षित क्षेत्रहरूको विस्तार गर्ने कार्यमा जनसहभागिता जुटाउने सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- घरपालुवा हात्ती व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- शिकार अनुमति पत्रहरू दिने र शिकार सम्बन्धी अनुगमन गर्ने ।
- सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण र व्यवस्थापनका कार्यहरू र ती क्षेत्रहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यमा सम्बद्ध निकायहरूसँग समन्वय, सहकार्य र अनुगमन गर्ने ।
- संरक्षित क्षेत्रभित्र नियमानुसार सेवा सञ्चालन गर्न दिने र सो को व्यवस्थापन कार्यहरू गर्ने ।
- मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण, घाइते तथा समस्याग्रस्त वन्यजन्तुको उद्धार सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

ख. अध्ययन अनुसन्धान

- अनुसन्धान नीति तर्जुमा गरी स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गर्ने र सो नीति अनुरूप अनुसन्धान अनुमति दिने ।
- अनुसन्धान कार्यहरूको स्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने र दुर्लभ वन्यजन्तुको प्रजनन केन्द्रहरूको सञ्चालन तथा अनुगमन गर्ने ।
- वन्यजन्तुको तथ्याङ्क अद्यावधिक राख्ने ।
- वन्यजन्तुको अनुगमन, स्थानान्तरण तथा गणना सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
- नेपाल सरकारको निर्णयानुसार संरक्षण शिक्षा र अनुसन्धान प्रयोजनको लागि स्वदेश तथा विदेशका संघ संस्थाहरूलाई वन्यजन्तु दिने व्यवस्था मिलाउने ।
- साइटिस लगायतका अन्य सन्धि, सम्झौताहरूको कार्यान्वयन गर्ने ।

ग. संरक्षण शिक्षामार्फत जनचेतना अभिवृद्धि

- जैविक विविधता संरक्षणका लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने सामग्रीहरू तयार गरी प्रकाशन तथा प्रचार

प्रसार गर्ने ।

- संरक्षण शिक्षा सम्बन्धी प्रदर्शन गरिने वस्तुहरूको उत्पादन गरी आवश्यकतानुसार प्रदर्शन गर्ने ।
- विभागीय पुस्तकालयको विकास एवं सञ्चालन गर्दै यसमा विद्यार्थीहरूको पहुँच बढाउने ।
- संरक्षण सम्बन्धी दिवस र समारोहहरू आयोजना गर्ने, चौमासिक संरक्षण समाचार प्रकाशन गरी वितरण गर्ने ।
- संरक्षित क्षेत्रमा शैक्षिक एवं व्यापारिक प्रयोजनको लागि चलचित्र डकुमेन्ट्री छायाङ्कन गर्न अनुमति प्रदान गर्ने तथा अनुगमन समेत गर्ने ।

घ. वार्षिक योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन

- विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक योजना तर्जुमा गोष्ठी गरी प्रस्तावित कार्यक्रम तयार गर्ने ।
- संघ संस्था दातृ निकायहरूबाट जिल्लास्थित कार्यालयहरूबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूको विवरण लिने र दोहोरो नपर्ने गरी कार्यक्रम तयार गर्ने गराउने ।
- बजेटको सीमा, विभागको लक्ष्य, आवधिक योजनामा उल्लेखित कार्यहरूलाई समावेश गरी विभाग र विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूको बजेट तथा कार्यक्रमलाई अन्तिम रूप दिई वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा पेश गर्ने ।
- प्रस्तावित बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृतको सिलसिलामा वन तथा वातावरण मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयमा हुने छलफलमा महानिर्देशक, उपमहानिर्देशक, आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख, योजना शाखा प्रमुख र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा प्रमुखहरूलाई समेत सहभागी गराउने ।
- स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम सम्बन्धित कार्यालयहरूलाई यथाशीघ्र उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्ने ।
- विभाग र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न किसिमका तालीमहरूको व्यवस्था तथा समन्वय गर्ने र आवश्यक कार्यशाला गोष्ठीहरू आयोजना र सञ्चालन गर्ने ।
- सञ्चालित र सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी उक्त कार्यक्रमको प्रभाव र असरका आधारमा आगामी वर्षको कार्यक्रम तय गर्न समन्वय गर्ने ।

ड. अनुगमन मूल्याङ्कन

- स्वीकृत योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने वार्षिक कार्य योजना तयार गर्ने ।
- वार्षिक कार्य योजना अनुरूप कार्यक्रमहरूको अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी प्रगति विवरणहरू सम्बन्धित निकायहरूमा पठाउने ।
- विभिन्न आयोजना र परियोजनासँग समन्वय गरी संरक्षण र विकास कार्यक्रम सञ्चालनको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।
- वार्षिक कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको विवरण सहित वार्षिक प्रतिवेदन पुस्तिका प्रकाशन गर्ने ।

१.५ ऐन, कानून तथा नीतिहरू

ऐन ● राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ ● संकटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई नियमन तथा नियन्त्रण गर्ने ऐन, २०७३ ● वन ऐन, २०७६ ● वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६	नियमावली ● सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण नियमावली, २०७६ ● वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४ ● हात्तीको व्यवस्था गर्ने नियमहरू, २०२२ ● राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३० ● चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३० ● वन्यजन्तु आरक्ष नियमावली, २०३४ ● हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६ ● खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०४४ ● मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ ● बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०५३ ● संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५३ ● संरक्षण क्षेत्र सरकारी व्यवस्थापन नियमावली, २०५७ ● कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०६४ ● बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०७१ ● वन नियमावली, २०५१ ● शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०७६
रणनीति ● वन अतिक्रमण रणनीति, २०६८ ● वन क्षेत्र रणनीति, २०७२	निर्देशिका ● मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ ● संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ ● वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका, २०६९ (तेस्रो संशोधन, २०७५) ● राष्ट्रिय प्राणी उद्यान केन्द्र सञ्चालन निर्देशिका, २०७२ ● यासागुम्बा व्यवस्थापन (संकलन तथा ओसार पसार) निर्देशिका, २०७३

मापदण्ड ● मध्यवर्ती क्षेत्र (उद्योग स्थापना र सञ्चालन) मापदण्ड, २०६२	दिग्दर्शन ● संरक्षित क्षेत्रको कार्यक्रम कार्यान्वयन दिग्दर्शन, २०७३
कार्यविधि ● हिमाली तथा पहाडी संरक्षित क्षेत्रभित्र साहसिक पर्यटकीय सेवाहरु सञ्चालन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०६७ ● संरक्षित क्षेत्र अनुसन्धान कार्यविधि, २०६९ ● सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जभित्र होटल, लज तथा चिया पसल सञ्चालन कार्यविधि, २०७० ● लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र होटल, लज तथा चिया पसल सञ्चालन कार्यविधि, २०७० ● वन्यजन्तुको आखेटोपहर व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२ ● सुराकी परिचालन कार्यविधि, २०७२ ● संरक्षित क्षेत्रको व्यवस्थापन योजना तयारी कार्यविधि, २०७३ ● वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३	प्रमुख नीति तथा कार्यनीति ● घरपालुवा हात्ती व्यवस्थापन नीति, २०६० ● वन्यजन्तु पालन, प्रजनन तथा अनुसन्धान कार्यनीति, २०६० ● निकुञ्ज, आरक्ष वा संरक्षण क्षेत्र गैह्र सरकारी वा अन्य संस्थालाई व्यवस्थापन गर्न दिने नीतिको सम्बन्धमा अवलम्बन गरिने कार्य प्रक्रिया, २०६० ● संरक्षित क्षेत्रभित्र भौतिक पूर्वाधारहरु निर्माण एवं सञ्चालन सम्बन्धी कार्यनीति, २०६५ ● राष्ट्रिय सिमसार नीति, २०६९ ● राष्ट्रिय वन नीति, २०७५
विविध ● राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको गठन तथा काम, कर्तव्य र अधिकार, २०६७ ● राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति र वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सांगठनिक ढाँचा तथा काम, कर्तव्य र अधिकार, २०६७	

१.६ विभागलाई मार्ग निर्देशन गर्ने समितिहरू

१.६.१ राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपाल (National Tiger Conservation Committee, Nepal-NTCC)

नेपाल सरकारलाई नीतिगत मार्ग दर्शन र राय सल्लाह दिन तथा विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच समन्वयको लागि मन्त्रिपरिषद्को मिति २०६७।२।२ को निर्णयानुसार सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको गठन भएको छ । राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको सांगठनिक संरचना अनुसूची ४ मा दिइएको छ ।

१.६.२ राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति (National Wildlife Crime Control Coordination Committee-NWCCCC)

वन्यजन्तुको चोरी शिकारी र यसका अङ्गप्रत्यङ्गको अवैध व्यापारलाई प्रभावकारी रूपमा नियन्त्रण गर्न कठिनाई भईरहेको अवस्थामा महत्वपूर्ण वन्यजन्तु सधैको लागि लोप हुन जाने सम्भावनालाई दृष्टिगत गरि यसको नियन्त्रणको लागि जिम्मेवार निकायहरूको प्रभावकारी समन्वयको आवश्यकता जरुरी रहेको छ । यी दुर्लभ सम्पदाको अवैध व्यापार नियन्त्रणको लागि एउटा छुट्टै निकायको स्थापनाको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरूबाट राय, सुझाव र सहयोग जुटाउन तथा आवश्यक राय सुझाव र निर्देशन दिनका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रीको अध्यक्षतामा एक उच्चस्तरीय राष्ट्रियस्तरमा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति गठन र स्थापना गर्न मनासिव भएकोले नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०६७।८।५ को निर्णय बमोजिम संरचना स्थापना भई कार्यहरू हुँदै आएका छन् । राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको सांगठनिक संरचना अनुसूची ५ मा दिइएको छ ।

राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको निर्देशनमा वन्यजन्तुको शिकार तथा तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने, वन्यजन्तु र वनजन्य अपराध नियन्त्रण गर्न सम्बद्ध निकायहरू बीच समन्वय गर्ने र चोरी शिकार हुन नदिन र वन्यजन्तु र तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न नियमित अनुगमन गर्ने कार्यहरू गर्नका लागि वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई दुई तहमा गठन भएका छन् ।

१.६.३ वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई

१.६.३.१ केन्द्रीय स्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (Central Level Wildlife Crime Control Bureau-WCCB)

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशकको संयोजकत्वमा केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको गठन र स्थापना गर्न मनासिव देखिएकोले नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०६७।८।५ को निर्णय बमोजिम सांगठनिक संरचना स्थापना भई कार्यहरू हुँदै आएका छन् । केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सांगठनिक ढाँचा अनुसूची ६ दिइएको छ ।

१.६.३.२ जिल्लास्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (Wildlife Crime Control Bureau-WCCB)

जिल्लास्तरमा डिभिजनल वन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, निकुञ्ज तथा आरक्षमा खटिएको नेपाली सेनाको प्रतिनिधि र सम्बन्धित राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको अधिकृतस्तरको प्रतिनिधित्व भएको एक

इकाई हुने व्यवस्था गरेको छ । एक भन्दा बढी जिल्ला ओगटेको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको हकमा सम्बन्धित सबै जिल्लाको इकाईमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको प्रतिनिधित्व हुनेछ । यस इकाईका सदस्यहरुलाई काजमा खटाइने छ । हालसम्म २८ जिल्लामा २६ स्थानमा (काठमाडौँ, भक्तपुर र ललितपुर जिल्लाको एउटा इकाई) वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन भई कार्य सञ्चालन भईरहेको छ ।

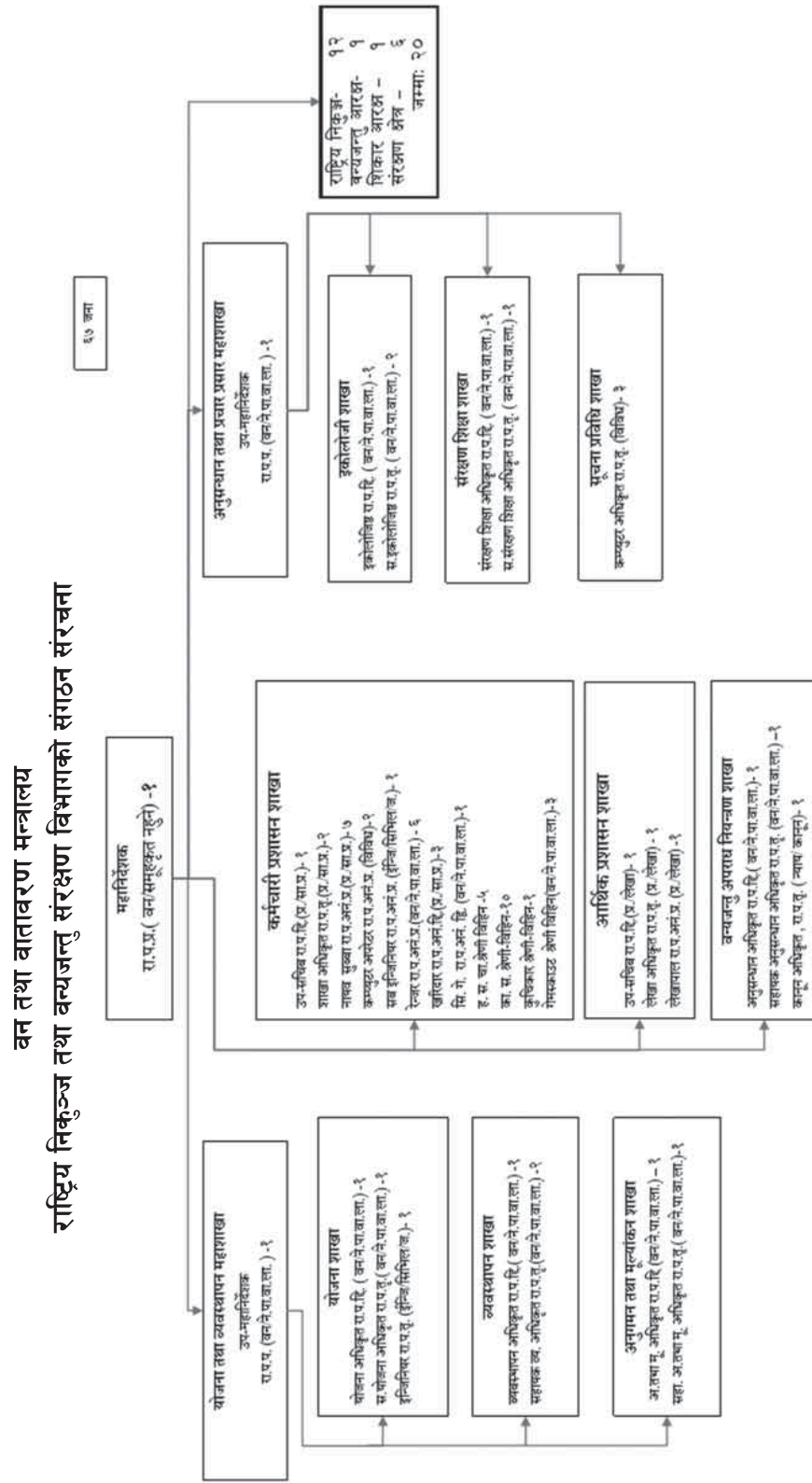
(१) (क) काठमाडौँ	(१३) कास्की
(ख) ललितपुर	(१४) संखुवासभा
(ग) भक्तपुर	(१५) दोलखा
(२) भापा	(१६) ताप्लेजुङ
(३) सिन्धुपाल्चोक	(१७) मुस्ताङ
(४) रसुवा	(१८) डोल्पा
(५) पर्सा	(१९) सुर्खेत
(६) चितवन	(२०) कैलाली
(७) नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	(२१) बझाङ
(८) बाँके	(२२) हुम्ला
(९) बर्दिया	(२३) सुनसरी
(१०) कञ्चनपुर	(२४) सोलुखुम्बु
(११) दार्चुला	(२५) नवलपुर (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)
(१२) गोरखा	(२६) रौतहट

१.७ विभागको सांगठनिक संरचना

१.७.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको संगठन संरचना

विभागको स्वीकृत सांगठनिक संरचना (२०७१) अनुसार महानिर्देशक सहित २ वटा महाशाखाहरु र ९ वटा शाखाहरु रहेका छन् । यस विभाग अन्तर्गत १२ राष्ट्रिय निकुञ्ज, १ वन्यजन्तु आरक्ष, १ शिकार आरक्ष, ६ संरक्षण क्षेत्र र २ प्राणी उद्यानहरु रहेका छन् । ६ संरक्षण क्षेत्रहरु मध्ये ४ वटा संरक्षण क्षेत्र (अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र, गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र, मनास्लु संरक्षण क्षेत्र र कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र) मा सम्पर्क अधिकारीको कार्यालयहरु रहेका छन् । यस विभाग र अन्तर्गत निकायहरुमा जम्मा निजामती कर्मचारीको दरबन्दी १९३७ रहेको छ ।

चित्र २ : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको संगठन संरचना

१.७.२ विभागको महाशाखा तथा शाखाहरूको कार्य विवरण

विभागमा दुई वटा महाशाखाहरू योजना तथा व्यवस्थापन र अनुसन्धान तथा प्रचार प्रसार महाशाखा रहेका छन् । दुवै महाशाखाले महानिर्देशकको प्रत्यक्ष सुपरीवेक्षण र नियन्त्रणमा रही आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दछन् । दुवै महाशाखाहरूमा एक-एक जना उप-महानिर्देशकले नेतृत्व गर्दछन् । प्रत्येक महाशाखामा तीन-तीन वटा शाखाहरू रहेका छन् ।

१.७.२.१ योजना तथा व्यवस्थापन महाशाखाको कार्य विवरण

- विभाग तथा मातहत कार्यालयको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, व्यवस्थापन योजना तयारी सम्बन्धी काम गर्ने ।
- प्रचलित ऐन/नियम नीतिको परिधिमा रहि राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र तथा मध्यवर्ती क्षेत्रहरूमा संचालित योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी काम गर्ने ।
- राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र तथा मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको विकास विस्तारको लागि सम्भाव्यता अध्ययन लगायत प्रस्तावहरू तयार गर्ने ।
- स्वीकृत व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनका लागि नीतिगत एवं कानूनी जटिलताको समाधानका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- विभाग र सो अन्तर्गतका संरक्षित क्षेत्रभित्र संचालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने र चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- आफ्नो महाशाखा अन्तर्गत सम्बन्धित विषयमा हुने सभा, गोष्ठी, सेमिनारमा भाग लिन कर्मचारीलाई खटाउने ।
- कर्मचारीको कार्य विभाजन गरी कामको सुपरीवेक्षण, निर्देशन र नियन्त्रण तथा प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन, प्रोत्साहन पुरस्कार सम्बन्धी काम गर्ने ।
- महाशाखाको भौतिक साधनहरूको स्याहार सभार, मर्मत तथा सुरक्षा गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- महाशाखा सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू संकलन, अद्यावधिक तथा वर्गीकरण गरी राख्ने ।

यस महाशाखा अन्तर्गतका शाखाहरूको कार्य विवरण यस प्रकार छ :

१.७.२.१.१ योजना शाखा

- स्वीकृत राष्ट्रिय नीति, जैविक विविधता संरक्षणका कार्यक्रम अनुसार अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन समेतको आधारमा राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, प्राणी उद्यान र संरक्षण क्षेत्रको संरक्षण एवं व्यवस्थापनको लागि विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको योजना तथा कार्यक्रमहरू तयार गरी स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने ।
- स्वीकृत योजनाहरूको कार्यान्वयनका लागि उपयुक्त प्रक्रिया र विधि तय गर्ने, सो पेश गरी स्वीकृति भए बमोजिम सम्बन्धित निकायहरूमा कार्यक्रम अख्तियारी तथा अन्य मार्गदर्शन पठाउने वा जानकारी गराउने ।

- योजना सम्बन्धी काममा राष्ट्रिय योजना आयोग, वन तथा वातावरण मन्त्रालय र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागबीचको सम्पर्क बिन्दुको रुपमा काम गर्ने ।
- तथ्याङ्क सङ्कलन, वर्गीकरण, अद्यावधिक तथा सूचनाहरु सार्वजनीकरण गर्ने ।
- स्वीकृत योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धमा आवश्यक जानकारी लिने ।
- विभाग र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरुको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न किसिमका तालीमहरुको व्यवस्था गर्ने ।
- योजना तथा कार्यक्रमहरुसँग सम्बन्धित कार्यशाला गोष्ठीहरु आयोजना सञ्चालन गर्ने, भाग लिने ।

१.७.२.२.२ व्यवस्थापन शाखा

- राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र र मध्यवर्ती क्षेत्रहरुको व्यवस्थापन योजना तयार तथा स्वीकृत गर्न सहयोग पुऱ्याउने र कार्यान्वयन एवं अद्यावधिक गर्दै जाने ।
- जैविक विविधता संरक्षणको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण क्षेत्रहरुको सम्भाव्यता अध्ययन गरी निकुञ्ज, आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र र मध्यवर्ती क्षेत्रहरुको विस्तार गर्ने ।
- घरपालुवा हात्ती व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- शिकार व्यवस्थापन गर्ने तथा अनुमति पत्र दिने र शिकारसम्बन्धी अनुगमन गर्ने ।
- संरक्षित क्षेत्रभित्र सेवा सञ्चालन तथा सो को व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रमा प्राप्त हुने राजश्व एकीन गरी सो को आधारमा कार्यक्रम तयार गरी गराई स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रहरुको व्यवस्थापन योजनाहरुको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने एवं अद्यावधिक गर्दै जाने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रको लागि आवश्यक पर्ने ऐन, नियम, नीति, निर्देशिकामा समयानुकूल परिमार्जन गर्नुपर्ने भएमा अध्ययन गरी संशोधनका लागि पेश गर्ने ।
- संरक्षित क्षेत्र भित्र सञ्चालन गरिने सेवाको लागि समयानुकूल राजश्व दरको निर्धारण गरी पेश गर्ने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रमा सञ्चालित कार्यक्रमहरुको चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति तयार गरी पेश गर्ने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रमा सञ्चालित कार्यक्रमको व्यवस्थापकीय प्रभावकारिता अध्ययन गरी वार्षिक रुपमा समीक्षा गर्ने ।

१.७.२.१.३ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा

- विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरुबाट सञ्चालित वार्षिक कार्यक्रम, योजना तथा आयोजनाहरुको लक्ष्य हासिल भएको नभएको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने गराउने ।

- विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको मासिक, चौमासिक र वार्षिक प्रतिवेदनहरू सङ्कलन र तयार गरी तालुक निकायमा पठाउने र सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने ।
- नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन पद्धतिको विकास गर्ने, अनुगमन प्रतिवेदनहरू अद्यावधिक गर्ने गराउने ।
- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयका विकास निर्माण तथा अन्य विषयमा भएका विविध गतिविधिको प्रगति विवरण तयार एवं समीक्षा गर्ने ।
- संरक्षित क्षेत्रभित्र सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन गरी सो को उपलब्धी र प्रभावकारिताको आधारमा आगामी वर्षको कार्यक्रम तयार गर्न योजना शाखालाई सहयोग र समन्वय गर्ने ।

१.७.२.२ अनुसन्धान तथा प्रचारप्रसार महाशाखाको कार्य विवरण

- संरक्षित वन्यजन्तुको संरक्षण सम्बन्धी चुनौती, सीमापार संरक्षण, चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार नियन्त्रण र आखेटोपहार पहिचान र व्यवस्थापन तथा अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने ।
- संरक्षण सम्बन्धी विद्युतीय तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू सङ्कलन, अद्यावधिक तथा वर्गीकरण गरी राख्ने, राख्न लगाउने ।
- संरक्षण सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू संकलन, अद्यावधिक तथा वर्गीकरण गरी राख्ने, राख्न लगाउने ।
- आफ्नो महाशाखा अन्तर्गत सम्बन्धित विषयमा हुने सभा, गोष्ठी, सेमिनारमा भाग लिन कर्मचारीलाई खटाउने ।
- कर्मचारीको कार्य विभाजन गरी कामको सुपरीवेक्षण, निर्देशन र नियन्त्रण तथा प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन, प्रोत्साहन पुरस्कार सम्बन्धी काम गर्ने ।
- महाशाखाको भौतिक साधनहरूको स्याहार सभार, मर्मत तथा सुरक्षा गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

यस महाशाखा अन्तर्गतका शाखाहरूको कार्य विवरण यस प्रकार छ :

१.७.२.२.१ इकोलोजी शाखा

- अनुसन्धान नीति तर्जुमा गरी स्वीकृत गराउने र अनुसन्धान अनुमति सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- अनुसन्धान कार्यहरूको स्थलगत सुपरीवेक्षण, अनुगमन गर्ने ।
- वन्यजन्तुको तथ्याङ्क अद्यावधिक राख्ने, वन्यजन्तुको संरक्षणका नीतिहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
- वन्यजन्तुको स्थानान्तरण, गणना सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
- प्रजाति संरक्षण तथा भू-परिधी कार्ययोजना सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- संरक्षण र अनुसन्धान प्रयोजनको लागि वन्यजन्तु स्वदेश तथा विदेशका संघ संस्थाहरूलाई नेपाल सरकारको निर्णयानुसार आदान प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

- संरक्षणसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि, सम्झौताहरूको कार्यान्वयन गर्ने ।
- सिमसार क्षेत्रहरूको व्यवस्थापनका कार्यहरू र तिनको व्यवस्थापन कार्यमा सम्बद्ध निकायहरूसँग समन्वय र अनुगमन गर्ने ।

१.७.२.२.२ संरक्षण शिक्षा शाखा

- जैविक विविधता संरक्षणका लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने सामग्रीहरू तयार गरी प्रकाशन र प्रसारण गर्ने ।
- संरक्षण सम्बन्धित दिवस र समारोहहरू आयोजना गर्ने, सञ्चालन गर्ने साथै विभागको चौमासिक संरक्षण समाचार प्रकाशन गरी वितरण गर्ने ।
- चलचित्र डकुमेन्ट्री छायाँङ्कन सम्बन्धी कानून बमोजिम अनुमति प्रदान गर्न आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।
- संरक्षण शिक्षा सम्बन्धी जैविक विविधता पुस्तकालय व्यवस्थित गर्ने ।
- राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीयस्तरका संरक्षण शिक्षा सूचना केन्द्र स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि समन्वय गर्ने ।

१.७.२.२.३ सूचना प्रविधि शाखा

- विभागको वेबसाइट सञ्चालन, शाखाहरूमा नेटवर्किङ व्यवस्थापन गर्ने ।
- विभागका लागि आवश्यक सफ्टवेयर तयार गर्ने, गराउने र शाखाहरूको महत्वपूर्ण तथ्याङ्कहरू व्यवस्थित ढंगले विद्युतीय माध्यमबाट अभिलेख गर्ने ।
- विभाग अन्तर्गत कार्यालयहरूमा सूचना प्रणालीको विकास गर्न आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने ।
- विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा सूचना, तथ्याङ्क र कार्यक्रमहरू कम्प्युटरमा प्रवृष्टि गर्ने तथा तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने ।
- शाखाहरूमा रहेका कम्प्युटरको सुरक्षा, मर्मत संभार र सञ्चालनका लागि आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने ।
- विभागले खरीद गर्ने कम्प्युटर र उपकरणमा गुणस्तरको लागि सुझाव पेश गर्ने ।
- विभाग अन्तर्गतका कार्यालयका कर्मचारीका लागि आवश्यक कम्प्युटर तालीम प्रस्ताव एवं सञ्चालन गर्ने ।
- डिजिटल हाजिरी मेशिन सञ्चालन गरी साप्ताहिक विवरण महानिर्देशक समक्ष नियमित रूपमा पेश गर्ने ।
- सूचना प्रविधि सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने ।

१.७.३ कर्मचारी प्रशासन शाखा

- कर्मचारीहरूको नियुक्ती, सरुवा, बढुवा, स्वदेश तथा विदेशमा तालीम, अध्ययन, अध्ययन भ्रमण आदिमा मनोनयनका साथै दण्ड पुरस्कार र विभागीय कारवाहीको शुरु कारवाही गर्ने ।
- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको आन्तरिक प्रशासन र कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- सार्वजनिक खरीद ऐन र नियमावली बमोजिम सार्वजनिक खरीद योजना तयार गर्ने, कार्यान्वयनको लागि निर्णय गर्ने, खरीद भएको जिन्सी सामानको दाखिला, भौतिक सम्पत्तिको सुरक्षा, मर्मत सम्भार गर्ने, गराउने, लिलाम बिक्रीसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- विभागका शाखा प्रमुख, महाशाखा एवं विभागीय प्रमुखसँग प्रशासनिक विषयहरूमा आवश्यकता अनुरूप राय आदान प्रदान गर्ने ।
- जनगुनासो व्यवस्थापन, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग तथा सतर्कता केन्द्रको निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

१.७.४ आर्थिक प्रशासन शाखा

- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको लागि योजना शाखासँग समन्वय गरी बजेट तर्जुमा कार्यमा सहयोग गर्ने र स्वीकृत बजेट नियमानुसार निकास दिने, खर्चको अभिलेख राख्ने ।
- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको राजश्व र धरौटी समेतको केन्द्रीय आर्थिक विवरण तयार गरी तालुक निकायमा पठाउन पेश गर्ने ।
- सञ्चालित कार्यक्रम/आयोजनाहरूको चौमासिक र वार्षिक खर्चको फाँटवारी तयार गर्ने । आर्थिक सर्वेक्षण तथा बजेट तर्जुमा कार्यमा अन्य शाखालाई सहयोग गर्ने ।
- आर्थिक कारोबारमा माग भए बमोजिम राय पेश गर्ने ।
- आर्थिक कारोबार सम्बन्धी सम्पूर्ण श्रेस्ता दुरुस्त राख्ने, आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण गराउने ।
- कर्मचारीले पाउने पारिश्रमिक (तलव, भत्ता, खाद्यान्न, पोशाक) लगायतका अन्य सुविधाहरू समयमै उपलब्ध गराउने ।
- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको बेरुजुको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने, गराउने ।
- लेखापरीक्षणबाट देखिन आएका बेरुजुहरू नियमानुसार फर्स्यौट गर्ने, गराउने ।

१.७.५ वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण शाखा

- वन्यजन्तुको अपराध नियन्त्रणका लागि केन्द्रियस्तरमा सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गर्ने ।
- मातहतका कार्यालयहरूमा चोरी शिकार नियन्त्रण इकाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्न आवश्यक राय सुझाव पेश गर्ने ।
- वन्यजन्तु चोरी शिकारमा संलग्न व्यक्तिहरूको अभिलेख तयार गर्ने ।

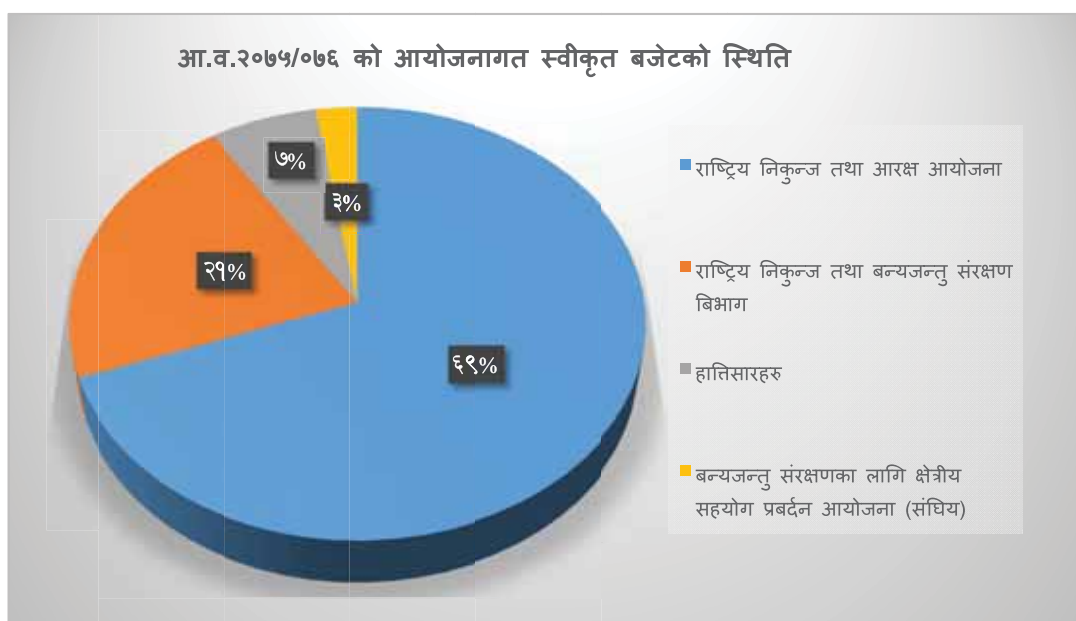
- विभाग र अन्तरगतका कार्यालयहरूमा वन्यजन्तु सम्बन्धी अपराधका विषयहरूमा अदालती कारबाहीमा रहेका विषयवस्तुसँग आवश्यक पर्ने जवाफ, प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धमा केन्द्रियस्तरमा सञ्जाल गठन गर्ने कार्यमा आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण तथा तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी कार्यको लागि वन तथा भू-संरक्षण विभाग र SAWEN सँग नियमित समन्वय गर्ने ।

भाग- २ : आ.व. २०७५/७६ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरू

२.१ आ.व. २०७५/७६ को आयोजनागत बजेट विनियोजनको स्थिति

आ.व. २०७५/७६ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूमा संचालित आयोजनाहरूमा विनियोजन भएको बजेटको स्थिति देहाय बमोजिम रहेको छ ।

चित्र ३ : आयोजनागत विनियोजित बजेट २०७५/७६

२.२ आ.व. २०७५/७६ मा कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट

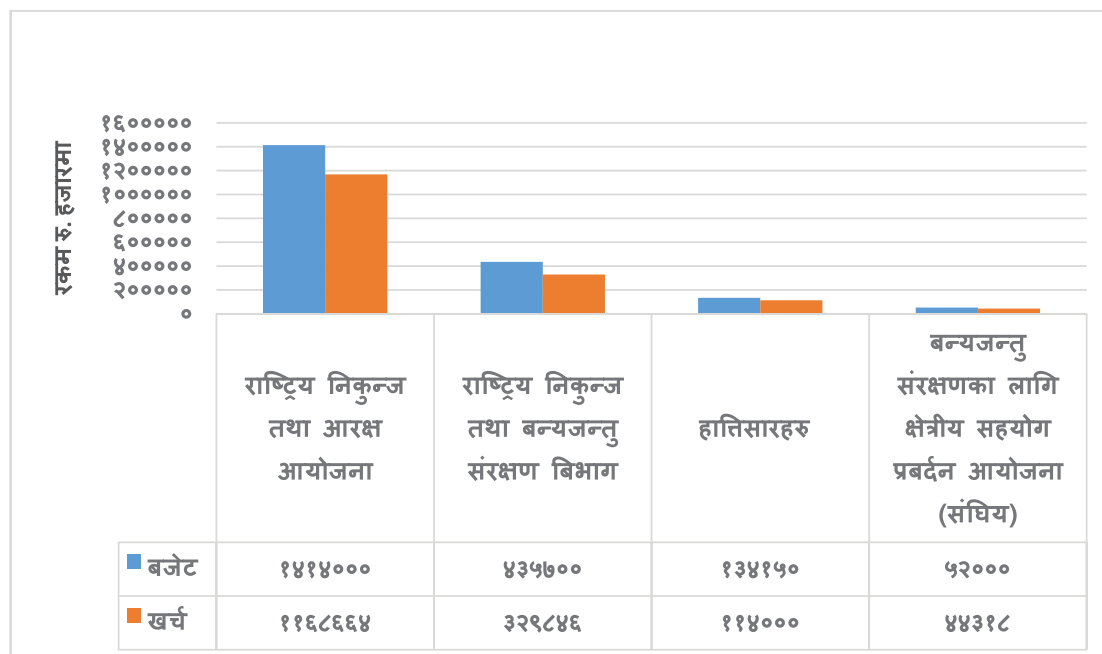
आ.व. २०७५/७६ मा कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट निम्नानुसार रहेका छन् । आ.व. २०७५/७६ मा कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण अनुसूची ७ र आ.व. २०६७/६८ देखि २०७५/७६ सम्मको मध्यवर्ती क्षेत्रमा विनियोजित भएको वार्षिक बजेट विवरण अनुसूची ८ मा दिइएको छ ।

तालिका १: आ.व. २०७५/७६ मा कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट

सि.नं	कार्यालयको नाम	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	हात्तिसारहरु	वन्यजन्तु संरक्षणको लागि क्षेत्रीय सहयोगप्रबर्द्धन आयोजना	कुल जम्मा बजेट (रु हजारमा)
		बजेट (रु हजारमा)	बजेट (रु हजारमा)	बजेट (रु हजारमा)	बजेट (रु हजारमा)	
१	रा.नि. तथा व.सं. विभाग	१६३६४०	४४४१४			२०८०५४
२	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१४४०८९	७७४०७	६३८४३	१२२९५	२९७६३४
३	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	११२११६	९१९१	१५२३४	१०९७५	१४७५१६
४	लामटाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्ज	५९७४१	२२५३३			८२२७४
५	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	४८८१०	२९४			४९१०४
६	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	८०१७०	१७२८	१२२५३	९९२९	१०४०८०
७	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	४८७०६	५१५३६			१००२४२
८	शेफोक्सुन्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	४९७६०	११४२२			६११८२
९	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२१६९५२	७५९४			२२४५४६
१०	मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	५८९३०	२९८०			६१९१०
११	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज	५६१३४	७०२			५६८३६
१२	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज	८२१९९	२३०५९	१२७४३	९२५६	१२७२५७
१३	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज	८५१८९	७१५९	१५५७८	९५४५	११७४७१
१४	कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	५१९४२	१९९५	१४४९९		६८४३६
१५	ढोरपाटन शिकार आरक्ष	४६८७२				४६८७२
१६	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	२४२८१	२९			२४३१०
१७	अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र	४०३३६	८२५९			४८५९५
१८	कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्र	२३४१९	७९७			२४२१६
१९	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र (सं. कार्यालय)	६७९४				६७९४
२०	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र (सं. कार्यालय)	६२११	५४५			६७५६
२१	अन्नपुर्ण संरक्षण क्षेत्र (सं. कार्यालय)	७७०९				७७०९
२२	राष्ट्रिय प्राणी उद्यान		७१७३१			७१७३१
२३	भानुभक्त प्राणी उद्यान		९२३२५			९२३२५
	जम्मा	१४१४०००	४३५७००	१३४१५०	५२०००	२०३५८५०

२.३ आ.व. २०७५/७६ को आयोजनागत बार्षिक बजेट तथा खर्चको स्थिति

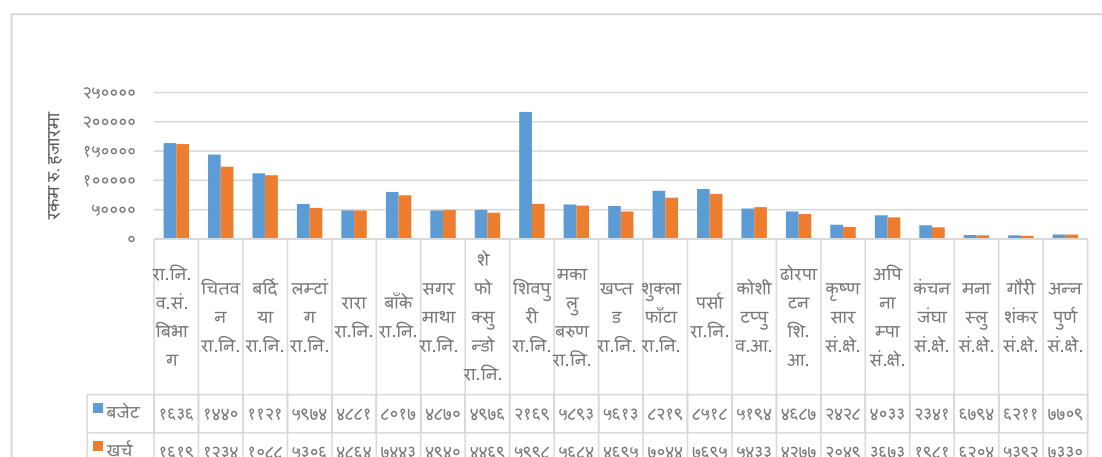
चित्र ४: आयोजनागत बार्षिक बजेट तथा खर्च (रु.हजारमा)

२.४ आ.व. २०७५/७६ मा आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरुको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च

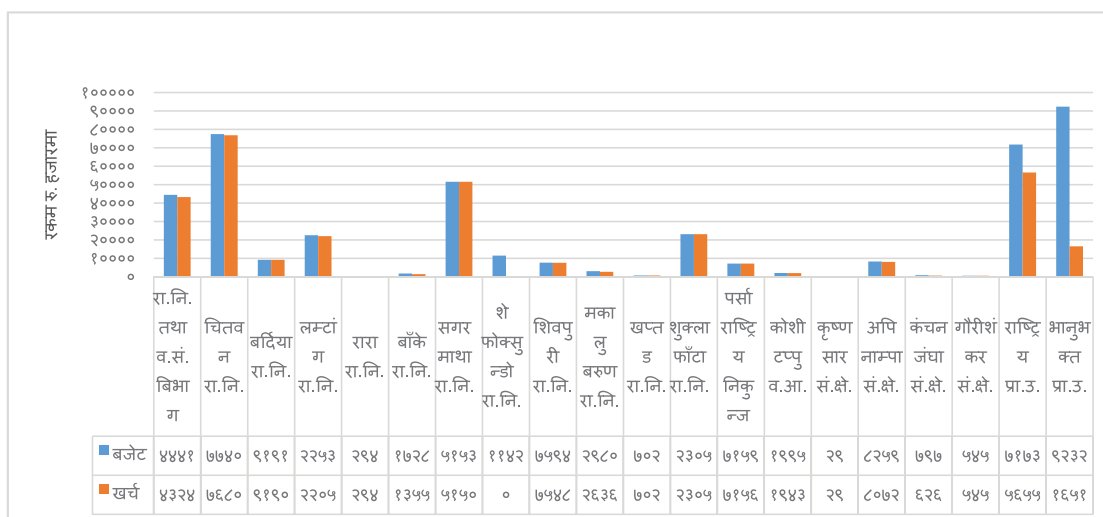
२.४.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरुको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च विवरण

चित्र ५: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरुको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च (रु.हजारमा)

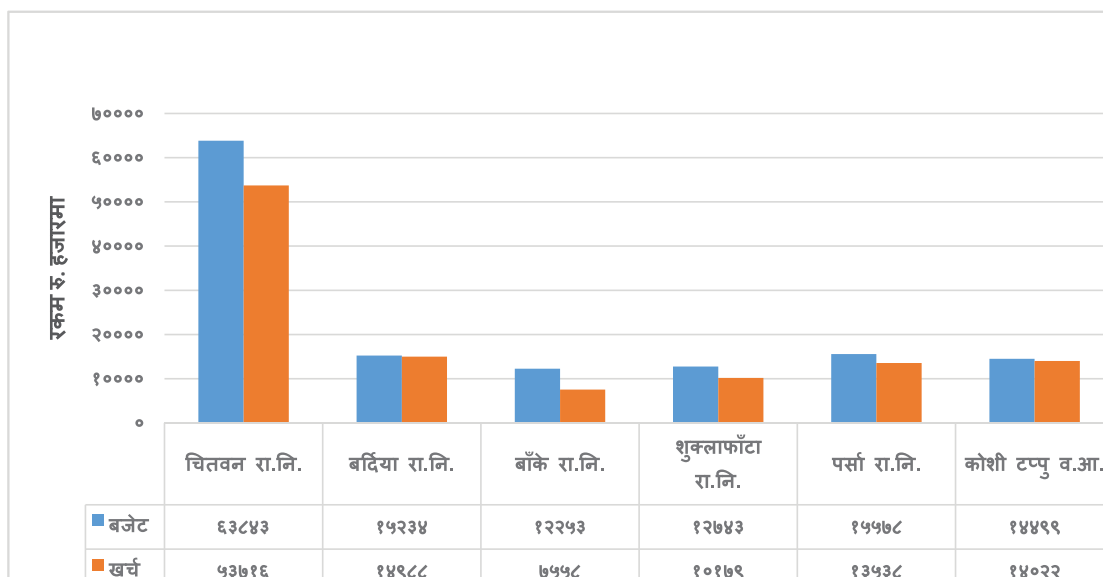
२.४.२ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च विवरण

चित्र ६: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च (रु.हजारमा)

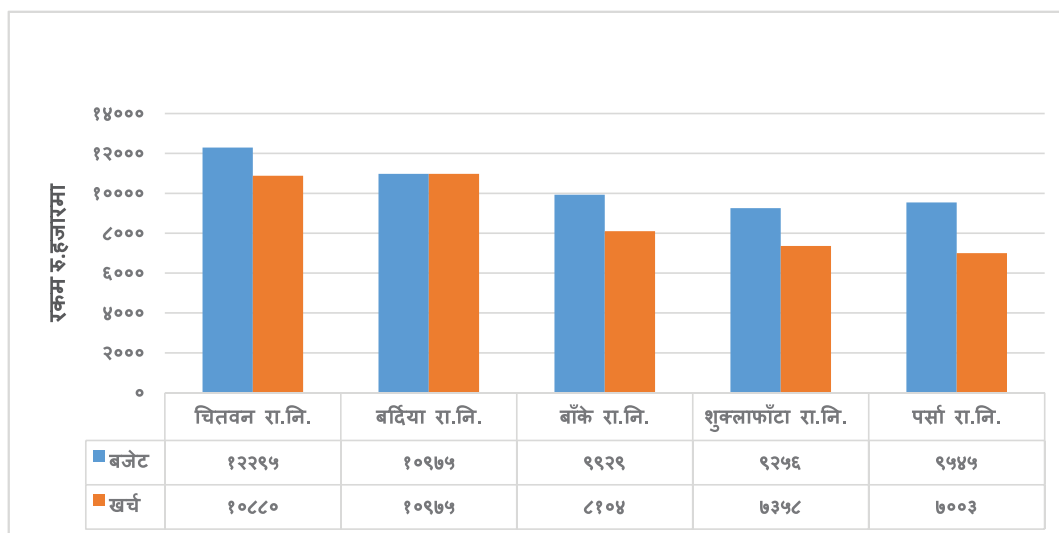
२.४.३ हात्तिसार आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च विवरण

चित्र ७: हात्तिसारआयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको बार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च (रु.हजारमा)

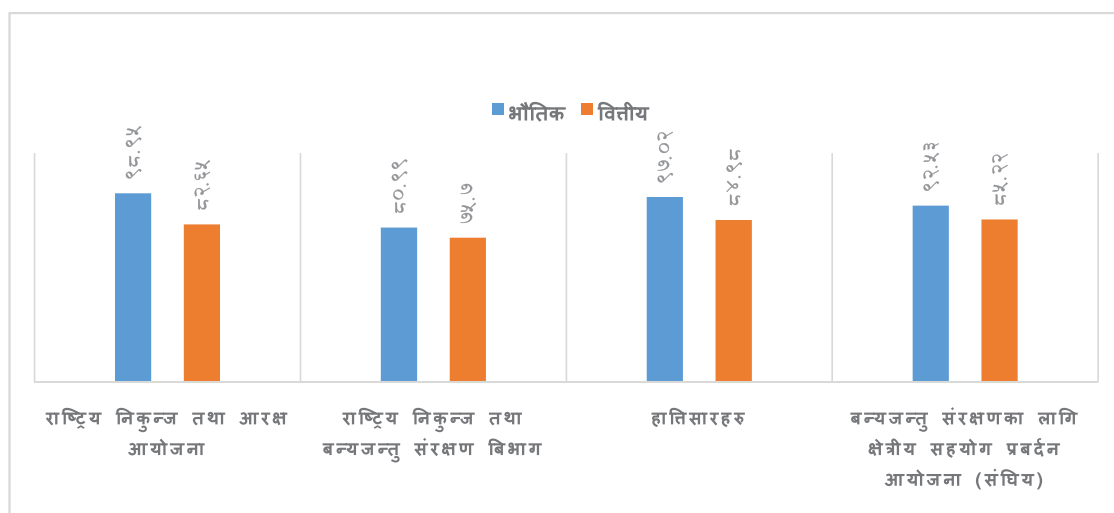
२.४.३ वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन (संघिय) आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरुको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च विवरण

चित्र ८: वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन (संघिय) आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरुको वार्षिक कार्यक्रम बजेट तथा खर्च (रु. हजारमा)

२.५. आ.व. २०७५/७६ को आयोजनागत भौतिक तथा वित्तीय प्रगतिको स्थिति

चित्र ९: आयोजनागत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति (प्रतिशत)

२.६. आयोजनागत मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू

आ.व. २०७५/०७६ मा आयोजनागत रुपमा भएका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :

तालिका २: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना (३२९११५)

आयोजना/ कार्यक्रमको नाम	बार्षिक प्रगति प्रतिशत (%)		हासिल भएका मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना (३२९११५)	९८.९५	८२.६५	३१५ हे. घाँसे मैदान व्यवस्थापन, ५७८ वटा वन्यजन्तुका लागि पानी पोखरी निर्माण तथा मर्मत १४० कि.मि. वनपथ निर्माण, ४६ कि.मि. गोरेटो बाटो निर्माण, ७९ कि.मि. अग्निरेखा निर्माण, ३ कि.मि. पर्यटकिय पदमार्ग निर्माण, ३५ वटा काठेपुल निर्माण, १० वटा पोष्ट भवन निर्माण, १ वटा अधुरो भवन निर्माण, ३ वटा सोलार बोरिङ जडान, ६.५ कि.मि. सोलार फेन्सिङ निर्माण, ५० वटा भ्यू टावर निर्माण, १८ वटा पर्यटक विश्राम स्थल निर्माण, ४३५ कि.मि. वनपथ मर्मत सुधार, १९ क्षेत्रमा ६१.७ कि.मी. विद्युतीय तारवार/आर.सी.सी.वाल सहित मेषजाली निर्माण तथा ५५ कि.मि. मर्मतको काम सम्पन्न भएको ।

तालिका ३: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग कार्यक्रम (३२९०१७)

आयोजना/ कार्यक्रमको नाम	बार्षिक प्रगति प्रतिशत (%)		हासिल भएका मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (३२९०१७)	८०.९९	७५.७०	२ वटा मुख्य कार्यालय भवन निर्माण, ५.५९ कि.मि. फेन्सिङ, मध्यवर्ती क्षेत्रका बासिन्दाको जिविकोपार्जनमा सेहयोग पुग्ने उद्देश्यले १९४० वटा समूहलाई विरुवा खरिद गरी वितरण, १५०० वटा समूहलाई माछाको भूरा वितरण, १५० समूहलाई बंगुर वितरण र १३ वटा समूहलाई घाँस विकास तथा डालेघाँस वितरण कार्य सम्पन्न भएको ।

तालिका ४: हात्तिसार आयोजना (३२९०१९)

आयोजना/ कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगति प्रतिशत (%)		हासिल भएका मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
हात्तिसार (३२९०१९)	९७.०२	८४.९८	१० वटा फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि खाडल निर्माण, १ वटा शौचालय निर्माण, १ वटा हात्तिको सेड घर निर्माण, ८ वटा हात्तिको सेड घर मर्मत, र १७ वटा सुचना बोर्ड निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ।

तालिका ५: वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन (संघिय) आयोजना (३२९१२७)

आयोजना/ कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगति प्रतिशत (%)		हासिल भएका मुख्य उपलब्धिहरू
	भौतिक	वित्तीय	
वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन (संघिय) (३२९१२७)	९२.५३	८५.२२	१९० हे. वन्यजन्तुको लागि घाँसे मैदान व्यवस्थापन, १ वटा संरक्षण सुचना चौतारी निर्माण, १ रेञ्जपोष्ट भवन निर्माण, २० कि.मि. बाटो निर्माण, १० वटा भ्यू टावर निर्माण, ३२५ कि.मि. वनपथ मर्मत सुधार, ५ पटक बाघको आहारा प्रजातिको अनुगमन, ५५ पटक चोरी सिकार नियन्त्रण/स्विप अपरेशन, ९ वटा वन्यजन्तुका लागि खानपानी पोखरी मर्मत, २० वटा काठेपुल मर्मत र १२ वटा पोष्ट भवन मर्मत कार्य सम्पन्न भएको ।

२.७. विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको वार्षिक बेरुजु फछ्यौटको विवरण

यस विभाग तथा मातहत कार्यालयहरूको आ.व. २०७५/०७६ सम्ममा १७ करोड १५ लाख १२ हजार रुपैयाँ बेरुजु रहेकोमा २०७६ असार मसान्तसम्म ९ करोड ६६ लाख ३० हजार (५६.३४%) बेरुजु फछ्यौट भएको छ । निकायगत रुपमा बेरुजु फछ्यौट वार्षिक विवरण तालिका- ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

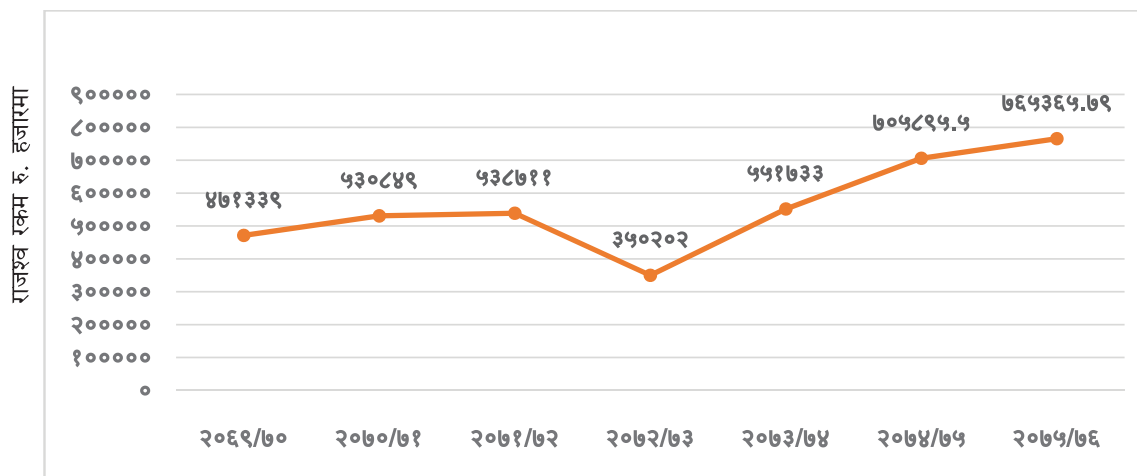
तालिका ६: विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको वार्षिक बेरुजु फछ्यौटको विवरण (बजेट रु. हजारमा)

सि.नं.	कार्यालयको नाम	२०७५।०७६ मा कायमी बेरुजु	२०७५।०७६ मा फछ्यौट बेरुजु	बाकी रकम	फछ्यौट प्रतिशत (%)
१	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	४३३७४	३९९३४	३४४०	९२.०७
२	मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	२८४	०	२८४	०
३	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	६५७८	१३८८	५१९०	२१.१०
४	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज	६१५२	४१७४	१९७८	६७.०५
५	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	३३१३०	२११४२	११९८८	६३.८१
६	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२६४९	०	२६४९	०
७	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	२३९३१	९२९२	१४६३९	३८.८३
८	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	१७७६६	१७	१७५९	०.९६
९	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	१७०३५	९९६२	७०७३	५८.४८
१०	शेफोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	७२५३	३३१५	३९३८	४५.७१
११	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१५७०	१०५२	५१८	६७.०१
१२	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज	३०९	१२१	१८८	३९.१६
१३	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज	५६८	११०	४५८	१९.३७
१४	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	४९३९	२३५०	२५८९	४७.५८
१५	ढोरपाटन सिकार आरक्ष	९६०२	१४९५	८१०७	१५.५७
१६	कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र	५४७	३३९	२०८	६१.९७
१७	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	६१०	६१०	०	१००
१८	अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र	७१५०	१३२९	५८२१	१८.५९
१९	राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष	४०५५	०	४०५५	०
	कुल जम्मा	१७१५१२	९६६३०	७४८८२	५६.३४

२.८ विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक राजश्व संकलनको विवरण

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग तथा मातहतमा रहेका संरक्षित क्षेत्रहरूले आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा ७६ करोड ५३ लाख ६५ हजार ७ सय ९२ रुपैयाँ १ पैसा राजश्व संकलन गरेको विभागको रेकर्डबाट देखिन्छ। आ.व. २०६९/७० देखि आ.व. २०७५/७६ सम्मको राजश्व संकलनको विवरण निम्नानुसार रहेको छ र यस सम्बन्धी कार्यालयगत विस्तृत राजश्व विवरण अनुसूची ९ मा दिईएको छ।

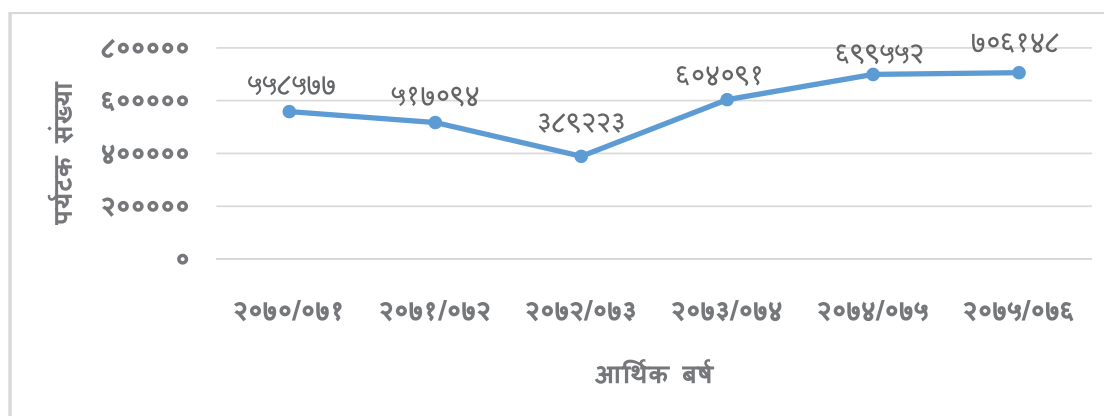
चित्र १०: राजश्वको तुलनात्मक विवरण

२.९. संरक्षित क्षेत्रमा पर्यटकको विवरण

संरक्षित क्षेत्रहरू आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकहरूको लागि प्रमुख गन्तव्य स्थानको रूपमा रहेका छन् । आ.व. २०६९/७० मा संरक्षित क्षेत्रमा भ्रमण गर्ने पर्यटकहरूको संख्या ५ लाख १० हजार २ सय ५ रहेकोमा आ.व. २०७५/७६ मा स्वदेशी एवं विदेशी गरी जम्मा ७ लाख ६ हजार १ सय ४८ पुगेको छ । नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरूमा आ.व. २०६९/७० देखि आ.व. २०७५/७६ सम्मको पर्यटक आगमनको तुलनात्मक विवरण निम्नानुसार रहेको छ । आ.व. २०७५/७६ मा संरक्षित क्षेत्रहरूमा मासिक पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क अनुसूची १० र आ.व. २०६९/७० देखि २०७५/७६ सम्मको संरक्षित क्षेत्रहरूमा पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क अनुसूची ११ मा दिइएको छ ।

चित्र ११: पर्यटक संख्याको तुलनात्मक विवरण

२.१०. सार्वजनिक सेवा प्रवाह र सूचनाको हक सम्बन्धी व्यवस्था

विभाग र मातहतका कार्यालयहरूबाट प्रदान गरिने सार्वजनिक सेवालाई सेवाग्राहीमुखी र प्रभावकारी बनाउनका लागि विभाग र मातहतका सबै कार्यालयहरूमा नागरिक बडापत्र राखिएको छ । यसबाट सेवाग्राहीले छिटो छरितो रूपमा सेवा प्राप्त गर्न सहज भएको छ । सेवा प्राप्त गर्नका लागि लाग्ने समय, सेवाको परिणाम, गुणस्तर, सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तूर, सेवा प्राप्तिका लागि पेश गर्नुपर्ने कागजात र सेवा प्रवाह गर्ने शाखा तथा गुनासो सुन्ने अधिकारी समेतको व्यवस्था गरिएको विभागको नागरिक बडापत्र अनुसूची ३० मा राखिएको छ ।

नागरिकको सूचना पाउने हकको सम्मान र संरक्षण गर्दै विकासका कार्य एवं गतिविधिहरूलाई बढी पारदर्शी र जवाफदेही बनाउनका लागि विभागका गतिविधिहरू समावेश गरी ३-३ महिनामा स्वतः प्रकाशन र ४-४ महिनामा संरक्षण समाचार प्रकाशन गरिदै आएको छ । नागरिकलाई यस विभागका सूचनामा सहज पहुँच पुऱ्याउनका लागि विभागमा सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरिएको छ ।

विभागका गतिविधिहरूलाई विभागको वेबसाइट www.dnpwc.gov.np बाट पनि पाउन सकिने व्यवस्था मिलाइएको छ । यसबाट विभागका गतिविधिहरूलाई नागरिकसम्म सहज रूपमा पुऱ्याई नागरिकको सूचनाको हकको संरक्षणमा सहयोग पुगेको छ ।

२.११. आयोजना/परियोजनाहरू

संरक्षित क्षेत्रमा संरक्षण साभेदारहरूबाट सञ्चालित आयोजनाहरू निम्न अनुसार छन् :

- क. तराई भू-परिधि कार्यक्रम
- ख. पवित्र हिमालय भू-परिधि कार्यक्रम
- ग. कैलाश पवित्र भू-परिधि संरक्षण तथा विकास कार्यक्रम
- घ. कञ्चनजङ्घा भू-परिधि संरक्षण तथा विकास कार्यक्रम
- ङ. हरियो वन कार्यक्रम
- च. National Trust for Nature Conservation (NTNC), International Union for Conservation of Nature (IUCN), Bird Conservation Nepal (BCN) र Zoological Society of London (ZSL) का कार्यक्रम ।

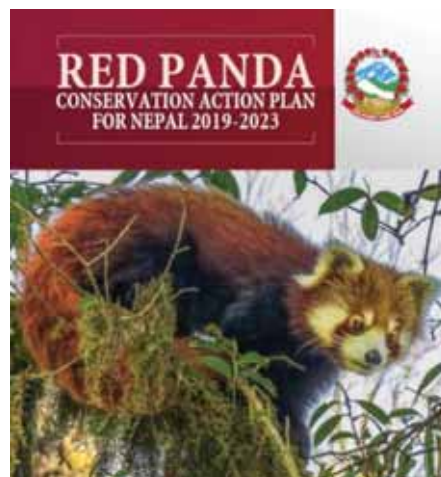
भाग- ३ : आ.व. २०७५/०७६ मा सम्पन्न भएका केही मुख्य क्रियाकलापहरू तथा गतिविधिहरू

३.१ प्रजाति संरक्षण कार्ययोजना प्रकाशन

३.१.१ हाब्रे संरक्षण कार्ययोजना

हाब्रे एक स्तनधारी वन्यजन्तु हो । यो नेपाल, भुटान, चीन, भारत र म्यान्मारमा पाइन्छ । नेपालमा यो प्रजाति विशेष गरी निगालोले भरि पूर्ण २००० मिटरदेखि ४८०० मिटर उचाईसम्मको वन क्षेत्रमा २४ जिल्लाहरू र ८ वटा संरक्षित क्षेत्रहरू (रारा, शे-फोक्शुण्डो, लामटाङ, सगरमाथा, मकालुवरुण राष्ट्रिय निकुञ्जहरू, ढोरपाटन शिकार आरक्ष तथा गौरीशंकर र कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र) मा रेकर्ड गरिएको छ ।

यसलाई IUCN को रातो सूची अनुसार Endangered र CITES को सूची अनुसार अनुसूची १ मा समावेश गरेको छ । नेपालको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ ले अनुसूची १ मा संरक्षित स्तनधारी वन्यजन्तुको रूपमा राखेको छ ।

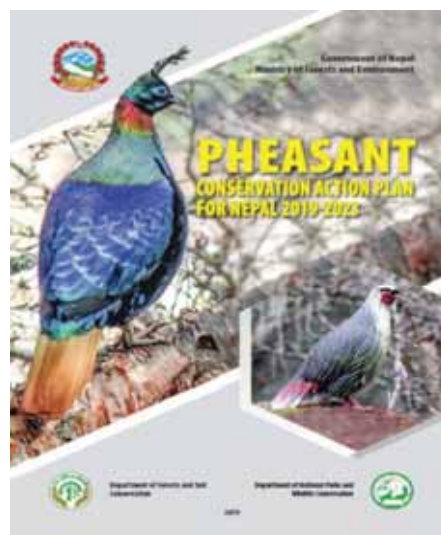

नेपालका लागि हाब्रे संरक्षण कार्ययोजना २०१९-२०२३ स्वीकृत भई प्रकाशन भएको छ । हाब्रेको संख्या र वासस्थानको नियमित अनुसन्धान, अनुगमन, संरक्षण र सर्भेक्षण गर्नुका साथै यिनको संख्यालाई संरक्षण र व्यवस्थापन गर्नु, चोरीशिकार नियन्त्रण, स्थानीय समुदायसँग सहभागितामूलक संरक्षण र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा हाब्रे संरक्षण कार्यमा सहकार्य र सहभागिता गर्नु कार्ययोजनाको प्रमुख उद्देश्यहरू हुन् ।

३.१.२ फिजेन्ट संरक्षण कार्ययोजना

नेपालमा पाइने ८ प्रजातिका फिजेन्ट प्रजातिहरूमा डाँफे, मुनाल, चीर, चिलिमे, फोकराँस, कालिज, चुइँचे र मजुर हुन् । डाँफे, मुनाल, चीर, चिलिमे फोकराँस र कालिज हिमाली क्षेत्रमा पाइन्छन् भने चुइँचे र मजुर तराई क्षेत्रमा पाइन्छन् ।

डाँफे, मुनाल र चीर राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ ले अनुसूची १ मा संरक्षित पक्षीको सूचीमा सुचीकृत गरेको छ भने IUCN को Red List Global Category अनुसार Near Threatened (मुनाल), Vulnerable (चीर), Least Concern (डाँफे, चिलिमे, फोकराँस, कालिज, चुइँचे र मजुर) सूचीमा सूचीबद्ध गरिएका छन् । त्यसैगरी CITES अनुसूची १ (डाँफे र चीर) र अनुसूची ३ (मुनाल, चिलिमे फोकराँस, कालिज, चुइँचे र मजुर) मा पर्दछन् ।

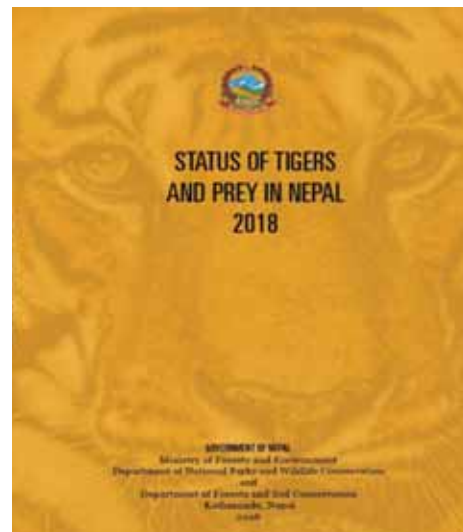
फिजेन्ट प्रजातिको संख्यामा वृद्धि गर्ने र यिनीहरूको बासस्थानको संरक्षण गर्ने मुल लक्ष्यका साथ नेपालका लागि फिजेन्ट संरक्षण कार्ययोजना २०१९-२०२३ स्वीकृत भई प्रकाशन भएको छ । फिजेन्ट प्रजातिको व्यवहार, बासस्थान र चुनौतीका बारे पहिचान र ज्ञान अभिवृद्धि गर्ने, चुनौतीहरू कम गर्न संरक्षणका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने, स्थानीय जिविकोपार्जन अभिवृद्धिको सम्भाव्यताबारे उजागर गर्ने र स्थानीय सहभागिता र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने यस कार्ययोजनाका प्रमुख उद्देश्यहरू रहेका छन् ।

३.२ वन्यजन्तु गणना

३.२.१ राष्ट्रिय बाघ गणना, २०१८

बाघ बिरालो परिवारमा पर्ने मांशाहारी स्तनधारी जनावर हो । संसारमा पाइने ५ प्रकारका बाघ मध्ये नेपालमा पाइने बाघलाई पाटे बाघ भनिन्छ । यो जनावर बिरालो प्रजातिमा पर्ने दोस्रो ठूलो बिरालो हो । लोप हुने खतराको सूचिमा रहेको बाघ नेपाल लगायत विश्वका १३ देशमा पाइन्छ ।

सन् २०१० मा रसियाको सेन्ट पिटर्सबर्गमा सम्पन्न बाघ पाइने राष्ट्र प्रमुखहरूको सम्मेलनमा सन् २०२२ सम्म बाघको संख्या दोब्बर बनाउने लक्ष्य लिईएको छ । बाघ संरक्षण कार्यक्रमको प्रभावकारीताको सूचक बाघको संख्या भएकोले नेपालमा हरेक ३-४ वर्षको अवधिमा राष्ट्रिय बाघ गणना गर्ने गरिन्छ । बाघ गणना कार्य क्यामेरा ट्र्यापिङ प्रविधिबाट गरिएको छ भने आहारा प्रजातिको सर्वेक्षण लाइन ट्रान्जेक्ट विधिबाट गरिएको छ ।

राष्ट्रिय बाघ गणना, २०१८ अनुसार हाल नेपालमा २३५ वयस्क बाघ (पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जमा १८, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा ९३, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जमा २१, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा ८७ र शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जमा १६) संख्या रहेको छ । नेपालमा बाघको घनत्व न्यूनतम १ बाघ प्रति १०० वर्ग कि.मि. देखि अधिकतम ४.७ बाघ प्रति १०० वर्ग कि.मि. सम्म रहेको छ भने संरक्षण क्षेत्र तथा आसपासका वन क्षेत्रमा आहारा प्रजातिको घनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.) न्यूनतम ८ र अधिकतम ७८ रहेको छ । तराई भू-परिधि क्षेत्रमा सर्भेक्षण गरिएको १६,१६१ वर्ग कि.मि. क्षेत्रमध्ये ११,०५७ वर्ग कि.मि. (६८ प्रतिशत) क्षेत्रमा बाघको उपस्थिति रहेको छ । बाघ पाइने संरक्षित क्षेत्रमध्ये ९८ प्रतिशत क्षेत्रमा बाघको उपस्थिति रहेको छ भने संरक्षित क्षेत्र बाहिर ६० प्रतिशत क्षेत्रमा मात्र बाघको उपस्थिति रहेको छ ।

३.२.२ बाह्रसिङ्गा र निलगाईको गणना, २०७६

बाह्रसिङ्गा र निलगाईको मिति २०७६ साल वैशाख १ गते देखि १५ गते सम्म शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जमा गणना कार्य गरिएको हो । गणना कार्यमा शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, निकुञ्ज सुरक्षार्थ रहेको नेपाली सेना र राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषका कर्मचारीहरू खटिएका थिए ।

बाह्रसिङ्गा प्राकृतिक अवस्थामा नेपालको शुक्लाफाँटा र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा मात्र पाइन्छ । बाह्रसिङ्गा गणना

२०७६ अनुसार शुक्लाफाँटामा कम्तिमा २२४६ बाह्रसिंङ्गा रहेको अनुमान गरिएको छ । जसमध्ये वयस्क भाले ३८३ वटा, वयस्क पोथी १२०८ वटा, अर्धवयस्क भाले १३९, अर्धवयस्क पोथी ३१५ र पाठापाठी २०१ वटा रहेका छन् ।

निलगाई भारतीय उपमहाद्वीपको एन्टिलोप वर्गको सबै भन्दा ठूलो प्रजाति हो । यसको शरीरको बनावट घोडासँग मिल्दोजुल्दो हुन्छ । यो नेपालको कोशीटप्पु वन्यजन्तु

आरक्ष, पर्सा, शुक्लाफाँटा, बाँके र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जहरू तथा कञ्चनपुर, कैलाली, बर्दिया, बाँके, रुपन्देही, कपिलवस्तु, नवलपरासी र पर्सा जिल्लाहरूमा पाइन्छ । यो नेपालबाहेक भारत र पाकिस्तानमा पनि पाइन्छ ।

यस वर्ष शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जमा गरिएको निलगाईको गणना अनुसार शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जमा वयस्क भाले १६ वटा, वयस्क पोथी ४० वटा, अर्धवयस्क भाले २ वटा, अर्धवयस्क पोथी ७ वटा र बाच्छाबाच्छी १७ वटा गरि जम्मा ८२ वटा निलगाई रहेका छन् ।

३.३ दिवस समारोह

३.३.१ विश्व बाघ दिवस, २०७५

वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री शक्ति बहादुर बस्नेतको प्रमुख आतिथ्यमा “समृद्धिका लागि बाघ संरक्षण” भन्ने मुल नाराका साथ विश्व बाघ दिवस २९ जुलाई २०१८ (२०७५ श्रावण १३) गतेका दिन बाघ संरक्षणमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषको सभाहल खुमलटार, ललितपुरमा सम्पन्न भएको थियो ।

कार्यक्रममा अध्यक्षता राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक मन बहादुर खड्काले गर्नुभएको थियो भने कार्यक्रममा विशेष अतिथिको रूपमा राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय सदस्य डा. कृष्ण प्रसाद ओली र अतिथिमा वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव डा. विश्वनाथ ओली गरी ५०० जना भन्दा बढीको उपस्थिति रहेको थियो ।

३.३.२ राष्ट्रिय संरक्षण दिवस, २०७५

वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री शक्ति बहादुर बस्नेतको प्रमुख आतिथ्यमा १२ औँ राष्ट्रिय संरक्षण दिवस २३ सेप्टेम्बर २०१८ (२०७५ आश्विन ७) गते राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष को सभाहल खुमलटार, ललितपुरमा सम्पन्न भएको थियो ।

राष्ट्रिय संरक्षण दिवस २०६३ साल आश्विन ७ गते ताप्लेजुङ्गको घुन्सामा हेलिकप्टर दुर्घटनामा दिवङ्गत हुनु भएका संरक्षणकर्मीहरूको स्मरणमा प्रत्येक वर्ष विविध कार्यक्रम गरी मनाउदै आइएको छ ।

सो कार्यक्रममा यस वर्षको एक लाख एकाउन् हजार राशीको राष्ट्रिय संरक्षण पुरस्कार र सम्मानपत्र चितवन

राष्ट्रिय निकुञ्जका वरिष्ठ पशु चिकित्सक डा. कमल प्रसाद गैरेलाई प्रदान गरिएको थियो । यसका साथै कार्यक्रममा बाघ गणना २०१८ को परिणाम पनि सार्वजनिक गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा अध्यक्षता वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव डा. विश्वनाथ ओलीले गर्नुभएको थियो भने कार्यक्रममा विशेष अतिथिको रूपमा राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय सदस्य डा. कृष्ण प्रसाद ओलीको उपस्थित रहेको थियो ।

३.३.३ विश्व सिमसार दिवस, २०७५

वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री शक्ति बहादुर बस्नेतको प्रमुख आतिथ्यमा “सिमसार तथा जलवायु परिवर्तन” (Wetlands and Climate Change) भन्ने मुल नाराका साथ विश्व सिमसार दिवस २ फेब्रुअरी २०१९ (२०७५ माघ १९) गतेका दिन पोखरामा सम्पन्न भएको थियो ।

सिमसार दिवसको अवसरमा विहान मा. वन तथा वातावरण मन्त्री शक्ति बहादुर बस्नेत तथा गण्डकी प्रदेशका मा. उद्योग, पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्री विकास लम्सालको सहभागितामा फेवातालको सफाई गरिएको थियो । साथै सो कार्यक्रममा मा. वन तथा वातावरण मन्त्री शक्ति बहादुर बस्नेतले रामसार क्षेत्रको मार्गदर्शन पुस्तिकाको विमोचन समेत गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा सभापतित्व वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव डा. विश्वनाथ ओलीले गर्नुभएको थियो भने कार्यक्रममा विशेष अतिथिको रूपमा गण्डकी प्रदेशका मा. उद्योग, पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्री विकास लम्साल हुनुहुन्थ्यो ।

३.३.४ विश्व वन्यजन्तु दिवस तथा चोरी शिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियान, २०७५

वन तथा वातावरण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री शक्ति बहादुर बस्नेतको प्रमुख आतिथ्यमा “जलचरः प्रकृति र मानव जीवनको आधार” भन्ने मुल नाराका साथ विश्व वन्यजन्तु दिवस तथा चोरी शिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियान ३ मार्च २०१९ (२०७५ फाल्गुन १९) गतेका दिन बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा सम्पन्न भएको थियो ।

सो कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै मा. मन्त्री शक्ति बहादुर बस्नेतले चोरी शिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियानको प्रशंसा गर्नु भयो । युवाहरूको सहयोगले नेपालमा वन्यजन्तुको चोरी शिकार नियन्त्रणमा टेवा मिलेको र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा पाटे बाघको संख्यामा बढ्नु अत्यन्तै उपलब्धिमुलक भएको विचार व्यक्त गर्नु भएको थियो ।

३.३.५ वन्यजन्तु सप्ताह, २०७६

“वन्यजन्तु संरक्षणका लागि सहकार्य” भन्ने मूलनाराका साथ २४ औं वन्यजन्तु सप्ताह १ वैशाख देखि ७ वैशाख २०७६ सम्म वन्यजन्तु र जैविक विविधताको संरक्षणमा व्यापक जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने मुल उद्देश्यका साथ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र यस अन्तर्गत रहेका सबै संरक्षित क्षेत्रहरूमा सप्ताहव्यापी रूपमा विविध कार्यक्रम गरी सम्पन्न भयो । केन्द्रीयस्तरमा वन्यजन्तु सप्ताह विविध कार्यक्रम गरी मनाउने सन्दर्भमा निम्नानुसारका कार्यक्रमहरू गरी सम्पन्न गरियो :

मिति	कार्यक्रम
वैशाख १ गते	मा. मन्त्री शक्ति बहादुर बस्नेतले देशवासीलाई सम्बोधन गर्नु भएको सन्देश रेडियो नेपालबाट प्रसारण र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक मन बहादुर खड्काबाट वन परिसर बबरमहलमा रहेको होडिङ्गबोर्डमा २४ औं वन्यजन्तु सप्ताहको ब्यानर उदघाटन गरिएको थियो ।
वैशाख २ गते	सदर चिडियाखाना जावलाखेलमा विद्यार्थीहरु बिच वन्यजन्तु सम्बन्धी कोल्याज (Collage) प्रतियोगिता भएको थियो ।
वैशाख ३ गते	माईतिघर मण्डलामा चित्रकला प्रतियोगिता र कविता वाचन भएको थियो ।
वैशाख ४ गते	राष्ट्रिय प्राणी उद्यान भक्तपुरमा चरा अवलोकन र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा ओत सम्बन्धी छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम भएको थियो ।
वैशाख ५ गते	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा टूला संरचना निर्माण र वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धी छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम भएको थियो ।
वैशाख ६ गते	पाटन दरवार स्क्वायरमा सम्पदा सरसफाई र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा ४ वटा विषयमा अनुसन्धान प्रतिवेदन प्रस्तुती तथा अन्तरक्रिया भएको थियो ।
वैशाख ७ गते	राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय सदस्य डा. कृष्ण प्रसाद ओली को प्रमुख आतिथ्यमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग बबरमहलमा विशेष कार्यक्रम गरी समापन भयो जसमा लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्जका चराहरु, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जका चराहरु र अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्रको जैविक विविधता प्रोफाइल र बाबुराम यादव तथा नारायण रुपाखेतीद्वारा लिखित नेपालका संरक्षित क्षेत्रमा जैविक विविधता संरक्षण तथा व्यवस्थापन पुस्तक विमोचन गरिएको थियो ।

वन्यजन्तु सप्ताहको अवसरमा प्रदान गरिएको पुरस्कार तथा सम्मान प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरु

- १) राष्ट्रिय वन्यजन्तु संरक्षण पुरस्कार वितरण, २०७५ (रु. १,०१,१०५ नगद राशी सहितको प्रमाणपत्र)
प्रा.डा. मुकेश कुमार चालिसे, गोदावरी न.पा.- ४, चालिसेडाँडा, ललितपुर
- २) वन्यजन्तु संरक्षण पुरस्कार वितरण, २०७५ (रु. ५१,१०५ नगद राशी सहितको प्रमाणपत्र)
श्री पुस्कर बहादुर सिंह, भिमदत्त न.पा.- १६, कंचनपुर

सम्मान पत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरु (रु. २००० नगद सहित प्रमाणपत्र)

१. गोपाल बस्नेत, कार्यालय सहयोगी, शिवपुरीनागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२. देव बहादुर बस्नेत, गेम स्काउट, कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
३. कौशिला मोक्तान, गेम स्काउट, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, चितवन
४. मेघ बहादुर पोखरेल, हलुका सवारी चालक, पर्सा रा.नि.
५. धनमाया खत्री, कार्यालय सहयोगी, रा.नि. तथा व.सं. विभाग
६. श्यामकृष्ण श्रेष्ठ, कार्यालय सहयोगी, रा.नि. तथा व.ज.सं.वि.
७. माया योगी, वरिष्ठ समुदाय परिचालक, तराई भूपरिधि कार्यक्रम, डब्लु डब्लु एफ नेपाल

८. नविन भण्डारी, खरिदार, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
९. मनीपुरन चौधरी, ना.सु. पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज हात्तीसार
१०. देवीराम पोखरेल, ना.सु., बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
११. प्रचण्ड महर्जन, प्रोग्राम एसोसिएटस, जेड एस एल नेपाल, फिल्ड कार्यालय पर्सा
१२. किरण रिजाल, पशु स्वास्थ्य सहायक, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, सौराहा
१३. प्रतिभा कक्षपति, रेन्जर, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
१४. रविन घिमिरे, समाजसेवी, मध्यवर्ती क्षेत्र, कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
१५. नारायण अधिकारी, पत्रकार, राष्ट्रिय समाचार समिति, चितवन
१६. कर्माजित छिरिङ तामाङ्ग, पूर्व अध्यक्ष, घ्याङ्गफेदी मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति, लामटाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्ज
१७. तिलक बहादुर ढकाल, सिनियर मेनेजर, डब्लु डब्लु एफ नेपाल
१८. बद्री बिनोद दहाल, सहायक संरक्षण अधिकृत, मकालुबरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज

३.३.६ विश्व वातावरण दिवस, २०७६

“स्वच्छ वायु, स्वस्थ जीवन” भन्ने नाराका साथ ५ जुन २०१९ (२०७६ जेष्ठ २२) गतेका दिन विश्व वातावरण दिवस राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र यस अन्तर्गत रहेका सबै संरक्षित क्षेत्रहरूमा वृक्षरोपण तथा विविध कार्यक्रमहरू गरी मनाईको थियो ।

३.३.७ अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवस, २०७६

“खाद्यान्न र स्वस्थ जीवनका लागि जैविक विविधता” भन्ने नाराका साथ अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवस २२ मे २०१९ (२०७६ जेष्ठ ८) गतेका दिन वन तथा वातावरण मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूले जैविक विविधताको संरक्षणमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले नेपाल भरि विभिन्न कार्यक्रम गरि मनाइएको थियो ।

सन् १९९२ मे २२ का दिन ब्राजिलको रियो दि जेनेरियोमा सम्पन्न पृथ्वी शिखर सम्मेलनले जैविक विविधता महासन्धी अगाडी बढाउने प्रस्ताव गरेको दिनको सम्झनामा सन् १९९४ देखि प्रत्येक वर्ष मे २२ लाई जैविक विविधता दिवसका रूपमा संसारभर मनाइदै आएको छ ।

वन तथा वातावरण मन्त्रालयले आयोजना गरेको कार्यक्रममा काठमाडौंको पेप्सीकोलास्थित मनोहरा खोला किनारमा वृक्षरोपण गरिएको थियो । कार्यक्रममा वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव डा. विश्वनाथ ओली, महाशाखा प्रमुखहरू, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका कर्मचारीहरू, संरक्षणविदहरू तथा स्थानीय जनताहरूको उपस्थिति थियो ।

३.४ क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्बन्धी

३.४.१ वन्यजन्तुको चोरी शिकारी तथा तिनका अंगहरूको अवैध व्यापार नियन्त्रण सम्बन्धी अभिमुखिकरण तालिम त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भन्सार कार्यालय काठमाडौंका कर्मचारीहरूलाई मिति २०७५।०५।१२ देखि २०७५।०५।१५ गतेसम्म वन्यजन्तुको चोरी शिकारी तथा तिनका अंगहरूको अवैध व्यापार नियन्त्रण सम्बन्धी

अभिमुखिकरण तालिम संचालन भएको थियो । तालिममा ९५ जना कर्मचारीहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

तालिमको स्रोत व्यक्तिहरूको रूपमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका उपमहानिर्देशक गोपाल प्रकाश भट्टराई, महान्यायाधिवक्ता कार्यालयका सहन्यायाधिवक्ता केशव प्रसाद पन्त र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका एसपी श्री प्रविण पोखरेल हुनुहुन्थ्यो ।

उक्त तालिममा जैविक विविधताको महत्व तथा संरक्षणका लागि भएका प्रयासहरू, संरक्षित क्षेत्रको महत्व, वन्यजन्तु अपराध सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जानकारी, चोरी शिकार हुने मुख्यमुख्य वन्यजन्तु तथा वनस्पतीहरू, वन्यजन्तु तथा वनस्पतीको अपराध नियन्त्रणका लागि मौजुदा नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्था र वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणमा भन्सार कार्यालयको भूमिका बारे जानकारी गराईएको थियो ।

३.४.२ अनुगमन प्रतिवेदन तयारी तालिम

संरक्षित क्षेत्र कार्यालयको योजना तथा लेखा सम्बन्धी कार्य गर्ने कर्मचारीहरूलाई अनुगमन तथा प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने सम्बन्धी जानकारी दिने उद्देश्यले मिति २०७५ माघ १६ गते देखि १९ गते सम्म अल्फा हाउस, नयाँबानेश्वर काठमाण्डौमा अनुगमन प्रतिवेदन तयारी तालिम सम्पन्न गरियो । तालिममा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गतका २२ वटा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको सहभागिता थियो ।

उक्त तालिमको स्रोत व्यक्तिको रूपमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका उपमहानिर्देशक रामचन्द्र कँडेल, राष्ट्रिय योजना आयोगका निर्देशक भवेश्वर पाण्डे, महालेखा परिक्षकको कार्यालयका निर्देशक अजय कुमार सापकोटा, महालेखा परिक्षकको कार्यालयका उपनियन्त्रक शेष प्रसाद भुर्तेल, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका अनुगमन तथा मुल्याङ्कन अधिकृत भूमिराज उपाध्याय, कम्प्युटर अधिकृत रविन्द्र कार्की र वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सहायक वन अधिकृत दिपा ओली हुनु हुन्थ्यो ।

सो तालिममा सहभागीहरूलाई अनुगमन तथा प्रगति प्रतिवेदनहरू LMBIS बाट डाउनलोड गरी तयारी गर्ने प्रक्रिया तथा अभ्यास गराईएको थियो । तालिमलाई प्रभावकारी बनाउन सहभागिहरूको अनुभव आदान प्रदान, समूहगत छलफल तथा अभ्यास र समूहगत प्रस्तुतिकरण विधिहरू अपनाईएको थियो ।

३.४.३ वन तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण अभिमुखिकरण तालिम

केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको आयोजना, सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयको समन्वय र डब्लु डब्लु एफ नेपाल को आर्थिक सहयोगमा नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सिमा क्षेत्र बाँके, बर्दिया, कैलाली, कंचनपुर र दार्चुला जिल्लाहरूमा कार्यरत सशस्त्र प्रहरीका सुरक्षाकर्मीहरूलाई वन तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी एक दिने अभिमुखिकरण तालिम सम्पन्न गरियो ।

उक्त कार्यक्रमको स्रोत व्यक्तिको रूपमा WWF का प्रतिनिधि दिलिप सुवेदी, सशस्त्र प्रहरी बलका प्रतिनिधि र सम्बन्धित संरक्षण क्षेत्रका संरक्षक तथा डिभिजनल वन अधिकृत हुनु हुन्थ्यो ।

सो तालिममा सहभागीहरूलाई नेपालमा संरक्षणको इतिहास, वन्यजन्तु तथा वनस्पतीको अपराध नियन्त्रणका कानूनी व्यवस्था, चोरी शिकार हुने मुख्यमुख्य वन्यजन्तु तथा वनस्पतीहरू र सशस्त्र प्रहरी बलको भूमिका बारे जानकारी गराईएको थियो ।

३.५ बैठक तथा गोष्ठी सम्बन्धी

३.५.१ ३५ औं वार्डेन सम्मेलन एवम १७ औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरुको बैठक

“वन्यजन्तु संरक्षण : समृद्धिका लागि पर्यापर्यटन” (Wildlife Conservation: Eco-tourism for Prosperity) भन्ने मूल नाराका साथ ३५ औं वार्डेन सेमिनार तथा १७ औं मध्यवर्ती क्षेत्रका अध्यक्षहरुको बैठक मिति २०७५ फागुन १६ देखि १८ गते सम्म बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको ठाकुरद्वारमा सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक मन बहादुर खडका, उप महानिर्देशक (राम चन्द्र कडेल), पुर्व महानिर्देशक (फणिन्द्र राज खरेल), पुर्व सहायक रथी (बाबुकृष्ण कार्की), पुर्व उप महानिर्देशक (शेर सिंह ठगुन्ना), पुर्व वार्डेनहरु (रामप्रित यादव, वर्ण बहादुर थापा र रमेश कुमार थापा), प्रमुख संरक्षण अधिकृतहरु, संरक्षण क्षेत्र सुरक्षार्थ खटिएका गण र गुल्म पतिहरु, विभागीय शाखा प्रमुखहरु र कर्मचारीहरु, मध्यवर्ती व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरु, NTNC का प्रतिनिधि, WWF Nepal का प्रतिनिधि, ZSL Nepal का प्रतिनिधि, BCN का प्रतिनिधि, IUCN का प्रतिनिधि, NTB का प्रतिनिधि लगायतको उपस्थिति रहेको थियो ।

मिति २०७५ फागुन १५ गते करिब १:०० बजेको समयमा ताप्लेजुङ जिल्ला, फुडलिङ नगरपालिका-१०, सिस्नेभीरमा एअर डाइनेष्टीको हेलिकप्टर दुर्घटनामा परी नेपाल सरकारका संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्री माननीय रविन्द्र अधिकारी लगायत ७ जनाको निधन भएको घटनाले गर्दा नेपाल सरकारले १६ गते राष्ट्र शोकको घडीमा डुबेको हुदाँ उहाँहरुको सम्झनामा सोक विदा घोषणा गरेकोले पहिलो दिन कुनै पनि उदघाटनका साथै औपचारिक कार्यक्रमहरु नगरी श्रद्धाञ्जली कार्यक्रम मात्र गरिएको थियो ।

दोस्रो र तेस्रो दिन नियमित कार्यक्रमहरु संचालन गरिएका थिए । दोस्रो दिन डा. सिद्धार्थ बज्र बज्राचार्यद्वारा "Nature-Based Tourism, Conservation and Prosperity-New Conservation Insights" शिर्षकमा, WWF Nepal का प्रतिनिधि श्री भरत गोतामेद्वारा "Biodiversity Conservation and Homestay" शिर्षकमा र नेपाल पर्यटन बोर्डका प्रबन्धक श्री जितेन्द्र भट्टराईद्वारा "Together for Tourism" शिर्षकमा प्रस्तुतीकरण दिनुभएको थियो । त्यसपछि वार्डेन सेमिनार २०७४ का संकल्पहरुमा भएको प्रगती बारे राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा

वन्यजन्तु संरक्षण विभागका व्यवस्थापन अधिकृत श्याम शाहले प्रस्तुत गर्नुभयो । त्यसैगरी संरक्षित क्षेत्रमा रहेका चुनौती, प्रयास र अपेक्षा बारे प्रमुख संरक्षण अधिकृतहरूको प्रस्तुतीकरण, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालयको तर्फबाट मेजर गोकर्ण देवकोटाको प्रस्तुतीकरण, प्रकृति संरक्षण शिक्षालयको तर्फबाट कर्नेल चक्र बहादुर शाहको प्रस्तुतीकरण र मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरूको संजालका अध्यक्ष पुस्कर सिंहको प्रस्तुतीकरण रहेको थियो ।

तेस्रो दिन आरती चटौतले Gender and Development र वन्यजन्तु संरक्षणमा लैङ्गिकताको महत्व बारे प्रस्तुतीकरण, अभिवक्ता सतिष राज मैनालीले Human Rights Based Approach to Conservation शिर्षकमा प्रस्तुतीकरण, IUCN Nepal को तर्फबाट नरेन्द्र प्रधानले IUCN को काम कर्तव्य र संरक्षणमा आवश्यक नयाँ सोचको बारे प्रस्तुतीकरण, श्याम कुमार थापाले Grassland System र गणेश पन्तले Rhino in Nepal in the context of Climate Change को बारे प्रस्तुतीकरण र चिरञ्जीवी पोखरेलले Central Zoo को बारे प्रस्तुतीकरण गर्नुभएको थियो । त्यसपछि बन्द शत्रको कार्यक्रम शुरु भयो र उक्त शत्रमा उठेका महत्वपूर्ण विषयहरूलाई १२ बुँदे संकल्प प्रस्तावको रूपमा पारित गरियो । यस सम्बन्धि विवरण अनुसूची १२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

समापन कार्यक्रमको अध्यक्षता राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक मान बहादुर खडकाले गर्नुभएको थियो भने प्रमुख अतिथिको रूपमा वन तथा वातावरण मन्त्री माननीय शक्ति बहादुर बस्नेतको उपस्थिति रहेको थियो र अतिथिका रूपमा माननीय सत्या पहाडी, वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव डा. विश्वनाथ ओली, वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सहसचिव डा. महेश्वर ढकाल, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन संजालका अध्यक्ष पुस्कर बहादुर सिंह, बाह्रबर्दिया नगरपालिकाका प्रमुख श्री दुर्गा थारु र ठाकुर बाबा नगरपालिकाका प्रमुख घन नारायण श्रेष्ठ लगायत १८५ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । समापन कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि माननीय शक्ति बहादुर बस्नेतले बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको संरक्षण कार्यमा योगदान पुऱ्याएका कर्मचारी एवम् नेपाली सेनालाई पुरस्कार वितरण गर्नुभयो र घोषणा पत्रका लक्ष्यहरूलाई प्राप्त गर्न नीति निर्माण देखि कार्यान्वयन तहसम्म सहयोग गर्ने भनाई प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

३.५.२ पूर्व योजना तर्जुमा गोष्ठी

मिति २०७५।१०।१४ गतेदेखि १६ गतेसम्म राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले आगामी आ.व. २०७६।०७७ को प्रस्तावित बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्ने प्रयोजनका लागि पूर्व योजना तर्जुमा गोष्ठी काठमाडौं बुद्धनगर स्थित अल्फा हाउसमा संचालन गरेको थियो । उक्त गोष्ठीमा राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, शिकार आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र र प्राणी उद्यान कार्यालयका कार्यालय प्रमुख, योजना प्रमुख र लेखा प्रमुखको साथसाथै राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक, महाशाखा प्रमुखहरू, शाखा प्रमुखहरू लगायतका विभागका कर्मचारीहरूको साथै संरक्षण साभेदार संस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

गोष्ठीमा वन तथा वातावरण मन्त्रालयका योजना, अनुगमन तथा समन्वय महाशाखा प्रमुख डा. सिन्धु ढुङ्गानाले योजना तर्जुमा गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुरा र वन तथा वातावरण मन्त्रालयको मार्गदर्शनको बारेमा, राष्ट्रिय योजना आयोगका कार्यक्रम निर्देशक भवेश्वर पाण्डेले १५ औं योजनाको बारेमा र महालेखा परिक्षकको कार्यालयका निर्देशक अजय सापकोटाले संरक्षित क्षेत्रको बेरुजु न्यूनीकरण तथा संपरिक्षण सम्बन्धी जानकारी गराउनु भएको थियो ।

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका योजना अधिकृत विष्णु प्रसाद श्रोष्ठले आगामी आ.व. २०७६।०७७ को बजेट तर्जुमा गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु एवम् विभागीय मार्गदर्शनका बारेमा जानकारी गराउनु भएको थियो । प्रस्तावित कार्यक्रमहरु मन्त्रालयगत सुचना प्रणाली LMBIS मा सम्बन्धीत कार्यालयहरुले प्रविष्ट गर्नु पर्ने भएकोले सो प्रविष्ट गर्ने तरिका बारेमा योजना शाखा र लेखा शाखाका कर्मचारीहरुबाट जानकारी गराइएको थियो । २० वटा संरक्षित क्षेत्र कार्यालय र २ वटा प्राणी उद्यान कार्यालयका कार्यालय प्रमुखहरुले आ-आफ्ना कार्यालयका प्रतावित बजेट तथा कार्यक्रमहरुको प्रस्तुतीकरण गर्नुभएको थियो । साथै कार्यक्रममा संरक्षित क्षेत्रमा कार्यरत साभेदार संस्थाहरु NTNC, WWF Nepal, ZSL Nepal ले गर्ने कार्यक्रमको बारेमा पनि प्रस्तुतीकरण गरिएको थियो ।

३.५.३ केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाइको चौधौं बैठक

केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाइको चौधौं बैठक राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक एवं केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाइका संयोजक मन बहादुर खडकाको संयोजकत्वमा मिति २०७५।११।०५ गते बसेको थियो । उक्त बैठकमा ईकाइका सदस्यहरु वन तथा भू-संरक्षण विभागका महानिर्देशक डा. राम प्रसाद लम्साल, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालयका सहायक रथी होमनाथ दवाडी, केन्द्रीय अनुसन्धान ब्यूरोका प्रहरी महानिर्देशक नारायण दत्त पौडेल, राष्ट्रिय अनुसन्धान निर्देशक लक्ष्मण गुरुङ्ग, डब्लू डब्लू एफ नेपालका प्रतिनिधि शिवराज भट्ट, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषका प्रतिनिधि चिरञ्जीवि पोखरेल, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका उप-महानिर्देशक गोपाल प्रकाश भट्टर आई र आमन्त्रित सदस्यहरु कारागार व्यवस्थापन विभागका निर्देशक कृष्ण बहादुर कटवाल र नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका निर्देशक शिशिल चित्रकार लगायतको उपस्थिति रहेको थियो ।

सो बैठकमा जिल्लास्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाइको विस्तार र व्यवस्थापन, गैर सरकारी संघ संस्थाले सुराकी परिचालन, वन्यजन्तु अपराधमा संलग्न व्यक्तिहरुलाई पक्राउ एवं बरामद गरिएका आखेटोपहार व्यवस्थापन, केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाइमा आमन्त्रित सदस्य थप गर्ने बारे छलफल भएको थियो ।

३.५.४ वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ब्यूरोको प्रथम राष्ट्रिय कार्यशाला गोष्ठी

केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको आयोजनामा प्रथम राष्ट्रिय कार्यशाला गोष्ठी मिति २०७६।०२।२८ र २९ गते वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाई सञ्चालन मस्यौदा कार्यविधि र रिपोर्टिङ प्रणालीबारे सहभागिहरु बिच छलफल गरी वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण कार्यलाई अभि प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यका साथ काठमाण्डौमा सम्पन्न भयो । उक्त गोष्ठीको अध्यक्षता राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक एवं केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईका संयोजक मन बहादुर खड्काले गर्नुभएको थियो, प्रमुख अतिथिको रुपमा वन तथा वातावरण मन्त्री माननीय शक्ति बहादुर बस्नेत हुनुहुन्थ्यो भने विशेष अतिथिको आसन ग्रहण वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव डा. विश्वनाथ ओलीले गर्नुभएको थियो । सो गोष्ठीमा सहभागिका रुपमा २७ वटा जिल्ला स्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईका संयोजक एवं संरक्षित क्षेत्रका प्रमुख संरक्षण अधिकृत, डिभिजन वन अधिकृत र केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईका सम्पर्क व्यक्तिहरु उपस्थित रहनु भएको थियो ।

गोष्ठीमा नेपालको संधिय संरचना र वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण विषयमा WWF Nepal का वरिष्ठ निर्देशक सन्तोषमणि नेपाल, सिमापार तथा क्षेत्रीय सहयोग र समन्वय विषयमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका उपमहानिर्देशक डा. रामचन्द्र कँडेल र SAWEN का बरिष्ठ वातावरण अधिकृत प्रदिप भट्टराईले प्रस्तुती गर्नुभएको थियो । त्यसै गरी वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणमा नेपाल प्रहरीको समन्वय र सहकार्य विषयमा नेपाल प्रहरी केन्द्रीय अनुसन्धान ब्यूरो पिलर नं. ४ का प्रहरी नायव उपरीक्षक महेन्द्र खड्काले प्रस्तुती गर्नुभएको थियो ।

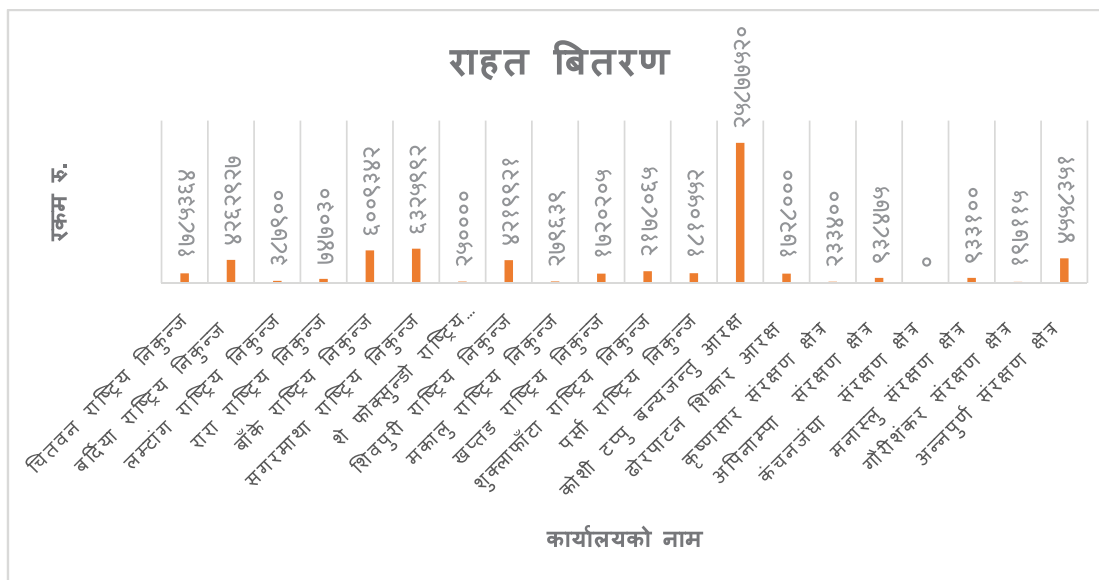
३.६ मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व

संरक्षित क्षेत्र वरपर बढ्दो जनघनत्व एवं अव्यवस्थित भू-उपयोगका कारण वन्यजन्तुको वासस्थानमा भएको क्षयीकरण एवं संकुचनले गर्दा वन्यजन्तु आफ्नो वासस्थान छोडी गाउँ बस्तीमा पस्ने गरेको देखिन्छ । यसबाट संरक्षित क्षेत्रभित्र बसोवास गर्ने तथा संरक्षित क्षेत्रको वरिपरी बसोवास गर्ने समुदायहरुको वन्यजन्तुबाट मानवीय तथा आर्थिक क्षति हुदै आएको छ । हात्ती, बाघ, गैंडा, हिउँ चितुवा, हिमाली कालो भालु, काठे भालु, बाँदर लगायतका वन्यजन्तुबाट मानिसको मृत्यु र घाइते बनाउने जस्ता मानवीय क्षति र वन्यजन्तुबाट बालीनाली, घर, गोठको क्षति हुने गरेको छ । हालका पछिल्ला वर्षहरुमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व एउटा टड्कारो समस्याको रुपमा देखा परेको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा नेपालभरी वन्यजन्तुबाट मानिसको मृत्यु हुनेको संख्या ३० र घाइते हुनेको संख्या १३७ भएको यस विभागको रेकर्डबाट देखिन्छ । वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको विवरण अनुसूची १३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

३.७ संरक्षित क्षेत्रबाट प्रदान गरिएको राहत रकम सम्बन्धीको विवरण

मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वलाई न्युनिकरण गर्न वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका, २०६९ (तेस्रो संशोधन, २०७५) बमोजिम राहत उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरेको छ । यस आ.व. २०७५।७६ मा ८ करोड ९० लाख ८४ हजार ९० रुपैयाँ माग वितरण गरिएको पाईन्छ । संरक्षित क्षेत्रहरुले नेपालभरी वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको लागि प्रदान गरेको राहत रकम चित्रमा दिईएको छ ।

चित्र १२: संरक्षित क्षेत्रहरूबाट नेपालभरी प्रदान गरिएको राहत रकम

३.८ संरक्षित क्षेत्रमा वन्यजन्तुको मृत्यु र उद्धारको विवरण

संरक्षित क्षेत्र वन्यजन्तु, वनस्पतिको आश्रय स्थल हो । यसले विभिन्न वन्यजन्तु, वनस्पति र भू-दृश्य लगायत समग्र परिस्थितिकीय प्रणालीलाई संरक्षण र व्यवस्थापन गर्दै आइरहेको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा संरक्षित क्षेत्रमा सडक दुर्घटनाबाट ११९ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको छ भने प्राकृतिक कारणबाट २३५ वटा, चोरीशिकारीबाट ३ वटा र अन्य कारणबाट २६१ वटा गरी जम्मा ४९५ वटा वन्यजन्तुको मृत्यु भएको देखिन्छ । जसको विस्तृत विवरण अनुसुचि १४ मा दिईएको छ । समय समयमा प्राकृतिक लगायत विभिन्न कारणले घाइते भएका वन्यजन्तुको उद्धार गरी पूनः स्थापना समेत गर्ने गरेको छ र यस आ.व. मा ६६१ वटा वन्यजन्तुको उद्धार कार्य गरिएको छ । जसको विस्तृत विवरण अनुसुचि १५ मा दिईएको छ ।

३.९ मुद्दा र पक्राउ परेकाको विवरण

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ तथा सम्बद्ध नियमावली विपरित राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, शिकार आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा निषिद्ध कार्यहरु गरेको विषयमा प्रचलित कानूनको अधिनमा रही दर्ता भएका जाहेरी प्रतिवेदनका साथै अनुसन्धान तथा तहकिकात सम्पन्न भएपछि मुद्दा हेर्ने अदालत वा तोकिएको अधिकारी समक्ष पेश भई आ.व. २०७५/७६ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा वन र वन्यजन्तु अपराध सम्बन्धी ६४ वटा मुद्दाहरु दर्ता भएका थिए भने ९० वटा अल्या मुद्दा रहेका थिए । जस मध्ये १०० वटा (करिब ६९.४४ प्रतिशत) मुद्दा फैसला भैसकेका छन् । जसको विस्तृत विवरण अनुसूची १६ मा दिइएको छ । आ.व. २०७४/०७५ मा संरक्षित क्षेत्रमा वन र वन्यजन्तु अपराध सम्बन्धी ११४ वटा मुद्दा दर्ता भएका थिए । आ.व. २०७४/०७५ को तुलनामा यस आ.व. मा संरक्षित क्षेत्रमा वन र वन्यजन्तु अपराधमा केही कमी आएको छ । त्यसै गरि विभिन्न अपराधीक कार्य गरेको कसुरमा आ.व. २०७५/७६ मा

३९३४ जना मानिस पक्राउमा परेका थिए जसको विस्तृत विवरण अनुसूची १७ मा दिइएको छ ।

३.१० संरक्षित क्षेत्रमा छायाङ्कन भएका डकुमेन्ट्री र फिल्महरूको विवरण

संरक्षित क्षेत्रभित्र डकुमेन्ट्री/फिल्म खिच्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले प्रचलित नियमको अधिनमा रहि तोकिएको प्रक्रियाहरू पूरा गरेपछि लाग्ने दस्तुर बुझाउनु पर्नेछ । आ.व. २०७५/०७६ मा संरक्षित क्षेत्रभित्र स्वदेशी ११ र विदेशी ११ वटा गरी जम्मा २२ वटा डकुमेन्ट्री/फिल्म छायाङ्कन भएको छ । यस सम्बन्धी विवरण अनुसूची १८ मा उल्लेख गरिएको छ ।

३.११ शिकार गरिएका वन्यजन्तु र राजश्व सम्बन्धी विवरण

वन्यजन्तुको दिगो संरक्षण र व्यवस्थापन गरी शिकारलाई व्यवस्थित गर्न नेपाल सरकारले २०४४ सालमा ढोरपाटन शिकार आरक्षको स्थापना गरेको छ । ढोरपाटन शिकार आरक्ष नेपालको एक मात्र शिकार गर्न पाइने संरक्षित क्षेत्र हो । यो आरक्ष रुकुम, बागलुङ्ग र म्याग्दी जिल्लाको केही भागलाई ओगटेको छ । यसको क्षेत्रफल १,३२५ वर्ग कि.मी. रहेको छ । शिकार व्यवस्थापनको प्रयोजनको लागि आरक्षलाई सुनदह, सेङ, दोगाडी, बार्से, फागुने, सुर्तिबाङ्ग र धुस्तुङ्ग गरी जम्मा ७ वटा ब्लकहरूमा विभाजन गरिएको छ । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागबाट शिकारको लागि लिखित अनुमति लिएर तोकिएको समय र ब्लकमा नाउर, झारल, बाँदेल र रतुवा आदिको शिकार गर्न पाइन्छ । पेशेवार विदेशी शिकारीहरूका लागि Trophy Hunting गर्न यो आरक्ष एक प्रमुख गन्तव्यको रूपमा रहेको छ । यस शिकार आरक्षमा वर्षको दुई पटक शिकारको लागि समय तोकिएको छ । जसमा असोज-मंसिर २०७५ मा १० वटा नाउर र ४ वटा झारलको शिकार भएको देखिन्छ भने २०७५ फाल्गुनदेखि २०७६ बैशाखमा १० वटा नाउर र ६ वटा झारलको शिकार भएको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची १९ मा उल्लेख गरिएको छ ।

३.१२ संरक्षित क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धानको विवरण

संरक्षित क्षेत्र अनुसन्धान कार्यविधि, २०६९ को परिधिभित्र रही आ.व. २०७५/०७६ मा विभिन्न विश्वविद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरू गरी जम्मा २५५ वटा अध्ययन अनुसन्धानको लागि विभागबाट अनुमति दिइएको विभागको रेकर्डबाट देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण अनुसूची २० मा उल्लेख गरिएको छ ।

અનુસૂચીહરુ

अनुसूची १ : नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरू

क्र.सं.	राष्ट्रिय निकुञ्ज	घोषित वर्ष (सन्)	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७३	९५२.६३
२.	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	१७१०
३.	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	११४८
४.	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	१०६
५.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	९६८
६.	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९८४	३५५५
७.	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९८४	२२५
८.	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९१	१५००
९.	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००२	१५९
१०.	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१०	५५०
११.	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१७	३०५
१२.	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१७	६२७.३९
	जम्मा		११८०६.०२

क्र.सं.	वन्यजन्तु आरक्ष	घोषित वर्ष (सन्)	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	१९७६	१७५
	जम्मा		१७५

क्र.सं.	शिकार आरक्ष	घोषित वर्ष (सन्)	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	ढोरपाटन शिकार आरक्ष	१९८७	१३२५
	जम्मा		१३२५

क्र.सं.	संरक्षण क्षेत्र	घोषित वर्ष (सन्)	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र	१९९२	७६२९
२.	कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र	१९९७	२०३५
३.	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र	१९९८	१६६३
४.	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	२००९	१६.९५
५.	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र	२०१०	२१७९
६.	अपि-नाम्पा संरक्षण क्षेत्र	२०१०	१९०३
	जम्मा		१५४२५.९५

क्र.सं.	मध्यवर्ती क्षेत्र	घोषित वर्ष (सन्)	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९६	७२९.३७
२.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९६	५०७
३.	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९८	४२०
४.	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९८	१३४९
५.	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९९	८३०
६.	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००२	२७५
७.	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००४	२४३.५
८.	कोशीटप्पू वन्यजन्तु आरक्ष	२००४	१७३
९.	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००५	२८५.३
१०.	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००६	१९८
११.	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००६	२२५
१२.	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१०	३४३
१३.	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१६	११८.६१
	जम्मा		५,६८७.७८
कूल जम्मा क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)			३४,४९९.७५

अनुसूची २ : रामसार साईटमा सूचीकृत नेपालका सिमसार क्षेत्रहरू

सि.नं.	नाम	क्षेत्रफल (हे)	सूचीकृत मिति (ई. सम्बत)	जिम्मेवार स्थानीय व्यवस्थापन निकाय
१	कोशी टप्पु	१७५००	१९८७/१२/१७	कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
२	बीस हजारी तथा आसपासका तालहरू	३२००	२००३/०८/१३	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
३	घोडाघोडी ताल क्षेत्र	२५६३	२००३/०८/१३	डिभिजन वन कार्यालय, कैलाली
४	जगदिशपुर जलाशय	२२५	२००३/०८/१३	डिभिजन वन कार्यालय, कविलवस्तु
५	रारा ताल	१५८३	२००७/०९/२३	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज
६	फोक्सुण्डो ताल	४९४	२००७/०९/२३	शे फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज
७	गोसाइकुण्ड तथा आसपासका तालहरू	१०३०	२००७/०९/२३	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज

८	गोक्यो तथा आसपासका तालहरु	७७७०	२००७/०९/२३	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज
९	माई पोखरी	९०	२००७/०९/२३	डिभिजन वन कार्यालय, इलाम
१०	पोखरा उपत्यकाका तालहरु	२६१०६	२०१६/०२/०२	डिभिजन वन कार्यालय कास्की र पोखरा महानगरपालिका
	जम्मा क्षेत्रफल	६०५६१		

अनुसूची ३ : जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नेपाल पक्षधर रहेका अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि र सम्झौताहरूको विवरण

सि.न	सन्धि र महासन्धि	सदस्य भएको वर्ष	सन्धि सम्झौताको उद्देश्य
१	CITES (Convention On International Trade In Endangered Species Of Wild Fauna and Flora)	1975	राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा दुर्लभ वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने ।
२	IUCN (International Union for Conservation of Nature)	1975	दुर्लभ तथा संकटापन्न प्रजातिको अस्तित्व र अवस्था आँकलन गरी सोही अनुसार संरक्षणका कार्यक्रम बनाई लागू गर्ने ।
३	UNESCO/WHs (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization/World Heritage Site)	1978	महत्वपूर्ण एवं विशेष प्रकृतिका क्षेत्रहरूलाई विश्व सम्पदा सूचीमा समावेश गरी ती क्षेत्रहरू Universal Outstanding Value को (UOV) संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने । सन् १९७९ मा सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज र सन् १९८४ मा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत भएका छन् ।
४	Ramsar Convention	1987	विभिन्न महत्वका सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण, व्यवस्थापन तथा बुद्धिमतापूर्ण उपयोग कार्यमा टेवा पुर्याउने ।
५	CBD (Convention on Biological Diversity)	1992	जैविक विविधताको संरक्षण, यसका अवयवहरूको दिगो उपयोग तथा यसबाट प्राप्त हुने लाभहरूको न्यायपूर्ण बाँडफाँड गर्ने ।

६	GTF (Global Tiger Forum)	1994	दुर्लभ वन्यजन्तु पाटे बाघको संरक्षण, संरक्षणमुखी कार्यक्रमहरुबाट स्थानीयवासीको जीवनस्तरमा सुधार गर्ने ।
७	APAP (Asia Protected Areas Partnership)	2014	एशिया क्षेत्रमा भएका संरक्षित क्षेत्रहरूसँग समन्वय, Best Practices बारेमा अनुभव आदान प्रदान गर्ने ।
८	SAWEN (South Asia Wildlife Enforcement Network)	2016	दक्षिण एशियाका आठ वटा देशमा हुने वन्यजन्तुको अपराध नियन्त्रण गर्नमा समन्वय र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

अनुसूची ४ : राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको सांगठनिक संरचना

क्र.सं.	पदाधिकारी	पद
१	प्रधानमन्त्री	अध्यक्ष
२	मन्त्री, गृह मन्त्रालय	सदस्य
३	मन्त्री, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
४	मन्त्री, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सदस्य
५	मन्त्री, रक्षा मन्त्रालय	सदस्य
६	मन्त्री, कानून तथा न्याय मन्त्रालय	सदस्य
७	नेपाल सरकारका मुख्य सचिव	सदस्य
८	समितिले छनौट गरेका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका बाघ तथा बाघको पारिस्थिकीय प्रणालीसम्बन्धी प्रतिष्ठित विशेषज्ञहरु, २ जना	सदस्य
९	समितिले छनौट गरेका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रबाट नेपालमा बाघ संरक्षण सम्बन्धमा सहयोग गर्ने निकायका उच्च स्तरका प्रतिनिधि, १ जना	सदस्य
१०	सचिव, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सदस्य सचिव

अनुसूची ५ : राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको सांगठनिक संरचना

सि.नं.	पदाधिकारी	पद
१	मन्त्री, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	अध्यक्ष
२	सचिव, गृह मन्त्रालय	सदस्य
३	सचिव, रक्षा मन्त्रालय	सदस्य
४	सचिव, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
५	सचिव, कानून तथा न्याय मन्त्रालय	सदस्य

६	सचिव, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सदस्य
७	प्रधानसेनापति, नेपाली सेना	सदस्य
८	महानिरीक्षक, नेपाल प्रहरी	सदस्य
९	महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी	सदस्य
१०	प्रमुख, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	सदस्य
११	महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	सदस्य-सचिव

अनुसूची ६ : केन्द्रियस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सांगठनिक संरचना

सि.नं.	पदाधिकारी	पद
१	महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	संयोजक
२	महानिर्देशक, वन तथा भू-संरक्षण विभाग	सदस्य
३	महानिर्देशक, भन्सार विभाग	सदस्य
४	सहायक रथी, नेपाली सेना	सदस्य
५	नायव महानिरीक्षक, केन्द्रिय अनुसन्धान ब्यूरो, नेपाल प्रहरी	सदस्य
६	नायव महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी	सदस्य
७	अनुसन्धान निर्देशक, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	सदस्य
८	नेपालमा वन्यजन्तु संरक्षणमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधि दुई	सदस्य
९	उपमहानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	सदस्य सचिव

अनुसूची ७ : आ.व. २०७५/७६ मा कार्यालयहरूको आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा खर्चको विवरण

आयोजना/ कार्यक्रमको नाम											
सि.नं.	कार्यालयको नाम	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना		राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग		हातिसारहरु		वन्यजन्तु संरक्षणको लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना		कुल जम्मा बजेट (रु हजारमा)	कुल जम्मा खर्च (रु हजारमा)
		बजेट (रु हजारमा)	खर्च (रु हजारमा)	बजेट (रु हजारमा)	खर्च (रु हजारमा)	बजेट (रु हजारमा)	खर्च (रु हजारमा)	बजेट (रु हजारमा)	खर्च (रु हजारमा)		
१	रा.मि. तथा व.सं. विभाग	१६३६४०	१६१९१८	४४४१४	४३२४७					२०८०५४	२०५१६५
२	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१४४०८९	१२३४३२	७७४०७	७६८०९	६३८४३	५३७१५	१२२९५	१०८८०	२९७६३४	२६४८३६
३	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	११२११६	१०८८०८	९१९१	९१९०	१५२३४	१४९८८	१०९७५	१०९७५	१४७५१६	१४३९६१
४	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	५९७४१	५३०६६	२२५३३	२२०५७					८२२७४	७५१२३
५	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	४८८१०	४८६४८	२९४	२९४					४९१०४	४८९४२
६	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	८०१७०	७४४३३	१७२८	१३५५	१२२५३	७५५८	९९२९	८१०३	१०४०८०	९१४४९
७	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	४८७०६	४९४०७	५१५३६	५१५०९					१००२४२	१००९१६
८	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	४९७६०	४४६९६	११४२२						६११८२	४४६९६
९	शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज	२१६९५२	५९९८२	७५९४	७५४८					२२४५४६	६७५३०
१०	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	५८९३०	५६८४६	२९८०	२६३६					६१९१०	५९४८२
११	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज	५६१३४	४६९५४	७०२	७०२					५६८३६	४७६५६

आयोजना / कार्यक्रमको नाम												
सि.नं.	कार्यालयको नाम	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना		राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा बन्धनसु संरक्षण विभाग		हातिसारहरु		बन्यजन्तु संरक्षणको लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना		कुल जम्मा बजेट (रु हजारमा)	कुल जम्मा खर्च (रु हजारमा)	
		बजेट (रु हजारमा)	खर्च (रु हजारमा)	बजेट (रु हजारमा)	खर्च (रु हजारमा)	बजेट (रु हजारमा)	खर्च (रु हजारमा)	बजेट (रु हजारमा)	खर्च (रु हजारमा)			
१२	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज	८२१९९	७०४४२	२३०५९	२३०५९	१२७४३	१०१७९	९२५६	७३५८	१२७२५७	१११०३८	
१३	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज	८५१८९	७६९६०	७१५९	७१५६	१५५७८	१३५३८	९५४५	७००२	११७४७१	१०४६५६	
१४	कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	५१९४२	५४३३२	१९९५	१९४३	१४४९९	१४०२२			६८४३६	७०२९७	
१५	दोरपाटन शिकार आरक्ष	४६८७२	४२७७९							४६८७२	४२७७९	
१६	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	२४२८१	२०४९२	२९	२९					२४३१०	२०५२१	
१७	अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र	४०३३६	३६७३०	८२५९	८०७२					४८५९५	४४८०२	
१८	कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्र	२३४१९	१९८१३	७९७	६२६					२४२१६	२०४३९	
१९	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र	६७९४	६२०४							६७९४	६२०४	
२०	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र	६२११	५३९२	५४५	५४५					६७५६	५९३७	
२१	अन्नपुर्ण संरक्षण क्षेत्र	७७०९	७३३०							७७०९	७३३०	
२२	राष्ट्रिय प्राणी उद्यान			७१७३१	५६५५६					७१७३१	५६५५६	
२३	भानुभक्त प्राणी उद्यान			९२३२५	१६५१३					९२३२५	१६५१३	
	जम्मा	१४१४०००	११६८६६४	४३५७००	३२९८४६	१३४१५०	११४०००	५२०००	४४३१८	२०३५८५०	१६५६८२८	

अनुसूची ८ : आ.व. २०६७/६८ देखि २०७५/७६ सम्मको मध्यवर्ती क्षेत्रमा विनियोजित भएको वार्षिक बजेट विवरण

मध्यवर्ती क्षेत्रमा विनियोजित भएको वार्षिक बजेट (रकम रु. हजारमा)											
सि.नं.	कार्यालयको नाम	२०६७/६८	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७५/७६	कुल जम्मा
१	चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज	१६१६६	२३१८८	१४७८७	१०००००	१०००००	७४१६०	१००५००	१२८७७४	७६८६५	६३४४४०
२	बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज	२९४२	४४४७	८०००	१५०००	१०९४३	५९९५	२१११२	१३९५८	९१९१	९१५८८
३	लमटाङ राष्ट्रिय निकुन्ज	६१०८	३९९५	४०००	२००००	२००००	१६३७५	३८५६८	४५४७४	२२५३३	१७७०५३
४	राा राष्ट्रिय निकुन्ज	१८५	०	३१२	१६८	१८४	१९१	३८०	५३४	२९४	२२४८
५	बाँके राष्ट्रिय निकुन्ज	०	२२९	६४२	२३६१	८३६३	१५००	७८१४	२२१५	१७२८	२४८५२
६	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुन्ज	२३०५०	०	१००००	५००००	४१५४७	३२८५०	३७०००	७८६०६	५१५३६	३२४५८९
७	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुन्ज	३८०	४६९	१२०६	१३३५	१२५८७	९८८६	८०००	१२२४९	११४२१	५७५३३
८	शिवपुरी राष्ट्रिय निकुन्ज	०	०	०	०	०	०	८०००	११४११	७५९४	२७००५
९	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुन्ज	५९४	३२४	१९६७	१९८५	२३७१	१५५५	२९७८	२७६८	२९८०	१७५२२
१०	खप्तड राष्ट्रिय निकुन्ज	८६	५२	३५३	१४२	१४१	१७८	१७७	१५०	१०२	१३८१
११	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुन्ज	४७५	११५७	१४३२	१९३२	१६७९	२०३५	५४५०	१२१३०	२३०५९	४९३४९
१२	पर्सा राष्ट्रिय निकुन्ज	१०४४६	९९५२	४०००	५५०४	६८६	१९०५	८९८५	२५५४	२०४९	४६०८१

मध्यवर्ती क्षेत्रमा विनियोजित भएको वार्षिक बजेट (रकम रु. हजारमा)												
सि.नं.	कार्यालयको नाम	२०६७/६८	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७५/७६	कुल जम्मा	
१३	कोशी टपु वन्यजन्तु आरक्ष	४६३	५३०	८८६	८५४	९६०	०	१९२९	११२५	१९९५	८७४२	
१४	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	०	०	०	०	०	०	०	३२	२९	६१	
१५	अपिनाम्मा संरक्षण क्षेत्र	०	०	०	०	०	२५७०	३५००	३५६८०	७८२६	४९५७६	
१६	कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्र	०	०	२४१५	७१९	०	८००	६०७	५४०	७९८	५८७९	
	जम्मा	६०८९५	४४३४३	५००००	२०००००	१९९४६१	१५००००	२४५०००	३४८२००	२२००००	१५१७८९९	

अनुसूची ९ : आ.व. २०६९।७० देखि २०७५।७६ सम्मको कार्यालयगत राजश्व विवरण

सि. नं.	कार्यालय	राजश्व विवरण रु. हजारमा								जम्मा
		२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७५/७६		
१	चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज	२१०५१६	२४६९१३	२४६५२९	११६८५४	२०१५०९	२४८२००	२९६६५४.५	१५६७१७६	
२	बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज	३०६७९	२१९३३	२०५११	२४६१७	३१८०२	२९८०६.४४	३३५२७.९५	१९२८७६	
३	लामटाङ राष्ट्रिय निकुन्ज	३९१६१	४३७५०	४१८०४	१६२११	३३१५२	४५६०९.३७	४४१६९.८४	२६३८५७	
४	गरा राष्ट्रिय निकुन्ज	९५१	३९१	५३५	१४०९	१५९१	२०९३	३६७८.५९	१०६४९	
५	बाँके राष्ट्रिय निकुन्ज	६९०९	१७४६९	४४८९	१७१९८	६४७४	५९०३.५४	१०४४९.९८	६८८९३	
६	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुन्ज	९११४६	९२७५४	८९०२६	६७१९५	११६५५४	१७२६२९	१६१०६६.३	७९०३७०	
७	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुन्ज	२२४४	२५२७७	३२५३४	१२९३८	१९४७४	२३२५४.३५	५७१९१.८५	१७२९१३	
८	शिवपुरी राष्ट्रिय निकुन्ज	७८२८	१०३७५	१६७३९	१६१५९	२३५०३	२४३६४	३३१११.४२	१३२०७९	
९	मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुन्ज	३८२१	४२५२	३८७७	३१९६	४३२१	५१७७	७४७६.६६	३२१२१	
१०	खप्तड राष्ट्रिय निकुन्ज	४०१	३८७	४०४	४३१	५५०	२५४	९६१.२८	३३८८	
११	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुन्ज	४३९५	३५३४	६७७०	९४१८	२४५६७	६६३३१.७८	८६२३.३५	१२३६३९	
१२	पर्सा राष्ट्रिय निकुन्ज	१५०५७	२०२०	५८३५	४९६२	६३६६	७९९८.३३	१०९७०.१५	५३२०८	
१३	कोशी टप्पु बन्जन्तु आरक्ष	१७६०	२१२२	२९३४	२१८१	३१७५	४०११.२७	५०८३.२	२१२६६	
१४	ढोरपाटन शिकार आरक्ष	४३२	४२७	३७१	३६९	६९५	८४४.४१	९५२.५३	४०९१	
१५	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	४४	५३	९६	७०	७१	११९.७५	५९५.८१	१०५०	

सि.नं.	कार्यालय	राजश्व विवरण रु. हजारमा								जम्मा
		२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७५/७६		
१६	अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र	७८२८	१०२३८	८६४७	१७३४५	२०३९०	२४४१४.१	१३७७३.२८	१०२६३५	
१७	कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्र	११०९	१६४२	१०३९	१५०	१०७	१५९६	१५०२.६८	७१४६	
१८	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र							२०	२०	
१९	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र							१५८.१५	१५८	
२०	अन्नपुर्ण संरक्षण क्षेत्र							१०२४.४३	१०२४	
२१	राष्ट्रिय प्राणी उद्यान							६५	६५	
२२	भानुभक्त प्राणी उद्यान							८०	८०	
२३	रा.नि. तथा व.सं. विभाग	४७०५८	४७३१२	५६५७१	३९४९९	५७४३२	४३२८८.७३	७४२२८.७१	३६५३८९	
	कुल जम्मा	४७१३३९	५३०८४९	५३८७११	३५०२०२	५५१७३३	७०५८९५	७६५३६५.७	३९१४०९४.७	

अनुसूची १० : आ.व. २०७५/७६ मा संरक्षित क्षेत्रहरूमा मासिक पर्यटक आगमनको तथ्यांक

संरक्षित क्षेत्रको नाम	पर्यटकको किसिम	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	आषाढ	जम्मा
चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	७१७९	५९५६	९९३०	१६४२५	११२३७	८४०५	८८५८	१०९२१	१४००१	१३२६६	७१८०	४३४९	११७७०७
	सार्क	३४९	६४७	१३९९	२८८३	२०५६	२९५१	८८९	१४८२	२२२९	२८३२	५२४१	१८२१	२४७७९
	नेपाली	८६६	७६०	१३७३	६८५६	३८०४	५०७५	४२३९	५१६९	६०९९	६५८९	२५३६	१२५७	४४६२३
	जम्मा	८३९४	७३६३	१२७०२	२६१६४	१७०९७	१६४३९	१३९८६	१७५७२	२२३२९	२२६८७	१४९५७	७४२७	१८७१०९
बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	७५	११४	६६०	१३२१	८५२	३६६	२२९	८४७	१४६१	१०८१	३३४	११५	७४५५
	सार्क	५	३०	५१	१४६	५६	१२८	२२	७१	३८	६८	११२	७८	८०५
	नेपाली	२८५	३७१	१२३०	३०८७	१८२३	१४७०	१४३०	१३३८	२२२७	१८४३	८९९	२९५	१६२९८
	जम्मा	३६५	५१५	१९४१	४५५४	२७३९	१९६४	१६८१	२२५६	३७२६	२९९२	१३४५	४८८	२४५५८
लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	१६४	३८२	१५३४	२२९५	७३६	७१५	३०६	१०४९	१८६४	१५८३	५०८	६७८	११८१४
	सार्क	२८	९	१९	१९	१०	२२	६	१५	५४	५६	३६	४४	३१८
	नेपाली	०	०	०	१४४४	३७७	३२६	१७५	२५५	४६०	२७१	१७५४	४९७	५५५९
	जम्मा	१९२	३९१	१५५३	३७५८	११२३	१०६३	४८७	१३१९	२३७८	१९१०	२२९८	१२१९	१७६९१
रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	९	४	६७	१२३	३४	१५	४	१३	३७	३१	२४	५	३६६
	सार्क	०	२	३	०	०	०	०	१	०	६	१७	२६	५५
	नेपाली	०	०	०	३११७	१४७५	३९४	५४	७६	९९४	२६००	२०९५	८५४	११६५९
	जम्मा	९	६	७०	३२४०	१५०९	४०९	५८	९०	१०३१	२६३७	२१३६	८८५	१२०८०

संरक्षित क्षेत्रको नाम	पर्यटकको किसिम	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	आषाढ	जम्मा
बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१
	सार्क	०	०	०	०	२	०	०	०	४	४	०	१	११
	नेपाली	०	०	०	२०	१३	९	१४	७	३	२०	११	५१	१४८
	जम्मा	०	०	०	२०	१५	९	१५	७	७	२४	११	५२	१६०
सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	४०५	१११४	१११६१	१२४४९	३९९४	२१०८	१०९५	२७७८	७८०९	९२४६	२०३८	३१८	५४५१५
	सार्क	२१	३४	२३८	५३८	१०८	१३६	८३	७६	३९८	८०८	३१२	२२	२७७४
	नेपाली	०	०	०	१२८	२८	३१	१०८	२७	१०७	१७४	१२८	१०	७४१
	जम्मा	४२६	११४८	११३९९	१३११५	४१३०	२२७५	१२८६	२८८१	८३१४	१०२२८	२४७८	३५०	५८०३०
शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	५६	४६	१६४	१८६	१३	०	०	०	१०	६०	३२	७	५७४
	सार्क	०	०	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०	४
	नेपाली	०	०	६	७८४	६७	३	०	३	६५	३०६	१३०	१४७	१५११
	जम्मा	५६	४६	१७०	९७४	८०	३	०	३	७५	३६६	१६२	१५४	२०८९
शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	७०२	८१४	१३२९	१८५०	१०९९	७८८	७१०	८५७	१२९०	११९४	६५०	५३१	११८१४
	सार्क	३८	७१	४२	९३	६१	५४	४८	६९	५१	४९	६८	३८	६८२
	नेपाली	१७६५६	१६१२७	१६३६६	१३२००	११३७६	९५५६	१०७९१	१२६०७	१०४१४	१२८६५	१४००३	११३६०	१५६३२१
	जम्मा	१८३९६	१७०१२	१७७३७	१५१४३	१२५३६	१०३९८	११५४९	१३५३३	११७५५	१४१०८	१४७२१	११९२९	१६८८१७

संरक्षित क्षेत्रको नाम	पर्यटकको किसिम	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	आषाढ	जम्मा
मकालु राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	२	१५	३८३	८२१	७१	११	४	१८	२४०	३३३	९५	०	१९९३
	सार्क	०	०	१०	१६	२	०	१	०	२२	६	७	०	६४
	नेपाली	०	०	०	१८०	४	१	०	०	३४	४९	३३	०	३०१
	जम्मा	२	१५	३९३	१०१७	७७	१२	५	१८	२९६	३८८	१३५	०	२३५८
खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	०	१	८	१५	३	६	०	१	४	६	१	४	४९
	सार्क	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	१५	१	१८
	नेपाली	११३	१२९	२४५	४४३	१४४	४२	६	११०	४५०	१८१	१५६६	२२४	३६५३
	जम्मा	११३	१३१	२५३	४५८	१४७	४९	६	१११	४५४	१८७	१५८२	२२९	३७२०
शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	०	०	०	२३	२३	११	१८	५६	२८	१४	२	०	१७५
	सार्क	०	०	०	१४	१९	१६	०	३	१४	३९	३३	१६	१५४
	नेपाली	०	०	२८	५५७	२२८	२७४	२२०	३२०	२१६६	१७५९	१४४	४४	५७४०
	जम्मा	०	०	२८	५९४	२७०	३०१	२३८	३७९	२२०८	१८१२	१७९	६०	६०६९
पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज	बिदेशी	०	०	२	३	१	१	०	०	०	०	०	०	७
	सार्क	०	०	०	०	५	०	०	०	०	३	०	०	८
	नेपाली	०	२२	९	६०	६५	१७	१२	२१	४८	५९	६६	०	३७९
	जम्मा	०	२२	११	६३	७१	१८	१२	२१	४८	६२	६६	०	३९४

संरक्षित क्षेत्रको नाम	पर्यटकको किसिम	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	आषाढ	जम्मा
कोशी टप्पु बन्त्यजन्तु आरक्ष	विदेशी	३	०	९	३५	५१	२९	३६	६४	८३	१८	१६	८	३५२
	सार्क	९	०	४	७	०	०	०	३	०	४	९	०	३६
	नेपाली	११९१	१८२०	१२५७	२६६२	१८८८	२०४२	१५१०	८२९	११८०	१६०४	१४७७	९२५	१८३८५
	जम्मा	१२०३	१८२०	१२७०	२७०४	१९३९	२०७१	१५४६	८९६	१२६३	१६२६	१५०२	९३३	१८७७३
ढोरपाटन शिकार आरक्ष	विदेशी	०	६	२०	१८	०	०	०	४	११	४०	४	०	१०३
	सार्क	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१
	नेपाली	०	०	०	०	०	०	५	०	२१९	२३	७२	०	३१९
	जम्मा	०	६	२०	१८	०	०	५	४	२३१	६३	७६	०	४२३
कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	विदेशी	०	४	६	७	१	२	१	३	३	०	१	०	२८
	सार्क	०	०	०	०	०	२	४	०	०	०	२	१	९
	नेपाली	११२७	१५८५	१६२६	११४१	६१५	५६८	५८२	४४३	५२९	६०२	३९३	२७९	९४९०
	जम्मा	११२७	१५८९	१६३२	११४८	६१६	५७२	५८७	४४६	५३२	६०२	३९६	२८०	९५२७
अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र	विदेशी	०	०	८	३	२	०	०	९	०	२	४	०	२८
	सार्क	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	नेपाली	०	०	०	३	३	०	०	२	०	२	०	०	१०
	जम्मा	०	०	८	६	५	०	०	११	०	४	४	०	३८
कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्र	विदेशी	०	१७	२०८	२८१	१९	११	०	३४	७५	११९	०	०	७६४
	सार्क	०	०	२६	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	४२
	नेपाली	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	१७	२३४	२९७	१९	११	०	३४	७५	११९	०	०	८०६

सरक्षित क्षेत्रको नाम	पर्यटकको किसिम	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	आषाढ	जम्मा
मनास्लु संरक्षण क्षेत्र	बिदेशी	५३	३६४	२२६३	२१२६	२५५	४६	३५	३६५	१२९९	६८६	८०	१७	७५८९
	सार्क	०	८	३८	९	०	०	०	२	३	६	०	०	६६
	नेपाली	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	५३	३७२	२३०१	२१३५	२५५	४६	३५	३६७	१३०२	६९२	८०	१७	७६५५
गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र	बिदेशी	३३	१२४	५२५	६६५	२१५	६१	७९	१९५	२३५	२६१	४३	४१	२४७७
	सार्क	०	०	१३	४	३	८	१	४	७	५	६	०	५१
	नेपाली	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	३३	१२४	५३८	६६९	२१८	६९	८०	१९९	२४२	२६६	४९	४१	२५२८
अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र	बिदेशी	४८७२	६७१६	२४६९५	२२११८	८९०१	६८५६	६२५६	१०१०५	१९३८०	१४२९३	४९५७	३०३१	१३२१८०
	सार्क	१५०७	१९०३	४५२३	३५६५	१७१९	९०७	४४०	१९९३	६९०२	११०११	१०४६१	४६३५	४९५६६
	नेपाली	०	०	०	२९९	५३२	३०२	३५७	११	१७	२९	२०	१०	१५७७
	जम्मा	६३७९	८६१९	२९२१८	२५९८२	१११५२	८०६५	७०५३	१२१०९	२६२९९	२५३३३	१५४३८	७६७६	१८३३२३
कुल जम्मा	बिदेशी	१३५५३	१५६७७	५२९६४	६०७६१	२७५०६	१९४३१	१७६३१	२७३१०	४७८३०	४२२३१	१५९६५	९१०४	३४९९६३
	सार्क	१९५७	२७०५	६३६६	७३१४	४०४१	४२२५	१४९४	३७१९	९७२३	१४८९७	१६३१९	६६८३	७९४४३
	नेपाली	२१२३८	२०८१४	२२१४०	३३९७८	२२४३९	२०११०	१९५०३	२१२१६	२५०१२	२८९७४	२५३२७	१५९५३	२७६७०४
	जम्मा	३६७४८	३९१९६	८१४७०	१०२०५३	५३९८६	४३७६६	३८६२८	५२२४५	८२५६५	८६१०२	५७६११	३१७४०	७०६१४८

अनुसूची ११ : आ.व. २०६९।७० देखि २०७५।७६ सम्मको संरक्षित क्षेत्रहरूमा पर्यटक अगमनको तथ्याङ्क

सि.नं.	कार्यालय	पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क								जम्मा
		२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७५/७६		
१	चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज	१५३७४९	१७३४२५	१७८२५७	८७३९१	१३९१२५	१५२६७१	१८७१०९	१०७१७२७	
२	बर्दिया राष्ट्रिय निकुन्ज	१२९७४	१३२०७	१३५४८	१०६३८	१७९५९	२०२८४	२४५५८	११३१६८	
३	लामटाङ राष्ट्रिय निकुन्ज	१३३७०	१२५५२	१२२६५	५०१६	८२५४	१०६१९	१७६९१	७९७६७	
४	रारा राष्ट्रिय निकुन्ज	१६५	१८१	१४३	१३२	२०१	३१७	१२०८०	१३२१९	
५	बाँके राष्ट्रिय निकुन्ज	०	०	०	०	४	१	१६०	१६५	
६	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुन्ज	३६५५०	३५१५७	३४४१२	२७७९४	४५११२	५६३०३	५८०३०	२९३३५८	
७	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुन्ज	६२०	४१७	३८३	४३१	५३५	५१४	२०८९	४९८९	
८	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुन्ज	१६५९०४	१८०४६४	१३८०८४	१४३३५२	२०५७४७	२२८७४३	१६८८१७	१२३११११	
९	मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुन्ज	१५२३	१०८३	१२७०	८२८	१५३७	१२५२	२३५८	९८५१	
१०	खप्तड राष्ट्रिय निकुन्ज	१९	४७	२	२१	२६	२१	३७२०	३८५६	
११	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुन्ज	४७१	९८४	८२४	१९२०	२६४०	४७१४	६०६९	१७६२२	
१२	पर्सा राष्ट्रिय निकुन्ज	१९२	३७९	२६३	२३५	४१७	५०५	३९४	२३८५	

सि.नं.	कार्यालय	पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क								जम्मा
		२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७५/७६		
१३	कोशी टप्पु बन्धजन्तु आरक्ष	४४४६	७३४९	८७१९	९२४७	११२५२	२१७९९	१८७७३	८१५८५	
१४	ढोरपाटन शिकार आरक्ष	८८	८९	०	९१	१६३	११९	४२३	९७३	
१५	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	५४	०	६०२८	१४०५०	१७६९७	१८२४५	९५२७	६५६०१	
१६	अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र	०	०	३	२९	१९	३६	३८	१२५	
१७	कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्र	६०६	०	०	५०२	४७९	८२१	८०६	३२१४	
१८	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र	४२६८	५३३१	५६५८	२२८७	५७४५	७२००	७६५५	३८१४४	
१९	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र	१९९३	२९१४	२८१८	१८४०	२७७०	२६६८	२५२८	१७५३१	
२०	अन्नपुर्ण संरक्षण क्षेत्र	११३२१३	१२४९९८	११४४१८	८३४१९	१४४४०९	१७२७२०	१८३३२३	९३६५००	
	कुल जम्मा	५१०२०५	५५८५७७	५१७०९५	३८९२२३	६०४०९१	६९९५५२	७०६१४८	३९८४८९१	

अनुसूची १२ : ३५औं वार्डेन सम्मेलन तथा १७औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरूको बैठकका संकल्प प्रस्तावहरू, (१६-१८ फाल्गुण, २०७५)

१. संरक्षित क्षेत्रहरूमा विद्यमान एवं सम्भावित पर्यटकीय गतिविधिहरूलाई व्यवस्थित गर्न प्रस्तावित संरक्षित क्षेत्र भित्र पर्यटकीय सेवा सञ्चालन तथा नियमन गर्ने सम्बन्धि कार्यविधि, २०७५ स्वीकृतिको लागि पहल गर्ने ।
२. मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण गर्न मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन रणनीतिलाई अन्तिम रूप दिई कार्यान्वयन गर्ने ।
३. राष्ट्रिय निकुञ्ज र वन्यजन्तु आरक्षहरूको अभिन्न अङ्गको रूपमा रहेको मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको परिवर्तित अवस्थामा विज्ञहरूसँगको राय सुन्नुमा सांगठनिक पुनर्संरचना गर्दा अभिन्न अङ्गको रूपमा रहने व्यवस्था गर्न आवश्यक पहल गर्ने ।
४. चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा स्थित प्रकृति संरक्षण शिक्षालयको पाठ्यक्रम निर्माण, पर्याप्त साधन, श्रोत तथा जनशक्ति उपलब्ध गराई सबै संरक्षणकर्मीहरूको साभ्ना विद्यालयको रूपमा विकास गर्ने । संरक्षणकर्मीहरू लगायतका सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र र सम्बद्ध निकायहरूसँग समन्वय एवं सहकार्य गर्ने ।
५. प्रकृति संरक्षण कार्यमा हाल प्रयोग भईरहेको प्रविधिको अधिकतम उपयोग गर्दै समय सापेक्ष सुधार गरी सबै संरक्षित क्षेत्रहरूमा क्रमशः विस्तार गर्दै लैजाने ।
६. नेपाल वन सेवा, हात्तीसार समूहमा लामो समयसम्म पदपूर्ति हुन बाँकी पछुवा र फणित श्रेणीविहीन पदलाई मुख्य कार्य गर्ने पद कायम गरी लोक सेवा आयोगबाट स्थायी पदपूर्तिको व्यवस्था मिलाउन पहल गर्ने ।
७. राष्ट्रिय प्राणी उद्यान र भानुभक्त प्राणी उद्यानलाई व्यवस्थित रूपमा संचालन गर्न आवश्यक पर्ने जनशक्तिहरूको लागि संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण (O & M) गरी स्थायी दरबन्दीको पदपूर्तिको व्यवस्था गर्ने ।
८. दैनिक तोकिएको कार्यालय समय (७ घण्टा) बाहेकको समयमा र बिदाको दिन समेत निरन्तररूपमा कठिन एवं जोखिमपूर्ण वन्यजन्तु संरक्षण कार्यमा खटिएका निजामति कर्मचारीहरू र सुरक्षाकर्मीहरूको मनोबल उच्च राख्न अत्यावश्यक सेवाका कर्मचारीहरूको समूहमा राखी बिमा एवं जोखिम भत्ताको व्यवस्थाका लागि पहल गर्ने ।
९. चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा गैंडाको प्राकृतिक मृत्यु बढिरहेको परिप्रेक्षमा वासस्थानको भारवहन क्षमता, वासस्थानका अवयवहरूको गुणस्तरीयता, सम्भावित रोगहरू लगायत सम्बद्ध पक्षहरूको विज्ञ टोलीबाट अध्ययन गरी प्राप्त सुझावहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
१०. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को पाँचौं संशोधनमा भएका व्यवस्थाहरूलाई समेत

समेट्ने गरी निकुञ्जहरु, आरक्षहरु, संरक्षण क्षेत्रहरु र मध्यवर्ती क्षेत्रहरुको एकिकृत नियमावली तयार गर्ने ।

११. संरक्षित क्षेत्रहरुमा विभिन्न प्रयोजनको अवतरण गरिने हेलिकप्टरहरुको नियमनको लागि सरोकारवालाहरूसँग समन्वय एवं छलफल गरी नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।
१२. वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग (तेस्रो संशोधन) निर्देशिका, २०७५ मा उल्लेख भएका वन्यजन्तुहरु बाहेक अन्य वन्यजन्तुहरुबाट हुने क्षतिलाई समेटी समय सापेक्ष संशोधन गर्न प्रस्ताव पेश गर्ने ।
१३. संरक्षित क्षेत्रहरुमा कार्यरत निजामतीहरु कर्मचारीहरुले खाईपाई आएको राशन सम्बन्धित जिल्ला दररेट बमोजिम राशनको सट्टा रकमको व्यवस्थाका लागि पहल गर्ने ।
१४. ३५औं वार्डेन सेमिनार तथा १७औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षको बैठक सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्न सहयोग पुर्याउने मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिहरु, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ शिवदल गण, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय परिवार,स्थानीय तह, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, उपभोक्ता समिति, समुदाय, संरक्षण साभेदार संस्थाहरु ZSL Nepal, WWF Nepal, NTNC, बर्दिया टाईगर टप, बर्दिया टाईगर रिर्सेट, गैंडा क्याम्प, बर्दिया एडभेन्चर प्रा.लि., जङ्गल कटेज र सञ्चारक्रमीहरुलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्ने ।
१५. ३६औं वार्डेन सेमिनार तथा १८औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरुको बैठक विभागले २०७६ सालमा उपयुक्त स्थान छनौट गरी आयोजना गर्ने ।

अनुसूची १३ : आ.व. २०७५/७६मा वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको विवरण

क्र.सं.	व्यन्तुको नाम	सामान्य घाइते	सख्त घाइते	मानिसको मृत्यु	पशुधनको क्षति	भण्डारण गरेको अन्नको क्षति	घरगोठको क्षति	अन्नबालिको क्षति	जम्मा
१	हात्ती	०	१४	१५	०	३५३	५९५	१३७२	२३४९
२	गैडा	२	१५	२	०	०	०	४३३	४५२
३	बाघ	०	२	४	१४४	०	०	०	१५०
४	भालु	६	३६	०	८८	०	०	०	१३०
५	चितुवा	१	१६	६	१०८१	०	०	०	११०४
६	हिउँ चितुवा	०	०	०	५२	०	०	०	५२
७	ध्वाँसे चितुवा	०	०	०	५९	०	०	०	५९
८	ब्बाँसो	१	०	०	१६१	०	०	०	१६२
९	जंगली कुकुर	०	०	१	०	०	०	०	१
१०	जंगली वंदेल	६	२४	१	०	८५	०	१३३८	१४५४
११	अर्ना	२	७	०	०	०	०	३१५	३२४
१२	मगर गोही	०	४	१	८	०	०	०	१३
१३	अजिगर	०	०	०	०	०	०	०	०
१४	गौरी गाई	१	०	०	०	०	०	०	१
१५	बाँदर	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	१९	११८	३०	१५९३	४३८	५९५	३४५८	६२५१

अनुसूची १४ : वन्यजन्तुको मृत्यु विवरण

क्र.सं.	प्रजाति	मृत्युको कारण			जम्मा	कैफियत
		प्राकृतिक	चोरी शिकार	अन्य		
१	गैंडा	४२	०	३	४५	
२	बाघ	११	१	४	१६	
३	हात्ती	५	०	१	६	
४	चितुवा	२३	०	१४	३७	
५	हिउँ चितुवा	०	०	४	४	
६	कस्तुरी मृग	०	०	४	४	
७	जरायो	०	०	३	३	
८	चित्तल	३	०	३४	३७	
९	लगुना	०	१	१	२	
१०	बँदेल	८	०	२६	३४	
११	घडियाल	५	०	१	६	
१२	अन्य	१३८	१	१६२	३०१	
	जम्मा				४९५	

सडक दूर्घटनाबाट वन्यजन्तुको मृत्यु

क्र.सं.	वन्यजन्तु	संख्या	कैफियत
१	बाघ	१	
२	चितुवा	२	
३	बँदेल	२४	
४	जरायो	४	
५	चित्तल	२९	
६	बाँदर	२२	
७	रतुवा	१	
८	स्याल	६	
९	निर विरालो	४	
१०	निलगाई	२	
११	चौका	३	
१२	लोखर्के	१	
१३	अजिङ्गर	१	
१४	गोहोरो	२	
१५	न्याउरी मुसा	१	
१६	खरायो	२	
१७	दुमिस	५	
१८	अन्य	९	
	जम्मा	११९	

अनुसूची १५ : वन्यजन्तु उद्धार विवरण

क्र.सं.	वन्यजन्तु	संख्या	कैफियत
१	गैंडा	२१	
२	बाघ	८	
३	हात्ती	७	
४	भालु	१	
५	चितुवा	५	
६	गौरी गाई	१	
७	चित्तल	२९	
८	बैदेल	९	
९	अजिङ्गर	३४	
१०	बाज	४	
११	रतुवा	१८	
१२	अर्ना चौका	७६	
१३	डाँफे	१	
१४	चखेवा	१	
१५	चिल	२	
१६	राजगोमन	१	
	जम्मा	६६१	

अनुसूची १६ : मुद्दाको विवरण

क्र.सं.	मुद्दाको विवरण	संख्या	कैफियत
१	अल्या मुद्दा	९०	
२	दायर मुद्दा		
क	बाघ	२	
ख	चितुवा	५	
ग	भालु	१	
घ	अर्ना	१	
ङ	भारल	१	
च	हुचील	१	
छ	हात्रे	२	
ज	रतुवा मृग	२	
झ	जडिबुटी	२७	

ज	अन्य	२२	
	जम्मा	६४	
३	क्र.संख्या १ को अल्या मुद्दा समेत कूल मुद्दा संख्या	१५४	
४	मुद्दा फैसला	१००	६९.४४ प्रतिशत
५	विचाराधिन/फैसला हुन बाँकी	४४	

अनुसूची १७ : मानिस पक्राउको विवरण

क्र.सं.	पक्राउ पर्नुको कारण	संख्या	कैफियत
१	गैँडा	४	
२	बाघ	५	
३	चितुवा	२	
४	ध्वाँसे चितुवा	१	
५	जरायो	१	
६	सालक	१	
७	चित्तल	४	
८	भारल	१	
९	बँदेल	५	
१०	माछा	१४०	
११	काठ	१०९	
१२	गिटी वालुवा	२९०	
१३	घाँस दाउरा	३१०९	
१४	जडिबुटी	१४७	
१५	अतिक्रमण	११	
१६	पाहा	३	
१७	पासो	५	
१८	चरिचरण	१	
१९	चौरी गाई	३	
२०	रतुवा मृग	१	
२१	हाब्रे	६	
२२	चील	१	
२३	आगलागी	१	
२४	अन्य	८३	
	जम्मा	३,९३४	

अनुसूची १८ : आ.व. २०७५।७६ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गतका संरक्षित क्षेत्रहरूमा छायांकन गरिएका चलचित्र/डकुमेन्ट्रीको विवरण

सि.नं.	वृत्त चित्र र चलचित्रको नाम	छायांकन गर्ने व्यक्ति	देश	संरक्षित क्षेत्र	छायांकन अवधि	छायांकन दस्तुर (रु.)
१	दाल भात तरकारी	मह संचार	नेपाल	चितवन रा.नि.	२०७५/८/१५ देखि २०७५/९/१५ सम्म	१००००
२	नालापनी	पदमा कुमारी फिल्मस् प्रा.लि.	नेपाल	चितवन रा.नि.	२०७५/९/२८ देखि २०७५/९/३० सम्म	१००००
३	Gurdians Of The Himalaya	नेपाल पर्यटन बोर्ड	नेपाल	सगरमाथा रा.नि.	२०७५/१२/३० देखि २०७६/१/५ सम्म	१२५००
४	The Window Mt Everest Expedition-2019	मनिष महर्जन	नेपाल	सगरमाथा रा.नि.	२०७५/१२/२९ देखि २०७६/१/११ सम्म	१२५००
५	नाम्चे देखि सगरमाथा आधार शिविर सम्म पदयात्रा	सागर गुरुङ, बिनोद अधिकारी	नेपाल	सगरमाथा रा.नि.	२०७६/१/१० देखि २०७६/१/१५ सम्म	१००००
६	हिमाल आरोहण सम्बन्धि वृत्तचित्र	सेभेन समिट ट्रेक प्रा.लि.	नेपाल	सगरमाथा रा.नि., कंचनजंघा सं.क्षे.	२०७६/१/१० देखि २०७६/२/१५ सम्म	२५००००
७	सगरमाथा आरोहण सम्बन्धि वृत्तचित्र	सेभेन समिट ट्रेक प्रा.लि.	नेपाल	सगरमाथा रा.नि.	२०७६/१/२० देखि २०७६/२/७ सम्म	१२५००
८	सावा ब्याज	पिपणी पिक्चर्स प्रा.लि.	नेपाल	मकालु बरुण रा.नि.	२०७६/१/२२ देखि २०७६/२/१ सम्म	१००००
९	मन्द मन्द	रुद्राक्ष फिल्मस् प्रा.लि.	नेपाल	रापा रा.नि.	२०७६/२/११ देखि २०७६/२/२५ सम्म	१००००
१०	पर्यटन प्रबर्द्धन सम्बन्धि वृत्तचित्र	नेपाल टेलिभिजन	नेपाल	चितवन रा.नि., पर्सा रा.नि.	२०७६/३/१६ देखि २०७६/३/२१ सम्म	२००००

सि.नं.	वृत्त चित्र र चलचित्रको नाम	छायांकन गर्ने व्यक्ति	देश	संरक्षित क्षेत्र	छायांकन अवधि	छायांकन दस्तुर (रु.)
११	नाम्चे देखि सगरमाथा आधार शिविर सम्म पदयात्रा	राम गुरुङ	नेपाल	सगरमाथा रा.नि.	२०७५/८/८ देखि २०७५/८/२५ सम्म	१२५००
१२	James Nesbitt: To The Ends of The Earth	Iain Thompson	London	सगरमाथा रा.नि.	२०७५/९/२१ देखि २०७५/१०/५ सम्म	२०९६२५
१३	Eye Witness: Nepal	Jeanne Batch Nielsen	London	लाम्टाङ रा.नि.	२०७५/९/२६ देखि २०७५/१०/१ सम्म	१६७७९०
१४	Wild Elephant Centered Ecosystem in Nepal	RIKO HIRO	Japan	बर्दिया रा.नि.	२०७५/१२/१ देखि २०७५/१२/२७ सम्म	२०९२५०
१५	NHK BS Premium Special Great Himalaya Trail 2019	Kazuya Yamada	Japan	सगरमाथा रा.नि., मकालु बरुण रा.नि.	२०७५/१२/१० देखि २०७५/१२/१० सम्म	४१६२५०
१६	Life at The Extremes	National Geographic Society	America	सगरमाथा रा.नि.	२०७५/१२/१३ देखि २०७५/१२/३२ सम्म	२०७२८२
१७	Khumbu	Chris Murphy	America	सगरमाथा रा.नि.	२०७६/२/२१ देखि २०७५/३/५ सम्म	१६८२२५
१८	Tourism Promotional Video	Beijing Spirit Action Advertise Co.Ltd.	China	लाम्टाङ रा.नि.	२०७५/५/१४ देखि २०७५/५/१६ सम्म	११२७००
१९	To Protect Nature For Human Life	Yaguchi Nobuo	Japan	लाम्टाङ रा.नि.	२०७५/७/२१ देखि २०७५/७/२९ सम्म	१७५८१५
२०	3 Op Reis	Ms Joyceuan Derzlam	Netherland	चितवन रा.नि.	२०७५/८/१ देखि २०७५/८/५ सम्म	१७६४७५
२१	LUNAG RI	David Lama	Austrain	सगरमाथा रा.नि.	२०७५/६/१९ देखि २०७५/७/२९ सम्म	११८१५०
२२	Greenzenlos-Nepal	Nirat Bultan	Germany	चितवन रा.नि.	२०७५/८/१० देखि २०७५/८/११ सम्म	१७५३९५

अनुसूची १९ : आ.व. २०७५/७६ को ढोरपाटन शिकार आरक्षमा भएको शिकार सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	शिकार सिजन	शिकार कम्पनीको नाम	शिकार को विवरण		शिकार राजश्व	आखेटोपाहार बापतको राजश्व
			नाउर संख्या	भारल संख्या		
१	पहिलो सिजन (२०७५ असोज देखि २०७५ मंसिर)	ट्याक्स एंड ट्रेल्स	२	१	४२६३०००	३००००
		नेपाल वाइल्डलाइफ एडभेन्चर प्रा.लि.	१	१	२८१००००	३००००
		हिमालयन सफरिज प्रा.लि.	२		२९१२०००	
		ग्लोबल सफरिज नेपाल प्रा.लि.	१		१५१५०००	
		नेपाल वाइल्डलाइफ सफरिज	२	१	४६९२०००	
		हिमालयन वाइल्डलाइफ आउट फिटर्स	२	१	४३१३०००	
		जम्मा	१०	४	२०५०५०००	६००००
२	दोस्रो सिजन (२०७५ फाल्गुन देखि २०७६ वैशाख)	ट्याक्स एंड ट्रेल्स	२	२	१३७७०००	२००००
		नेपाल वाइल्डलाइफ एडभेन्चर प्रा.लि.	१	२	१४६२०००	१५०००
		हिमालयन सफरिज प्रा.लि.	४	१	६१४००००	२५०००
		ग्लोबल सफरिज नेपाल प्रा.लि.	३	१	१८७८०००	२००००
		जम्मा	१०	६	१०८५७०००	८००००
		कुल जम्मा	२०	१०	३१३६२०००	१४००००

अनुसूची २० : विभागबाट आ.व. २०७५/०७६ मा प्रदान गरिएको अध्ययन अनुमतिको विवरण

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१.	रोजिना बासी	Variation in Bast Properties of Species of Thymelaeaceae in Nepal	विद्यार्थी	वनस्पतिशास्त्र केन्द्रीय विभाग		गौरीशङ्कर संरक्षण क्षेत्र, शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२.	कमल थापा	नाउको संख्यात्मक गणना	मुख्य कार्यकारी अधिकृत	डिभर हिमालय एक्सपिडिसन ठमेल काठमाडौं		अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
३.	ऐश्वर्य भट्टाचार्य	The Conservation and Ecology of the Scavenger Community across an altitudinal gradient in Nepal	विद्यार्थी	City University of New York	पी.एच.डी.	चितवन रा.नि र अन्नपूर्ण रा.नि
४.	रजिता ओडारी	Genetic Analysis of Gymnosperm of Nepal	विद्यार्थी	जैविक प्रविधि केन्द्रीय विभाग त्रिभुवन विश्वविद्यालय	स्नातकोत्तर	लामटाङ, शिवपुरी नागार्जुन, मकालु बरुण रा.नि, अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र, कञ्चनजंगा संरक्षण क्षेत्र
५.	भलक पौडेल	Diversity of insects across elevation and season of Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस	स्नातक	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज, पानीमुहान काठमाण्डौ

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
६.	प्रतिक्षा श्रेष्ठ	Baseline Information and Conservation initiatives of Hispid Hare (Caprolagus hispidus) in Chitwan National Park	रिसर्च एसिस्टेन्ट	Small Mammals Conservation and Research Foundation		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
७.	Rongkun Liu	Hybridization in the Making of Resilient Communities in thar Himalayas	विद्यार्थी	Ohio State University in Association with ICIMOD	पी.एच.डी.	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज
१०.	अर्जुन लिम्बु वनेम	Parasite prevalence and loads of Apis laborisa across elevation	विद्यार्थी	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस		अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
११.	गोपाल खनाल	Ecological monitoring of snow leopard, sympatric carnivores, wild prey base and livestock depredation in Shey-Phoksundo National Park	सहायक संरक्षण अधिकृत	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग		शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१२.	सुजित खनाल	Human and Snow Leopard conflict with respect to seasonal livestock movement pattern and depredation in Annapurna Conservation Area	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा	स्नातक	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
१३.	जिवन पोखरेल	Awareness and Participation of Dalit Women in Management of Community Forest	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
१४.	दिप नारायण शाह	Understanding the impact of climate change on headwater hydrology and aquatic biodiversity with long term citizen science –based monitoring of Bagmati River	अनुसन्धानकर्ता	S4W-Nepal		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१५.	कासिप तिवारी	Habitat Evaluation and Suitability mapping of Trans located Arna in Chitwan National Park	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन

क्र. सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१६.	दिपेश राज पन्त	Trophy hunting and its Consequences in Dhorpatan Hunting Reserve	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा		ढोरपाटन शिकार आरक्ष कार्यालय, बागलुङ्ग
१७.	कल्पना धिमिरे	Diurnal activity pattern and feeding ecology of Assamese monkey (Macaca assamensis)	विद्यार्थी	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, विज्ञान तथा प्रविधि अध्ययन संस्थान, वातावरण विज्ञान केन्द्रिय विभाग	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१८.	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान	Investigating the response of wildlife to differing levels of fra				बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
१९.	लक्ष्मी जोशी	Distribution, Habitat use Mapping and Conservation Threats of Fishing cat (Prionailurus viverrinus)	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा	स्नातक	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज
२०.	मार्क फिला	Conservation ecology and mitigation of conflicts between livestock owners and Snow Leopard	विद्यार्थी	Workgroup on Endangered Species Conservation Georg-August-University göttingen	पी.एच.डी.	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज,

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२१.	नेरेश पाण्डे	Seasonal and Elevation Avian Diversity along Mardi Himal Trekking Route	विद्यार्थी	Central Department of Zoology	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
२२.	मर्निस पौडेल	Behavioral comparison of Himalayan Langur and Terai Langur in Marsyandi River Basin Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
२३.	सबिता थापा	Study of Water Quality and Aquatic Biodiversity in Power Stretch of Rapti and Narayani River in Chitwan National Park	विद्यार्थी	Central Department of Environment Science	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
२४.	मुन थापा	Population Status Habitat Preference and Human Interaction of Lutragale perspicilata in Bardia National Park	विद्यार्थी	Central Department of Environment Science	स्नातकोत्तर	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, ठाकुरद्वारा बर्दिया
२५.	सौगात थापा	Assessment of Land use land cover change and Encroachment of National Forest in Lamahi Municipality, Dang, Nepal	विद्यार्थी	Kathmandu Forestry College	स्नातक	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, ओभरी बाँके

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२६.	सिर्जन सापकोटा	Land use land cover change and its impact on human wildlife conflict in Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	Kathmandu Forestry College	स्नातक	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२७.	मनिता चौलागाई	Impact of Invasive Plant (Mikania Micrantha) on Avifauna assemblages in Baghmara and Kumroj Community Forest Chitwan	विद्यार्थी	Central Department of Environment Science	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
२८.	रितु तुलाधार	Impact of Grazing on Plant Richness and Soil Characteristics at Koshi Tappu Wildlife Reserve	विद्यार्थी	Central Department of Environment Science	स्नातकोत्तर	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
२९.	पुकार श्रेष्ठ	Assessment of Payment for Ecosystem Services in Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	Kathmandu Forestry College	स्नातक	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
३०.	अशोक सुवेदी	Thermal Ecology of Snow Leopard and Jharal in Nepal Himalayas	विद्यार्थी	Wageningen University and Research, Netherland	विद्यावारिधि	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
३१.	सुमना क्षेत्री	Population Status, threats and perception of Smooth coated otter	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
३२.	रक्सन्दा सेढाई	Status and Diversity of Butterfly in Bagmara Bufferzone Community Forest, Chitwan	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
३३.	दिपेन्द्र पोखरेल	Human Wildlife Conflict in Sagarmatha National Park	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा	स्नातक	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, सोलुखुम्बु
३४.	टंक नारायण श्रेष्ठ	Monitoring of Wildlife Movement through CCTV Camera Trapping in Barandabhar Biological Corridor (A case study of Chitwan district Nepal)	विद्यार्थी	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय, वन विज्ञान संकाय, हेटौडा	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
३५.	बबिता धिमिरे	Diversity and Distribution Patterns of Freshwater macro-invertebrates in Mardi River System, Kaski Nepal	विद्यार्थी	वनस्पतिशास्त्र केन्द्रिय विभाग, त्रि.वि, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
३६.	सुकृती भट्ट	Park People Relation in Chitwan National Park	विद्यार्थी	छन्द, शान्ति र विकास अध्ययन विभाग, त्रिभुवन विश्वविद्यालय	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
३७.	निकिता कार्की	Human Wildlife Conflict in Chitwan national Park	विद्यार्थी	छन्द, शान्ति र विकास अध्ययन विभाग, त्रिभुवन विश्वविद्यालय	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
३८.	उरुसा सिंखवाल	Bird Species Diversity and Relation Abundance of Different Habitats of Suryabinayak Municipality, Bhaktapur	विद्यार्थी	वनस्पतिशास्त्र केन्द्रिय विभाग, त्रि.वि	स्नातकोत्तर	राष्ट्रिय प्राणी उद्यान, सूर्यविनायक, भक्तपुर
३९.	लाल बहादुर थापा	Alien Plant Invasion in Nepal: Mechanism, Impact and Solution	उप-प्राध्यपक	वनस्पतिशास्त्र केन्द्रिय विभाग, त्रि.वि		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
४०.	रामराज रिजाल	Atmospheric Pollen Monitoring and Hydrochemistry of Lake Rara: A Ramsar Lake from Southern slope of Central Himalaya, Nepal	रिसर्च म्यानेजर	द हिमालयन रिसर्च सेन्टर, लैनचौर, काठमाण्डौ		रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
४१.	दिलिप चन्द	Distribution and Nesting Ecology of Great Slaty Woodpecker (Mulleripicus pulverulentus) in Suklaphanta National Park	विद्यार्थी	गोल्डेन गेट इन्टरनेशनल कलेज	स्नातकोत्तर	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, मझगाउँ, कञ्चनपुर
४२.	रंजना भट्ट	Understanding Reproductive Ecology, Habitat Change and Social Mapping for Conservation of Gharial	सहायक प्राध्यापक	पाटन मल्टीपल क्याम्पस, ललितपुर		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
४३.	रोशन घिमिरे	Study of Cause of Mortality in Captive Gharial Hatching at Gharial Breeding Centre, Chitwan National Park	विद्यार्थी	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कसरा चितवन
४४.	सविन लामिछाने	Study of Distribution Pattern, Habitat Preference and Conservation threats to Red Panda at Langtang National Park	विद्यार्थी	Kathmandu Forestry College	स्नातक	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
४५.	प्रशान्त शाह	Current Status and Sustainable Management Potential of Lokta in Buffer Zone of Khaptad National Park	विद्यार्थी	Kathmandu Forestry College	स्नातक	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज
४६.	दिपेन्द्र जोशी	Ecological Assessment and Diet Analysis of Hispid Hare in Suklaphanta National Park, Kanchanpur	विद्यार्थी	प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभाग, किर्तिपुर, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज
४७.	गणेश पन्त	Greater One-horned Rhinoceros in Nepal in Context of Climate Change: Vulnerability Assessment and Adaptation Planning	विद्यार्थी	University of Southern Queensland, Queensland, Australia	विद्यावारिधि	चितवन, बर्दिया, पर्सा र शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज
४८.	लिला नाथ शर्मा	Assessment of Conservation Status of Aquatic Biodiversity Under Lentic Ecosystem in Lower Karnali and Mahankali River Basin	अनुसन्धानकर्ता	Forest Action Nepal, Bagdole, Ringroad, Lalitpur		शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
४९.	सचेत तिमिल्सिना	An Assessment of Efforts and Challenges of Community Based Anti-Poaching Unit	विद्यार्थी	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय वन विज्ञान संकाय, हेटौँडा	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
५०.	विक्रम सिंह	Population Status, Distribution Pattern and Conservation Threats of Gharial (Gavialis Genetics) in Karnali River, Bardiya National Park	विद्यार्थी	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय वन विज्ञान संकाय, हेटौँडा	स्नातक	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
५१.	Nepalese Ornithological Union-Dr. Tulsi Subedi, Sandesh Gurung, Hem Sagar Baral and Laxam Paudel	Ecology of Mountain Hawk Eagle(Nisaetus nipalensis) in Nepal-Home Range, implication to habitat utilization and breeding ecology, Tracking the movement of Indian Spotted Eagle(Clanga hastate) in lowlands of Nepal Using GPS transmitter		Nepalese Ornithological Union		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
५२.	श्रद्धा सुमन	Study of Diet of Prionailurus viverrinus in eastern region of Koshi Tappu Wildlife Reserve	विद्यार्थी	वातावरण विज्ञान केन्द्रीय विभाग, त्रि.वि	स्नातकोत्तर	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
५३.	रेनुका पौडेल	Causes and Mitigation measures to reduce Human Elephant conflict on Bardiya National Park, Western Nepal	विद्यार्थी	वातावरण विज्ञान केन्द्रीय विभाग, त्रि.वि	स्नातकोत्तर	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
५४.	समिक्षा सापकोटा	Factor Associated with diversity and distribution of birds in four corners of Kathmandu valley	विद्यार्थी	प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभाग, किर्तिपुर, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
५५.	चुड्बा शेर्पा	संरक्षित क्षेत्र भित्र वन्यजन्तुको वर्तमान अवस्था पहिचान	संरक्षक सदस्य	पंक्षी संरक्षण संघ, उत्तरढोका, काठमाण्डौ		सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज
५६.	सिद्धार्थ रेग्मी	Habitat Overlap and Competition among major Herbivores, its effects and Management Measures in Suklaphanta National Park	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा	स्नातक	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र. सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
५७.	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस	Understanding Environmental and Climate change in Nepal's High Mountain		त्रिभुवन विश्वविद्यालय		सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज
५८.	बबिता न्यौपाने	Functionality and Corridor use Pattern by Mega Wildlife Species in Kamdi Corridor of Banke National Park	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा	स्नातकोत्तर	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज
५९.	The East Foundation- TEF_ & Future Generation University, USA	Barun Bio-meridian Research Project				मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज
६०.	श्याम कुमार शाह	Population Dynamics, Persistence and Carrying Capacity of Tiger in Banke-Bardia Complex, Nepal	विद्यार्थी	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय वन विज्ञान संकाय, हेटौडा	विद्यावारिधि	बाँके र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
६१.	ऋचा बलायर	Scoping Assessment Multipurpose Energy-Yielding Tree Species in Bardia National Park Buffer Zone	विद्यार्थी	त्रिभुवन विश्वविद्यालय वनस्पतिशास्त्र केन्द्रीय विभाग	स्नातकोत्तर	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
६२.	सुमन पौडेल	Variation in Population Structure and Life History Traits of <i>Nardostachys garndiflora</i> along disturbance Gradients: Implication for Conservation in Langtang National Park and Sagarmatha National Park	विद्यार्थी	त्रिभुवन विश्वविद्यालय वनस्पतिशास्त्र केन्द्रीय विभाग	स्नातकोत्तर	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज र लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
६३.	Hemanta Dhakal, Dr. Mary Fabrizio Wilde, Bhaskar Nepal, Dr. Tory Daaryl Tuckey & Rahul Ranjan	Assessment of Taxonomic and Funtional Diversity of Fishes assemblage in Four River System in Nepal	सहायक प्राध्यापक, PhD Candidate, Associate Research Scientist	प्राणीशास्त्र विभाग, पृथ्वीनारायण क्याम्पस, Virginia Institute of Marine Science, The Faculty of Animal Science, Veterinary Science and Fisheries, Agriculture and Forestry University, Rampur		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
६४.	विवस गुरुङ र निकिता पलान्चोके	Study of Human Wildlife Conflict between Human and Elephant in the Buffer Zone of Koshi Tappu Wildlife Reserve	विद्यार्थी	काठमाण्डौ विश्वविद्यालय	स्नातक	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
६५.	Aishwarya Bhattacharjee	The Conservation and Ecology of the Scavenger Community across an altitudinal gradient in Nepal	विद्यार्थी	City University of New York	विद्यावारिधि	चितवन रा.नि. र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
६६.	निर्मल निरौला	Paleoclimatic reconstruction using tree rings of <i>Abies Spectabilis</i>	विद्यार्थी	Golden Gate College, Old Baneshwor	स्नातकोत्तर	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र
६७.	YUMIKO IETAKA & MAKITHITO DEGUCHI	Study on Conservation Tourism and Development in Chitwan national park	अनुसन्धानकर्ता	Shanti and Earth Love Company, Tokyo Japan		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
६८.	सालु बस्नेत	Grassland Vegetation Assessment (A case study of Babai Valley of Bardia National Park)	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान	स्नातकोत्तर	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
६९.	प्रसिद्ध खड्का	Human Wildlife Conflict in Banke National Park	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान	स्नातकोत्तर	बौके राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
७०.	अर्जुन वनेम लिम्बु	Parasite Prevalence and Loads of Apis Laboriosa Across Elevation	विद्यार्थी	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस	स्नातक	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
७१.	अविनाश पजियार	Phytosociological Analysis and Population Atructure of Tree Species in Oak Dominated Forest in Langtang National Park and its Buffer Zone, Central Nepal	विद्यार्थी	अमृत साइन्स क्याम्पस लैनचौर, ठमेल, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
७२.	समिक्षा कटवाल	Contribution of Wetland in Ecosystem Services at Bufferzone Community Forest of Koshi Tappu Wildlife Reserve Nepal	विद्यार्थी	College of Applied Science Nepal, Thapathali	स्नातकोत्तर	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
७३.	प्रभात ढकाल	Distribution and Food Habitat of Himalayan Thar in Langtang National Park	विद्यार्थी	प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभाग, किर्तिपुर, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
७४.	ICIMOD Nepal	To Carry out Cryosphere Research in Lamtang Valley, Rasuwa		जल तथा मौसम विज्ञान विभाग	राष्ट्रियस्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
७५.	प्रमोदा निरौला	Study Leaf Functional Trait in Quercus Semicarpifolia and Rhododendron arboreum in Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	अमृत साइन्स क्याम्पस, लैनचौर, ठमेल, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
७६.	सुमित्रा दाहाल	Study of Variation in Leaf and Soil Nutrients in Schima Wallichii and Quercus Leucotricophora at Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	अमृत साइन्स क्याम्पस, लैनचौर, ठमेल, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
७७.	सोनी बराल	Dendroclimatological growth response and carbon content measurement of Shorea Robusta	विद्यार्थी	University of Natural Resources and Life Science, Vienna, Austria	विद्यावारिधि	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज
७८.	नम्रता यादव	Phytosociological and Population Structure of Understorey Vegetation of Langtang National Park and its Buffer Zone	विद्यार्थी	अमृत साइन्स क्याम्पस, लैनचौर, ठमेल, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
७९.	अशोक राम	Landscape Level Modelling of Asian Elephant Habitat, its Population and Interaction with Human in Nepal	सहायक संरक्षण अधिकृत	Wildlife Research Institute of India, Deharadun	विद्यावारिधि	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज, पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज, शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज र कोशीटण्डु वन्यजन्तु आरक्ष
८०.	सन्तोष पराजुली	Population Status Habitat Association and Ethnobotanical Study of Paris polyphylla Smith in Dolakha, Nepal	विद्यार्थी	वनस्पतिशास्त्र केन्द्रीय विभाग, त्रिभुवन विश्वविद्यालय	स्नातकोत्तर	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
८१.	Tribhuvan University Central Department of Geography and International Centre Integrated Mountain Development- ICIMOD	Earth Observation (EO) and High –Performance Natural Dam Break Flood Modeling and Hazard Assessment of TshoRolpa Glacial Lake, Rolwaling Valley, Nepal			राष्ट्रियस्तर	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र
८२.	सविता श्रेष्ठ	Human Wildlife Conflict in Shivapuri Nagarjun National Park(A case study of Mulkharkha Village)	विद्यार्थी	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, काठमाण्डौ		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
८३.	निड्टन अधिकारी	Potential of Eco-tourism in Nepal, A case study of Sauraha, Chitwan National Park	विद्यार्थी	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, काठमाण्डौ	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
८४.	विभुती रज्जन भा	River Ecological Study: Building the base for policy making	Professor	Kathmandu University		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र. सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
८५.	नविन श्रेष्ठ	Human Wildlife Conflict and Wildlife Conservation in Shivapuri Nagarjun National	विद्यार्थी	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, काठमाण्डौ	स्नातक	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
८६.	प्रतिक्षा कोइराला	Macro Invertebrate and diatom assemblages of Bheri and Babai rivers in the wake of inter-basin water-transfer in west Nepal	विद्यार्थी	Kathmandu University	स्नातकोत्तर	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
८७.	रिता भट्ट	Local and Long range Transport of Pollutants: Effects on Aquatic Ecosystem in the Himalayas	विद्यार्थी	Kathmandu University	विद्यावारिधि	राा राष्ट्रिय निकुञ्ज
८८.	अमृत के.सी, प्रतिक्षा चालिसे, दिवाकर दवाडी	Population Status of Endemic Flora	अनुसन्धान अधिकृत, सहायक वैज्ञानिक अधिकृत, सुपरभाईजर	वनस्पती विभाग, राष्ट्रिय हर्बेरियम तथा वनस्पती प्रयोगशाला	राष्ट्रियस्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
८९.	युरेशिया वाले	Habitat Suitability Evaluation for Lesser Adjutant Stork (Leptoptilos javanicus) in and around Barandabhar Corridor Forest, Chitwan, Nepal	विद्यार्थी	प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभाग, किर्तिपुर, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
९०.	पार्वती तिवारी	Patterns, Causes, Perception and Costs of Human-large Carnivore Conflict in Chitwan National park, Nepal	विद्यार्थी	प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभाग, किर्तिपुर, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
९१.	हरि प्रसाद अर्याल	Phytochemical Screening and Efficiency of Antimicrobial and antioxidant Property of Termitophilous fungi	विद्यार्थी	वनस्पतिशास्त्र केन्द्रीय विभाग, त्रिभुवन विश्वविद्यालय	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
९२.	Lai Ming Lam	The Role of Tourism in Communities Recovery after catastrophe: A case study of lamtang National Park	अनुसन्धानकर्ता	Osaka University		लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
९३.	डा. ठाकुर सिल्वाल र Dr. Mark Morgan	Tiger Tales: Use of Folklore to Mitigate Human Wildlife Conflict	उप-प्राध्यापक	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान		चितवन र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
९४.	अर्जुन थापा	Assessing the Climate Change Impact on Species and Habitat	अनुसन्धानकर्ता	Practical Solution Consultancy Nepal		चितवन र लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
९५.	रोशन वि.सि	Ethnobotanical work and Diversity of Medicinal Plants in Churiya Hills of Banke National Park	विद्यार्थी	वनस्पतिशास्त्र केन्द्रीय विभाग, त्रि.वि.	स्नातकोत्तर	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज
९६.	श्याम कुमार पुन	Two Threatened Roofed Turtles (Batagur Kachuga and Batagur dhongoka) and other Turtles: Research, Conservation awareness and Education Program in Chitwan National Park	Research Officer	Nepal Biodiversity Research and Conservation Centre	संस्थागत	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
९७.	जमुना प्रजापति	Pattern and Dynamics of Human-Snow Leopard Conflict in Lower Mustang, Annapurna Conservation Area	विद्यार्थी	प्राणीशास्त्र केन्द्रीय विभाग, किर्तिपुर, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
९८.	एन्जला पाण्डे	Diversity of soil fauna along the elevation gradient in Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Tribhuvan University		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
९९.	अर्जुन थापा	Characterizing biomass and species diversity in Himalayan treeline ecotone in Manang, Nepal	अनुसन्धानकर्ता	Small Mammal for Research and Conservation		अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
१००.	सुजिता देवकोटा	Park-People conflict in Chitwan National Park (A case study from Mrigakunj Buffer Zone of Ratnanagar Municipality)	विद्यार्थी	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय, वन विज्ञान संकाय, हेटौडा	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१०१.	अविरल आचार्य	Stress monitoring of Tiger (Panthera tigris tigris) in relation to anthropogenic disturbances in Chitwan National Park and Bufferzone, Nepal	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Hetauda	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१०२.	महेन्द्र प्रसाद कतिला	सर्प उद्धार तथा अनुसन्धान	अनुसन्धानकर्ता	स्नेक कन्जरभेसन सोसाइटी नेपाल		सबै संरक्षित क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१०३.	विष्णु प्रसाद भट्टराई	Diversity, distribution patterns and conservation initiatives of lizards, along the elevational gradients of Chitwan-Annapurna landscape in Central Himalayas	Lecturer	Central Department of Zoology, Tribhuvan University		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
१०४.	आशिष बस्याल	Integrating science and community stewardship for conservation of endangered mammals and their habitat in Khaptad National Park	अनुसन्धानकर्ता	Biodiversity Conservancy Nepal	संस्थागत	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज
१०५.	सानुराजा महर्जन	Tree species composition, carbon stock and soil respiration in two temperate forests of Shivapuri Nagarjun National Park	उप-प्राध्यापक	त्रि-चन्द्र क्याम्पस, वनस्पति विभाग		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१०६.	हरि बस्नेत	Ecology and Conservation of Wood Snipe (Gallinago nemoricola) in Langtang National Park, Nepal	अनुसन्धानकर्ता	Small Mammal for Research and Conservation	संस्थागत	लाम्टाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१०७.	विनिता कार्की	Assessing Behavioral Trait of Ibisbill (Ibidorhyncha struthersii) and their Vulnerability to Climate Change	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Pokhara Campus	स्नातक	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
१०८.	निरञ्जना कार्की	Behavioral Assessment of Asiatic Elephant (The Gentle Giant) and the study of Mahout-Asiatic Captive Elephants relationship in Nepal	अनुसन्धानकर्ता			चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१०९.	विरेन्द्र के.सी	Bardiya National Park Buffer zone survey	Assistant Professor	Department of Hospitality and Tourism Management College of Merchandising, Hospitality & Tourism University of North Texas	संस्थागत	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
११०.	नवराज थापा	Population status, distribution and habitat preference of hispid hare (Caprolagus hispidus) in Chitwan National Park, Nepal	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Dean Office, Kathmandu	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१११.	विशाल सुवेदी	Population and Ecological status of Swertia chirayita in Gorkha, Nepal	विद्यार्थी	Amrit Campus, Kathmandu	स्नातकोत्तर	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र
११२.	प्रमानन्द राजवंशी	Habitat correlates and distribution of Indotestudo elongate in selected community forests of Rupandehi and Nawalparasi districts, Nepal	विद्यार्थी	Golden Gate Int'l College	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
११३.	किना के.सी	Analysis of Potential Distribution of Tiger and People's Perception towards its Conservation at Chitwan National Park	रेज्जर	Department of National Park and Wildlife Conservation		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
११४.	पुजा पाण्डे	Human- Wildlife conflict in buffer zone of Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	Central Department of Botany	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
११५.	विमल राज श्रेष्ठ	Assessing Conservation status of Endemic butterfly species in Trans-Himalayan Regions, Nepal	अनुसन्धानकर्ता			अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
११६.	रइस्ता पालिखे	Water Quality assessment of Sundarjal Reservoir by physic-chemical parameters	विद्यार्थी	Xavier International College		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
११७.	पेमा छोइजीम लामा	Status of tree biomass and soil organic carbon stock in Budhanilkantha, Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	Xavier International College		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
११८.	डवाङ थाप्के शेर्पा	Cultural Ecosystem services provided by mountain landscapes: Understanding Recreational and Spritual experiences	विद्यार्थी	Lincoln University, New Zealand	स्नातकोत्तर	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज
११९.	गंगा बहादुर खत्री	Study of Mechanism of Turgor Maintenance and Phenophases in Quercus Semecarpifolia and Q.Lanata at Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	विज्ञान तथा प्रविधि अध्ययन संस्थान, अमृत साइन्स क्याम्पस	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१२०.	दयाकृष्ण जोशी	Ecological study of woody plant vegetation in Timberline of Api-Nampa Conservation area, Western Nepal	विद्यार्थी	विज्ञान तथा प्रविधि अध्ययन संस्थान, अमृत साइन्स क्याम्पस	स्नातकोत्तर	अपिनम्पा संरक्षण क्षेत्र
१२१.	सीता फुयाल	Hydro-chemical characterization and impact of sand mining in surface water quality of Trishuli River	विद्यार्थी	वातावरण विज्ञान केन्द्रीय विभाग, त्रिभुवन विश्वविद्यालय	स्नातकोत्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
१२२.	मनिषा बस्नेत	Effects of Grazing in Treeline Dynamics at Langtang National Park	विद्यार्थी	Central Department of Environmental Science	स्नातकोत्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
१२३.	श्रीजु महर्जन	Occupancy modeling of Hispid hare at Kanchanpur-Kailali complex, Nepal	विद्यार्थी	Golden Gate Int'l College	स्नातकोत्तर	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१२४.	कल्पना घिमिरे	Diurnal activity pattern and feeding ecology of Assamese monkey (Macaca assamensis) in Nagarjun forest of Shivapuri Nagarjun National Park, Nepal	विद्यार्थी	वातावरण विज्ञान केन्द्रिय विभाग (त्रिभुवन विश्वविद्यालय)	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१२५.	अमृत महर्जन	Long Term Climatic variability of Helambu, Central Nepal based on Tree ring study	विद्यार्थी	वातावरण विज्ञान केन्द्रिय विभाग (त्रिभुवन विश्वविद्यालय)	स्नातकोत्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
१२६.	टंक नारायण श्रेष्ठ	Monitoring of Wildlife Movement through CCTV camera trapping in Barandabhar biological corridor (A case study of Chitwan district Nepal)	विद्यार्थी	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय, वन विज्ञान संकाय, हेटौडा	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१२७.	राम राज रिजाल	A Collaborative Research on Hydro-meteorology Modeling, Sustainable Solid Waste, Management and GOLF Risk Reduction in Nepal's Himalayas: the case study from Kanchanjanga, Langtang and Sagarmatha National parks	Research Manager	Himalayan Research Center	संस्थागत	सगरमाथा र लामटाङ रा.नि, कञ्चनजंगा संरक्षण क्षेत्र
१२८.	सुजिता देवकोटा	Park-People Conflict in Chitwan National Park (A case study from Mrigakunjia Buffer Zone of Ratnanagar Municipality)	विद्यार्थी	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय, वन विज्ञान संकाय, हेटौडा	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१२९.	एलिना श्रेष्ठ	Lichen Diversity in Khaptad National Park	विद्यार्थी	Central Department of Botany, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१३०.	मनिषा तिमिल्सिना	Taxonomic study of the Genus Codonopsis (Campanulaceae) of Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Botany, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१३१.	Kristen Ngaire Nicholson, Klaus Neumann, Subodh Sharma	To map the distribution of bacteria (e-coli) throughout the entire Mt. Everest base camp trekking route	Professor	Ball State University, USA and Kathmandu University		सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१३२.	काजोल बासुकला	Taxonomic study of the Genus Cyperus L.(Cyperaceae) of Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Botany, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१३३.	आशिष धामी	Population Status, Habitat Association and Ethnobotanical Study of Swertia Species in Langtang National Park and Sagarmatha National Park	विद्यार्थी	Central Department of Botany, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	सगरमाथा र लाम्टाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१३४.	सुनिल तामाङ	An examination of information contributions by 'Tourist' in post-disaster tourist destination recovery. A case study of Langtang national Park following the Nepal earthquake 2015	विद्यार्थी	Lincoln University, Canterbury, New Zealand	स्नातकोत्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
१३५.	दीप नारायण शाह	Water Quality assessment of Bishazari and Associated lakes	Assistant Professor	Central Department of Environment, TU		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१३६.	आशिष बस्याल	Assessment of conservation status of globally threatened gharial (Gavialis gangeticus) and mugger (Crocodylus palustris) in Bardiya National Park	अनुसन्धानकर्ता	Biodiversity Conservancy Nepal	संस्थागत	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
१३७.	सुरज न्यौपाने	Water Solution to Climate-Stressed Community	विद्यार्थी	Research Himalayan Foundation, Naya Bato, Sanepa, Lalitpur	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शीर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१३८.	रिता थापा	Ecology and Utilization of Invasive Species	विद्यार्थी	Research Himalayan Foundation, Naya Bato, Sanepa, Lalitpur	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१३९.	जुना राई	Study on Impact of Roads on Plant Diversity in Chitwan District	विद्यार्थी	Goldengate International College	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४०.	सृष्टि श्रेष्ठ	Ecological Assessment of Bagmati River: A Need for its Restoration	विद्यार्थी	Goldengate International College	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४१.	दिपेश कार्की	Assessment of Status, Distribution and Threats to Gharial (Gavialis gangeticus)	विद्यार्थी	Agriculture and Forestry University, Hetauda	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४२.	रक्षा पाठक	Prevalence of Gastrointestinal Parasite among Antelope cervicapra and Livestock in Blackbuck Conservation Area, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Environmental Science	स्नातकोत्तर	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१४३.	धनन्जय कँडेल	Contribution of Community based Anti Poaching Unit in Wildlife Conservation	विद्यार्थी	Agriculture and Forestry University, Hetauda	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४४.	राजन प्रसाद पौडेल	Ecology, Genetic Diversity and Conservation of Sloth Bear	संरक्षण अधिकृत	National Trust for Nature Conservation	विद्यावारिधि	पर्सा, चितवन, बाँके, बर्दिया र शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४५.	अस्मिता कुशमा	Human Wildlife Conflict in Buffer Zone Area of Bardiya National Park	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Hetauda	स्नातक	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४६.	पृथ्वी राज गुरुङ	Bioprospecting of different species of Arisaema from Kathmandu, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Botany	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४७.	चन्द्र थापा	Ethno Botanical Study of medicinal Plant used by Lama and Gurung Community and its Contribution on Local Livelihood	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Pokhara	स्नातक	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१४८.	शिष्टता बगाले	Examining the patterns in Human Injuries and Casualties due to Human-Wildlife Conflicts. A case study from Sauraha and Amaltari sector of Chitwan National Park	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Pokhara	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४९.	प्रमिला थापा	Distribution and threats to Otter in Shuklaphanta National Park	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Pokhara	स्नातक	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१५०.	उपदेश भट्ट	Assessing the potentiality of Ecotourism Development in Shuklaphanta National Park using SWOT Hybrid Method	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Pokhara	स्नातक	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१५१.	अशोक भण्डारी	Assessing Wildlife Attacks on Human and the Perception of Victims	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Pokhara	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१५२.	अभिनाय पाठक	Assessing Genetic Diversity of Rhino of Chitwan National Park and Bardia National Park of Nepal	सहायक संरक्षण अधिकृत	Department of National Park and Wildlife Conservation	स्नातक	चितवन र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१५३.	तर्क बहादुर चलाउने	Wildlife Road Kills in East-West Highway Section of the Bardia National Park, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Environmental Science	स्नातकोत्तर	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
१५४.	मनिता खनाल	Linking Livelihood and Conservation: An empirical study from Manaslu Conservation Area, Nepal	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Pokhara	स्नातक	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र
१५५.	सुविधा पौडेल	Effects of Invasive species on Native Flora and their Control measures (A case study from Bandevi Buffer Zone Community Forest of Chitwan National Park)	विद्यार्थी	Agriculture and Forestry University, Faculty of Forestry, Hetauda	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१५६.	Jens Ola Marten Hauser	Study in Panthera Cats	अनुसन्धानकर्ता	Wilderness Experience Pvt. Ltd		चितवन, बर्दिया र लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
१५७.	शुर्भी उपाध्याय	Assessment of Spring Water of Kathmandu Valley	विद्यार्थी	नामी कलेज, जोरपाटी काठमाण्डौ	स्नातक	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१५८.	भोपाल पाण्डेय	Developing Citizen Science-based approach for water and environmental decision making in Nepal	Research Fellow	Imperial College London		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१५९.	प्रकाश पौडेल	Carbon Stock and Soil Respiration in Pine and Mixed Forest of Shivapuri-Nagarjun national Park	विद्यार्थी	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१६०.	प्रज्ञा गुरुङ	Human Wildlife Conflict in the Buffer Zone of Banke National Park				बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज
१६१.	भावना सापकोटा	Impact of Land Use Change in water quality in Bagmati River, Kathmandu	विद्यार्थी	केन्द्रीय वातावरण विभाग, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, किर्तिपुर, काठमाण्डौ	स्नातक	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१६२.	भरत शर्मा	Habitat Suitability Modeling of Sloth bear in Chitwan National Park	विद्यार्थी	FRI Deemed to be University , Dehradun, India	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१६३.	सुरज कुमार यादव	Status, distribution and conservation of threats of Asiatic rock python (Python molurus) in the buffer zone of PNP, Nepal	विद्यार्थी	Institute of forestry, Hetauda	स्नातक	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१६४.	सिर्जना श्रेष्ठ	Compensation Mechanism for Human-Wildlife Conflict Mitigation in Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	Nepal Engineering College	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१६५.	प्रमिला न्यौपाने	Assessing opportunity of ecosystem services at buffer zone community forest in Parsa National Park	विद्यार्थी	Nepal Engineering College	स्नातकोत्तर	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१६६.	जोनी खनाल	Problem and Prospect of Tourism in Nepal (A case study of Makalu Barun National Park)	विद्यार्थी	त्रिचन्द्र क्याम्पस, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज
१६७.	आकृति जोशी	An Assessment of gender issues adressment in buffer zone in Bardiya National Park	विद्यार्थी	वन संकाय, कृषि तथा वन विश्वविद्यालय, हेटौडा, मकवानपुर	स्नातक	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
१६८.	रामराज रिजाल	An Aerial surveys of Ngozompa, Imja and Lhotse Glacier in the Solukhumbu District of Nepal	अनुसन्धानकर्ता	Himalayan Research Center		सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१६९.	भास्कर सिंह कार्की	Estimation of Carbon Stock of Grassland Ecosystems in Hindu-Kush Himalayan Region	अनुसन्धानकर्ता	ICIMOD		शुक्लाफाँटा, खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज, ढोरपाटन शिकार आरक्ष
१७०.	दावा छिरिङ शेर्पा	Research on Everest Glacier Caves	अनुसन्धानकर्ता	Kathmandu University, Dhulikhel		सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१७१.	सुदिप पन्त	Assessment of Enforcement technology in Tiger bearing National Parks in Nepal	विद्यार्थी	SchEMS College	स्नातकोत्तर	शुक्लाफाँटा, बर्दिया, पर्सा र बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज
१७२.	सरस्वती ब्यञ्जनकार	Soil Respiration Variation in Different Terrestrial Ecosystem	विद्यार्थी	Central Department of Environmental Science, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
१७३.	प्रमोद राज रेग्मी	Abundance and density estimates for Common Leopard and its conservation threats in Parsa National Park, Nepal	विद्यार्थी	वन विज्ञान संस्थान, हेटौँडा क्याम्पस	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१७४.	राम थापा	Analysing the habitat suitability of Wild water buffalo (Bubalis arnae) in Babai floodplain of Bardiya National Park	विद्यार्थी	वन विज्ञान संस्थान, पोखरा	स्नातक	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
१७५.	नबिन कुँवर	Diversity, distribution pattern and habitat preference of threatened birds of Shivapuri National Park, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१७६.	आयुष अधिकारी	Assessing Potential Impact of Climate Change on one Horned Rhinoceros(Rhinoceros unicornis) in Nepal: A modeling Based Approach	विद्यार्थी	Naya Ayam Multi Disciplinary Institute	स्नातक	चितवन/बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
१७७.	जयराम पाण्डे	Growth response of shrubs and shrubline dynamics with changing climate in central Himalaya	विद्यार्थी	Chinese Academy of Science	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण, कंचनजंगा संरक्षण क्षेत्र, सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१७८.	इन्द्र प्रसाद सुवेदी	Diversity and distribution of ants in Shivapuri Nagarjung National Park	उप-प्राध्यापक	प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभाग, त्रि.वि.	विद्यावारिधि	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१७९.	बेनुप राज अधिकारी	Succession Pattern of Primary Succession along Glacier Forelands Bhamthan Manang, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Botany, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
१८०.	महेन्द्र गहतराज	Succession Pattern of Primary Succession along Glacier Forelands Bhamthan Manang, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Botany, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
१८१.	सम्भना कर्वा	Community Based Solid Waste management for Conservation of Lesser Adjutant in Bardiya	Research Associate	Resource Himalaya Foundation		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१८२.	गणेश पुरी	Understanding pattern and dynamics of Herders-Snow leopard conflict for piloting non-lethal mitigation measures in Dhorpatan Hunting Reserve, Western Nepal	विद्यार्थी	Agriculture and Forestry University Faculty of Forestry , Hetauda	स्नातकोत्तर	ढोरपाटन शिकार आरक्ष
१८३.	सन्देश गुरुङ	Monitoring the East-West Migration of the Endangered Steppe Eagle Aquilla nipalensis and other Raptors in Thoolakharka, Kaski, Nepal: Abundance, Timing, Age class Determination and Impact of Local Weather on Migration	अनुसन्धानकर्ता	नेपाल पन्थीविद संघ		अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
१८४.	Rune Bolding Bennike	Exploring Post-Disaster Land Use and Management in an Emerging Tourist Destination	अनुसन्धानकर्ता	University of Copenhagen, Denmark	Post doctoral	मनासलु संरक्षण क्षेत्र
१८५.	लक्ष्मी बडाल	Impacts of Protected Areas on Local Livelihood	विद्यार्थी	पद्मकन्या बहुमुखी क्याम्पस	स्नातकोत्तर	अपि-नम्पा संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१८६.	सोचन नेपाली	Ecotourism potentialities in Bajura District (Khaptad National Park)	विद्यार्थी	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस	स्नातकोत्तर	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज
१८७.	बसन्त भण्डारी	Geological mapping along the Marsyangdi and the Kaligandaki Basin of the Annapurna Region, Western Nepal	सहायक प्राध्यापक	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस		अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
१८८.	तिलक थापा मगर	Community Stewardship for the sustainable conservation of Himalayan Musk Deer (Moschus chrysogaster) in Khaptad National Park				खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज
१८९.	सागर राज कँडेल	Strengthening community tolerance and ownership on two big felids (Tiger and Leopard) conservation in Banke and Kamdi Corridor		वातावरण विज्ञान केन्द्रिय विभाग, किर्तिपुर काठमाण्डौ		बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१९०.	अनिता पाण्डे	Distribution and Conservation Status of Chinese Pangolin (Manis pentadactyla) in Sundarjal, Kathmandu	विद्यार्थी	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस	स्नातक	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१९१.	सविना कोइराला	Crop raiding dynamics by the Rhesus macaque in Shavapuri-Nagarjun National Park, Nepal	विद्यार्थी	University of Chinese Academy of Science	विद्यावारिधि	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१९२.	विरिन्द्र के.सी	Motivation, opportunities and future Aspiration in Homestay: A case study from Bardiya National Park	अनुसन्धानकर्ता	University of North Texas		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
१९३.	दिपक चम्लगाई	Landslide hazards caused by the April-May 2015 Gorkha earthquake sequence, Nepal	उप-प्राध्यापक	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस		लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
१९४.	मोहम्मद युनुस	Status, Distribution Pattern and Conservation impacts to fishing Cat (Prionailurus viverrinus Bennett, 1833) in Bardia National Park, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१९५.	हरि भक्त जोशी	Distribution and diversity of birds in altitudinal gradient of Khaptad National Park, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज
१९६.	पूजा साउद	Reproductive Behavior of Black Buck (Antelope cervicappa Linnaeus, 1758) in Shuklaphanta National Park, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१९७.	शर्मिला सिम्वेल	Comparative Study of Diversity and abundance of Vultures in and outside the Vulture Restaurant in Kaski District, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
१९८.	महेश्वर प्रसाद निरौला	Status and potential of ecotourism in Kanchanjunga Conservation Area	विद्यार्थी	जन प्रशासन क्याम्पस	स्नातकोत्तर	कन्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
१९९.	शिव देवकोटा	Diversity, Ecology and the Conservation Measure of Mushrooms and Lichens Communities in the Nepal Himalaya	अनुसन्धानकर्ता			अन्नपूर्ण, गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र, लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
२००.	सिर्जना खत्री	Taxonomic of Genus Swertia L. (Gentianaceae)	विद्यार्थी	Central Department of Botany, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
२०१.	सन्त बहादुर थिङ	Distribution and Conservation Threats of Asiatic Wild Dog in Parsa National Park	विद्यार्थी	Agriculture and Forestry University, Hetauda	स्नातकोत्तर	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज
२०२.	सविन के.सी	Study on seasonal diversity of birds in Nagarjun Forest of Shivapuri Nagarjun National Park	विद्यार्थी	त्रिचन्द्र बहुमुखी क्याम्पस	स्नातक	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२०३.	रेसु भण्डारी	Impact of Invasive Alien Plant Species on wild ungulates and their habitats in Shuklaphanta National Park, Farwestern Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२०४.	अंकुश्री मल्लिका	Population status, Distribution and potential threats to the Blue Bull(Boselaphus tragocamelus) in Koshi Tappu Wildlife Reserve	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Tribhuvan University	स्नातकोत्तर	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
२०५.	रितिका प्रसाई	Analyzing Bengal Florican's Population Distribution	अनुसन्धानकर्ता			कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
२०६.	कमला शर्मा	Impact of Homestay services on conservation of Chitwan National Park	विद्यार्थी	SchEMS College	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२०७.	उष्मा ज्ञवाली	Spatial distribution of Blackbuck Conservation Area, Khairapur	विद्यार्थी	SchEMS College	स्नातकोत्तर	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र
२०८.	ज्योतेन्द्र ज्यु ठकुरी	Monitoring autumn migration of demoiselle Crane in Upper Mustang, West Nepal	अनुसन्धानकर्ता	Bird Conservation Nepal		अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२०९.	सन्ध्या शर्मा	Assessing Chinese Pangolin Status and Conservation through Community Engagement and Awareness Building in and around Gaurishankar Conservation Area, Nepal	अनुसन्धानकर्ता			गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र
२१०.	सुनिता श्रेष्ठ	Systematic Study of the Genus Aster L.(Asteraceae) of Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Botany, Tribhuvan University	विद्यावारिधि	अन्नपूर्ण, कंचनजंगा, गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र, लामटाङ, सगरमाथा र खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज
२११.	कुलदीप भेटवाल	Variation of Soil Respiration in Mixed Forest with Soil Temperature, Moisture and Soil Organic Carbon	विद्यार्थी	Golden Gate Int'l College	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२१२.	दिपक खड्का	Distribution of population and threats to cotoneaster species in Nepal	अनुसन्धानकर्ता	Golden Gate Int'l College		लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज, कंचनजंगा र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
२१३.	केशव मगर	Seasonal Variation of Soil Respiration and Soil Organic Carbon in Pine Forest of Shivapuri-Nagarjun National Park	विद्यार्थी	Golden Gate Int'l College	स्नातकोत्तर	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२१४.	माधव खड्का	An Assessment of Illegal Wildlife Trade route in Nepal	विद्यार्थी	SchEMS College, Kathmandu	स्नातकोत्तर	सबै संरक्षित क्षेत्रहरू
२१५.	विवेन्द्र कुमार रोका	Human Elephant Conflict: With Particular Reference to Western Population	विद्यार्थी	Agriculture and Forestry University, Faculty of Forestry, Hetauda	स्नातकोत्तर	बाँके/बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२१६.	प्रज्जवल मानन्धर	Developing Cost effective molecular tools to identify wildfields around Kathmandu Valley through non-invasive genetics sampling	Senior Bioinformatics Specialist	Center for Molecular Dynamics Nepal (CMDN)		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२१७.	गणेश बहादुर खड्का	Assessment of carbon dynamics and ecological value in and around Banke National Park	विद्यार्थी	SchEMS College, Kathmandu	स्नातकोत्तर	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज
२१८.	रूपक महर्जन	Status assessment of Royal Bengal Tiger (Panthera tigris tigris) in Shuklaphanta National Park	विद्यार्थी	SchEMS College, Kathmandu	स्नातकोत्तर	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज
२१९.	लिजा श्रेष्ठ	Human-Rhino interaction in buffer zone of Chitwan National Park, Nepal	विद्यार्थी	Naya Aayam Multi-Disciplinary Institute	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२२०.	साक्षी मास्के	Buffer Zone management issue at Meghauli Community Forest User Group in Chitwan national Park	विद्यार्थी	Naya Aayam Multi-Disciplinary Institute	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२२१.	सनेज प्रसाद सुवाल	Inventory of Butterflies and conservation Initiatives in Rara National Park	अनुसन्धानकर्ता			रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज
२२२.	आशिष बस्याल	CARE (Climate change Adaptation and Resilience Effort) Initiative in Api-Nampa Conservation Area of Nepal	अनुसन्धानकर्ता	Biodiversity Conservancy Nepal		अपिनम्पा संरक्षण क्षेत्र
२२३.	प्रकाश चन्द्र अर्याल	Kathmandu Amphibians Survey-2018	शिक्षक	Golden Gate Int'l College		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२२४.	मनोज भुषाल	Studying Spatial Ecology of Red Panda (Ailurus fulgens fulgens) and Evaluating Citizen Science Monitoring Methods in Langtang National park, Nepal	विद्यार्थी	University of Idaho, USA	स्नातकोत्तर	लामटाङ संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२२५.	विष्णु प्रसाद थपलिया	Behaviour of Captive Gharial (Gavialis gangeticus) in monsoon season, A case study from Gharial Conservation Breeding Centre, Chitwan National Park	विद्यार्थी	SchEMS College, Kathmandu	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२२६.	ःक.एजयभदभ ऋकषीब न्वषाप्तज	Building an Evidence base for Gharial (Gavialis gangeticus) Conservation in Nepal	विद्यार्थी	University of Oxford	विद्यावारिधि	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२२७.	सरीता आचार्य	Studies on Diversity and Anthropogenic Impacts of Birds in Beeshazari Tal	विद्यार्थी	Post Graduate Campus, Department of Zoology	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२२८.	मोहन प्रसाद देवकोटा	Searching for a congruent of lichens and mushrooms together with phytoecology of forests in different altitudinal gradients of Annapurna Conservation Area, Nepal	Professor	Amrit Science Campus, Kathmandu		अन्नपूर्ण संरक्षण

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२२९.	लिनिशा घर्ती मगर	Prevalance of Gastro-intestinal parasite of Indian Spotted eagle in lowlands of Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology (TU)	स्नातकोत्तर	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
२३०.	पुष्प दिप श्रेष्ठ	Assessment of Wildlife-Vehicle Accident and its mitigation measure in Bardiya National Park	विद्यार्थी	Nepal Engineering College, Bhaktapur	स्नातकोत्तर	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
२३१.	टासी वडदी गुरुङ	The Complex Dyamics of Climate Change Adaptation, Tourism and Culture Institutions of the Trans-Himalayan	विद्यार्थी	Arizona State University, USA	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण
२३२.	गुन्जन सिलवाल	Glaciological, Hydrological Observation in Langtang National Park	Research Glaciologist	ICIMOD		लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
२३३.	निर्मला कुमारी फुलारा	Assessment of Human-Wildlife Conflict in Gaurishankar Conservation Area of Nepal	विद्यार्थी	Institute of Forestry, Pokhara	स्नातकोत्तर	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र

क्र. सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२३४.	Dibesh Karmacharya, Adarsha Man Shrestha, Bishow Parakram Shrestha, Dhiraj Puri	Biodiversity and Socio-economic Assessment of Karnali River	ED, SOM, SFM, FC	Centre for Molecular Dynamics Nepal (CDMN)		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
२३५.	मुहम्मद युनुस	Distribution Pattern, Population Structure and General Behaviour of Spotted Deer (Axis axis Erxleben, 1777) in Bardia National Park, Babai, Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Kritipur, Kathmandu	स्नातकोत्तर	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
२३६.	निशम थापा	Impact of Mikania Invasion on Diversity of Native Plants and Rhino habitat in KuchKuche BZCF, Chitwan	विद्यार्थी	Kathmandu Forestry College, Kathmandu	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२३७.	मुना गिरी	An assessment of impact of Narayanghat-Butwal road expansion project on Wildlife and its mitigation measures in Arunkhola-Dhumkibash Forest, Nawalparasi	विद्यार्थी	Kathmandu Forestry College, Kathmandu	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२३८.	लोचना अधिकारी	Assessing the impact of road expansion on Wildlife and analyzing human wildlife interaction in Danda to Chormara forest, Nawalparasi	विद्यार्थी	Kathmandu Forestry College, Kathmandu	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२३९.	कृति थापा	An assessment of impact of Highway expansion on wildlife and understanding the contribution of community forest to conserve wild animals	विद्यार्थी	Kathmandu Forestry College, Kathmandu	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२४०.	रेखा कुँवर	GIS-based social,economic and environmental study	विद्यार्थी	Resource Himalayan Foundation, Naya bato, sanepa, Lalitpur	स्नातकोत्तर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२४१.	रजित कुमार शर्मा	Distribution, Habitat Preference and Diet Analysis of Himalayan Goral in Langtang National Park	विद्यार्थी	प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभाग, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज
२४२.	रोजिना तिमल्सीना	Utilization of Forest products and services for livelihood among household of Shivapuri and management of resources provided by Shivapuri National Park	विद्यार्थी	Naya Aayam Multi-disciplinary Institute, Jorpati	स्नातक	शिवपुरी नाजार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२४३.	विनोद दहाल	An Assessment of Population Status and Habitat use of Hog Deer (Axis porcinus) A case study from Bardia National Park	विद्यार्थी	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय, वन विज्ञान संकाय, डिनको कार्यालय, हेटौडा	स्नातक	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२४४.	जुना न्यौपाने	Diversity of Birds along an Elevation Gradient and Seasonal Variation in Kaligandaki River Basin Myagdi, Western Nepal	विद्यार्थी	Central Department of Zoology, Kritipur, Kathmandu	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
२४५.	विजय बस्याल	Population status, distribution and threats of Musk deer in Lapchi forest of Gaurishankar Conservation Area	विद्यार्थी	वातावरण विज्ञान केन्द्रीय विभाग, त्रि.वि.	स्नातकोत्तर	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र
२४६.	एन्जीला लामिछाने	Understanding the Vehicular Pressure along the East-West Highway in Barandabhar Corridor, Nepal	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस, पोखरा	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२४७.	रिता सिंह	Water availability and River Health under Future Scenarios in Himalayan Watershed	विद्यार्थी	Central Department of Environment Science, TU	विद्यावारिधि	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
२४८.	प्रतिमा पनेरु	Population distribution and conservation threats analysis of Pangolin	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा	स्नातक	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२४९.	महेश प्रसाद तिवारी	Understanding the patterns and drivers of Livestock depredation by Snow Leopard in Narphu valley , Manang	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस, पोखरा	स्नातक	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र
२५०.	घनश्याम दाहाल	Prevalence of Gastro-intestinal Parasites in Captive Elephant of Chitwan National Park	विद्यार्थी	Institute of Agriculture and Animal Science, Paklihawa	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२५१.	अर्जुन भुसाल	Population distribution and conservation status of Pangolin in Chure region of Makwanpur district	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान	स्नातक	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज
२५२.	ज्योती ढकाल	An Assessment of Invasive Alien Ageratum conyzoids and its impacts on Native Flora	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा	स्नातक	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२५३.	कविता घले	Potentiality of Bamboo to combat Climate Change Impacts: A case study from Machhapuchhre Rural Municipality, Kaski	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा	स्नातक	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	पद	सम्बद्ध संस्था	अनुसन्धानको तह	अनुसन्धानको क्षेत्र
२५४.	Daniel Carl Taylor and Team	Barun Bio-meridian Research Project	अनुसन्धानकर्ता	The East Doundation (TEF) and Future Generation University, USA		मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज
२५५.	भरत बाबु श्रेष्ठ एण्ड टिम	Field Training on Botanical Exploration and ecological study of Manang District of Annapurna Conservation Area	अनुसन्धानकर्ता	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, केन्द्रीय क्याम्पस, किर्तिपुर, काठमाण्डौ	स्नातकोत्तर	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

अनुसूची २१ : आ.व. २०७५/७६ सम्ममा संरक्षित क्षेत्रभित्र भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माणको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन (EIA) प्रतिवेदन तयार गर्न सहमति दिइएको विवरण

१. अन्तर्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र :

सि.नं.	आयोजनाको नाम	क्षमता /कि.मी	सहमती मिति	जिल्ला / गा.वि.स. / वडा नं.
१	ताङ्गछहरा खोला साना जलविद्युत आयोजना (श्री कृष्णलाल गौचन वासवारी, काठमाण्डौ)	२.४ मे.वा	सचिवस्तर २०६७/१२/१६	मुस्ताङ जिल्ला कोवाङ गा.वि.स. वडा नं. ३
२	घलेन्दी खोला जलविद्युत आयोजना (श्री CEMAT Power Development Company कुपन्डोल, काठमाण्डौ)	४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/७/५	म्याग्दी जिल्लाको नरच्याङ गा.वि.स.
३	थिलुम्पा खोला जलविद्युत आयोजन (श्रीप्रभु ईर्निर्ज प्रा.लि. ललीतपुर)	७ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/४/३	मुस्ताङ जिल्ला कागवेनी गा.वि.स.
४	लोअर मनाङ मस्याङ्दी जलविद्युत आयोजना (श्री वुटवल पावर कम्पनी प्रा.लि. बुद्धनगर, काठमाण्डौ)	१३ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/९/७	मनाङ जिल्ला चामे, ताचेवगर र धारापानी गा.वि.स.
५	मिस्त्रीदाना १३२ केभि विद्युत प्रशासन लाईन (श्री रोवष्ट ईर्निर्ज प्रा.लि., पानीपोखरी, काठमाण्डौ)	४२ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/८/१५	म्याग्दी जिल्ला नरच्याङ गा.वि. स.
६	माथिल्लो मर्दिखोला ज.वि.आ (श्री युनाईटेड इर्दिमर्दि एण्ड आर.वि. हाइड्रोपावर प्रा.लि., पोखरा)	१० मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/११/२३	कास्की जिल्लाको लाङ्गलेन गा.वि.स. वडा नं. ९

सि.नं.	आयोजनाको नाम	क्षमता/कि.मी	सहमती मिति	जिल्ला/गा.वि.स./वडा नं.
७	दुधखोला जलविद्युत आयोजना (श्री माछापुच्छे हाईड्रोपावर डेभलपमेन्ट प्रा.लि., पोखरा)	२५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/११/२३	मनाङ जिल्ला थोचे गा.वि.स.
८	रेले ज.आ.(श्री हिम कन्सल्ट प्रा.लि. काठमाण्डौ)	३ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/३/२९	म्याग्दी जिल्ला नरच्याङ गा.वि.स.
९	करुवा ज.वि.आ. (भयामोलेगमा हाईड्रोपावर डेभलोपमेन्ट प्रा.लि. कास्की)	३० मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/११/३	जिल्ला कास्की माछापुछे गा.वि.स.
१०	भोङखोला ज.वि.आ. (श्री प्रभु ईनर्जी प्रा.लि., काठमाण्डौ)	२.२ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/१२/१२	जिल्ला मुस्ताङ कागवेनी गा.वि.स.
११	दोगो रुदि खोला साना ज.वि.आ. (श्रीमती सूर्यकला वराल कोईराला शारदा -४, चितवन)	६७० कि.वा (.६७ मे.वा.)	सचिवस्तर २०६६/८/२३	लमजुङ जिल्ला पसगाउँ गा.वि.स. वडा. नं. ४
१२	तल्लो कालिगण्डकी ज.वि. आ.(डेल्टा इनर्जी, प्रा.लि.,ललितपुर	१०.४६ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/३/२६	जिल्ला म्याग्दी
१३	माथिल्लो साङ्गेखोला साना ज.वि.आ. (अप्पर साङ्गे हाईड्रोपावर प्रा.लि. काठमाण्डौ)	१८३ कि.वा.	सचिवस्तर २०६६/३/२६	लमजुङ जिल्ला ताघिङ गा.वि.स. वडा नं. २
१४	माथिल्लो खुदि ज.वि.आ.(ज्ञानेन्द्र लाल प्रधान काठमाण्डौ)	१९.५ मे.वा.	सचिवस्तर ०६७/१/२०	लमजुङ जिल्ला घनपोखरा र खुदि गा.वि.स.
१५	लिपिङ्ग खोला जलविद्युत आयोजना (श्याम सुन्दर खेतान, काठमाण्डौ)	३० मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१/१४	म्याग्दी जिल्ला नरच्याङ गा.वि.स. वडा नं.

सि.नं.	आयोजनाको नाम	क्षमता /कि.मी	सहमती मिति	जिल्ला / गा.वि.स. / वडा नं.
१६	घलेम्दी खोला ज.वि. आयोजना (श्याम सुन्दर खेतान)	१० मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।१।१४	म्याग्दी जिल्लाको नर्च्याङ गा.वि.स.
१७	माथिल्लो खुदी ए खोला ज.वि. आयोजना (बाबुराम भारद्वाज, ललितपुर-१३, कुसुन्ती)	४.९८ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।३।२१	मुस्ताङ जिल्लाको घनपोखरा र खुदी गा.वि.स.
१८	मिदिम खोला ज.वि. आयोजना (मिदिम हाइड्रोपावर, काठमाण्डौ)	३.४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।३।२१	लमजुङ्ग जिल्लाको भोजे, भुजुङ्ग, उत्तरकन्या र मालिङ्ग गा.वि.स.
१९	निलगिरी खोला ज.वि.आयोजना (सुब्रत धिताल, ललितपुर, पट्टिया)	३८ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।४।२०	म्याग्दी जिल्लाको नर्च्याङ गा.वि.स.
२०	माथिल्लो मरस्याङ्गदी ज.वि.आ. ४०० के.भि.विद्युत प्रसारण लाइन आयोजना (मरस्याङ्गदी टान्समिसन क.प्रा.लि., ललितपुर)	४०० के.भि. प्रसारण लाइन	सचिवस्तर २०६८।५।२७	लमजुङ्ग, गोरखा, तनहुँ, नवलपरासी, म्याग्दी जिल्ला
२१	कालीगण्डकी कोवान्न ज.वि.आ (अम्लेश्वर इन्जिनियरिङ्ग हाइड्रोपावर प्रा.लि., काठमाण्डौ)	१०० मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।९।११	मुस्ताङ्ग जिल्लाको टुकुचे, कोवान्न, लेते र कुञ्जो गा.वि.स.
२२	घान्दुक मोदी ज.वि.आ (पाञ्चजन्य हाइड्रोपावर प्रा.लि., काठमाण्डौ)	६४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।९।११	कास्की जिल्लाको घान्दुक गा.वि.स.
२३	रूदीखोला ए ज.वि.आ (विन्ध्यावासिनी हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट प्रा.लि., काठमाण्डौ)	६.८ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।१२।१२	कास्की र लमजुङ्ग जिल्लाको मजुरे र पसगाउँ गा.वि.स.

सि. नं.	आयोजनाको नाम	क्षमता / कि.मी	सहमती मिति	जिल्ला / गा.वि.स. / वडा नं.
२४	न्यादी ज.वि.आ.को १३२ के.भि.विद्युत प्रशारण लाइन (न्यादी हाइड्रोपावर लि, काठमाण्डौ)	१३२ के.भि.	सचिवस्तर २०६८/१२/१२	लमजुङ्ग जिल्लाको वाहुनडाँडा गा.वि.स.
२५	तल्लो मनाङ मरस्याङ्दी ज.वि.आ.को २२० के.भि.विद्युत प्रशारण लाइन (बुटवल पावर कम्पनी, काठमाण्डौ)	२२० के.भि.	सचिवस्तर २०६८/१२/१२	मनाङ्ग जिल्लाको ताचेबगर र धारापानी गा.वि.स.
२६	माथिल्लो मरस्याङ्दी साना ज.वि.आ. (अपर स्याङ्गे हाइड्रोपावर प्रा.लि.काठमाण्डौ)	२.४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१२/२६	लमजुङ्ग जिल्लाको ताम्रिङ्ग गा.वि.स.
२७	सादी खोला ज.वि.आ.को ३३ केभी प्रशारण लाइन (मन्दाकिनी हाइड्रोपावर प्रा.लि.काठमाण्डौ)	३३ के.भि. प्रसारण लाइन	सचिवस्तर २०६९/११/१२	कास्की जिल्लाको सादीखोला, घाचोक, लाचोक गा.वि.स.
२८	गरच्याङ्गखोला साना ज.वि.आ. (गोविन्द पाण्डे/थानेश्वर वन्जाडे, काठमाण्डौ)	४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/३/२४	कास्की जिल्लाको नार्मजुङ्ग गा.वि.स.
२९	माथिल्लो मरस्याङ्दी २ जलविद्युत आयोजना (संशोधित जडित क्षमता ६०० मेगावाट)	६०० मे.वा.	नि. सचिवस्तर २०६९/०६/२२	मनाङ्ग जिल्लाको धारापानी गा.वि.स. र लमजुङ्ग जिल्लाको घेर्मु र ताम्रीङ्ग गा.वि.स.
३०	रुदीखोला बि जलविद्युत आयोजना	७.६ मे.वाट	सचिवस्तर २०६९/०७/२४	कास्की र लमजुङ्ग जिल्लाको विभिन्न गा.वि.स. हरु
३१	निलिगिरीखोला २ क्यासकेड जलविद्युत आयोजना	६२ मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/०८/०५	म्याग्दी जिल्लाको नार्च्याङ्ग गा.वि.स. अन्तर्गत

सि.नं.	आयोजनाको नाम	क्षमता/कि.मी	सहमती मिति	जिल्ला/गा.वि.स./वडा नं.
३२	नया मोदी लेखनाथ १३२ के.भि. विद्युत प्रसारण लाइन आयोजना (श्री नेपाल विद्युत प्राधिकरण, वातावरण तथा सामाजिक अध्ययन विभाग, खरिपाटी, भक्तपुर)	१३२ के.भि.	सचिवस्तर २०६९/०८/०५	कास्की र पर्वत जिल्लाको विभिन्न गा.वि.स. हरू
३३.	माथिल्लो मर्स्याङ्दी १ जलविद्युत आयोजना	१५० मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/१०/२१	लमजुङ्ग जिल्लाको विभिन्न गा.वि.स. हरू
३४.	मनाङ मर्स्याङ्दी जलविद्युत आयोजना	२९२ मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/१०/२३	मनाङ्ग जिल्लाको चामे र ताचेबगर गा.वि.स. हरू
३५.	घारखोला जलविद्युत आयोजना	८.३ मे. वा.	सचिवस्तर २०६९/१०/२३	म्याग्दी जिल्लाको शिख र घार गा.वि.स. हरू
३६.	सैती खोला जलविद्युत आयोजना	१००० कि. वा.	सचिवस्तर २०७०/४/१६	कास्की जिल्लाको ल्वाङ्गघलेक गा.वि.स.
३७	मादी खोला जलविद्युत आयोजना	२४.८ मे.वा.	सचिवस्तर २०७१/०९/२३	कास्की जिल्लाको सिल्दुजरे, शुम्काडाँडा तथा कालिका गा.वि.स. हरू
३८.	खुदीखोला जलविद्युत आयोजना		सचिवस्तर २०७२/११/०६	कास्की जिल्लाको खुदी गा.वि.स.
३९.	गर्ज्याङ्गखोला साना जलविद्युत आयोजना	६.६ मे.वा.	सचिवस्तर २०७२/११/३०	कास्की जिल्लाको नामार्जुङ्ग गा.वि.स.मा पर्ने गर्ज्याङ्गखोला
४०.	चिनोखोला जलविद्युत आयोजना	८.५ मे.वा.	सचिवस्तर २०७२/१२/७	मनाङ्ग जिल्लाको ताचेबगर गा.वि.स.मा पर्ने

सि.नं.	आयोजनाको नाम	क्षमता/कि.मी	सहमती मिति	जिल्ला/गा.वि.स./वडा नं.
४१.	मिदिम खोला र अंखोर खोलामा प्रस्तावित माथिल्लो मिदिम खोला जलविद्युत आयोजना	७.५ मे.वा.	सचिवस्तर २०७३।७।५	लमजुङ्ग जिल्लाको भुजुङ्ग गा.वि.स.
४२.	करुवा सेती जलविद्युत आयोजना	३६ मे.वा.	सचिवस्तर २०७३।१०।२४	कास्की जिल्लाको माछापुच्छ्रे र सार्दी खोलामा पर्ने
४३.	मस्युङ्गिदी कोरीडोर २२० के.भी. विद्युत प्रसारण लाइन आयोजना (धारपाानी-उदीपुर)	२२० के.भी. विद्युत प्रसारण लाईन	सचिवस्तर २०७३।११।२२	कास्की जिल्लाको नामार्जुङ्ग गा.वि.स.मा पर्ने गज्याङ्गखोला
४४	तिप्ल्याङ्ग कालीगण्डकी जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक श्री तिप्ल्याङ्ग कालीगण्डकी हाइड्रोपावर प्रा.लि., हेरिटेज प्लाजा, कमलादी, का.म.न.पा.-२८)	५८ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।३।२९	म्याग्दी जिल्लाको साविक तातोपानी, दोवा, स्तान, शिख, धार र बेगखोला गा.वि.स.हरूमा पर्ने कालीगण्डकी नदीमा प्रस्ताव गरेको ।
४५.	सेती नदी जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक श्री भिजन लुम्बिनी लिमिटेड, बुटवल-८, रुपन्देही)	३० मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।४।२७	कास्की जिल्लाको माछापुच्छ्रे गाउँपालिका (साविक घाचोक, सार्दीखोला, पुरानचौर र माछापुच्छ्रे गा.वि.स..हरूमा पर्ने)
४६	माथिल्लो सेती खोला जलविद्युत आयोजना (श्री अप्पर सेती हाइड्रो प्रा.लि., अनामनगर, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	२० मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर २०७५।७।४	कास्की जिल्लाको सेती खोलामा प्रस्ताव गरेका
४७.	अप्पर मादी-० जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक अन्नपूर्ण पावर कम्पनी प्रा.लि., सानेपा, ललितपुर)	४३ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।८।२६	कास्की जिल्लाको साविक पार्चे र नामार्जुङ्ग गा.वि.स.मा पर्ने मादी खोलामा प्रस्ताव गरेको

सि.नं.	आयोजनाको नाम	क्षमता/कि.मी	सहमती मिति	जिल्ला/गा.वि.स./वडा नं.
४८	नार खोला जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक राजेन्द्र दास श्रेष्ठ, काठमाण्डौ महानगरपालिका वडा नं. १, नारायणचौर, नक्साल, काठमाण्डौ)	५० मे. वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५/१०/८	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने मनाङ जिल्लाको न्यासो र चामे गाउँपालिकामा पर्ने नार खोलामा प्रस्ताव गरेको
४९.	करिब १ कि.मि. लामो ३३ के.भी. विद्युत प्रसारण लाइन आयोजना (प्रस्तावक अप्पर स्याङ्गे हाइड्रोपावर लिमिटेड, सामाखुशी, काठमाण्डौ)	३३ के.भी. विद्युत प्रसारणलाइन आयोजना	मा. मन्त्रीस्तर, २०७५/१०/८	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने लमजुङ जिल्लाको मस्याङ्गदी गाउँपालिकामा अवस्थित माथिल्लो स्याङ्गे खोला साना जलविद्युत आयोजनाको स्वीचयार्डबाट सोही जिल्लाको साविक खुदी गा.वि.स.मा अवस्थित खुदी सवस्टेशनसम्म
५०.	माथिल्लो भुरण्डी ए जलविद्युत आयोजना (श्री निको इनर्जी प्रा.लि., तिनकुने, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	४.५ मे.वा.	मा. मन्त्रीस्तर, २०७५/१०/१७	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने कास्की जिल्लाको अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा पर्ने भुरण्डी खोलामा प्रस्ताव गरेको
५१.	निलगिरी खोला हाइड्रोपावर कम्पनी लिमिटेड, कमलादी-३१, काठमाण्डौ	१३२ के.भी. विद्युत प्रसारण लाइन	मा. मन्त्रीस्तर, २०७५/१०/१७	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने म्याग्दी जिल्लाको अन्नपूर्ण गाउँपालिका वडा नं. ४ मा निलगिरी खोला-१ जलविद्युत आयोजनाको स्वीचयार्डबाट निलगिरी खोला-२ जलविद्युत आयोजनाको स्वीचयार्डसम्म करिब ५.४ कि.मि. १३२ के.भी. को सिङ्गल सर्किट प्रसारण लाइन र निलगिरी खोला-२ जलविद्युत आयोजनाको स्वीचयार्डबाट अन्नपूर्ण गाउँपालिकाको दानामा रहेको सवस्टेशनसम्म करिब २.६ कि.मि. १३२ के.भी. को डबल सर्किट प्रसारण लाइन आयोजना

सि.नं.	आयोजनाको नाम	क्षमता/कि.मी	सहमती मिति	जिल्ला/गा.वि.स./वडा नं.
५२.	मिस्ट्री खोला-२ जलविद्युत आयोजना (श्री माउन्टेन इनर्जी नेपाल लि., पानीपोखरी, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	१२ मे.वा.	मा. मन्त्रीस्तर, २०७५।१२।१३	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रमा पर्ने म्याग्दी जिल्लाको अन्नपूर्ण गाउँपालिका वडा नं. ४ नारच्याङ्गमा
५३.	अपर सेती १ साना जलविद्युत आयोजना (श्रेष्ठ इनर्जी सोलुशन प्रा.लि., बुढानिलकण्ठ, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	१३ मे.वा	मा. मन्त्रीस्तर, २०७६।१।३	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने कास्की जिल्लाको पोखरा लेखनाथ महानगरपालिका वडा नं १९ मा अवस्थित सेती खोलामा प्रस्ताव गरिएको
५४.	मिवाजे खोला साना जलविद्युत आयोजना (माँ दुर्गा काली हाइड्रोपावर कम्पनी प्रा.लि., कुण्डोल, ललितपुर प्रस्तावक रहेको)	४.९५ मे.वा.	मा. मन्त्रीस्तर, २०७६।१।३	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने कास्की जिल्लाको माछापुच्छ्रे गाउँपालिकामा अवस्थित मिवाजे खोलामा प्रस्ताव गरिएका
५५.	सुपर सेती जलविद्युत आयोजना (श्री एस.एन.इनर्जी प्रा.लि. कुण्डोल-१ ललितपुर प्रस्तावक रहेको)	२४ मे.वा.	मा. मन्त्रीस्तर, २०७६।२।६	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने कास्की जिल्लाको माछापुच्छ्रे गाउँपालिका (साविक माछापुच्छ्रे गा.वि.स.) मा पर्ने सेती नदी र बतासे खोलामा प्रस्ताव गरेको
५६.	माथिल्लो सार्दीखोला जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक श्री मन्दाकिनी हाईड्रोपावर प्रा.लि., सिनामंगल, काठमाडौं)	२.९ मे.वा.	मा. मन्त्रीस्तर, २०७६।३।१६	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने कास्की जिल्लाको माछापुच्छ्रे गाउँपालिका वडा नं. २ मा अवस्थित सार्दी खोलामा प्रस्ताव गरिएको
५७.	नामार्जुन मादी जलविद्युत आयोजनाको ३३ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना (हिमालयन हाइड्रोपावर लिमिटेड, बुद्धनगर, काठमाडौं प्रस्तावक रहेको)	३३ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	मा. मन्त्रीस्तर, २०७६।३।१३	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने कास्की जिल्लाको मादी गाउँपालिका (साविक नामार्जुन, थुमाकोडाँडा र सिल्दुजुरे गा.वि.स.हरु) मा प्रस्तावित
	कुल जम्मा	२०५९ मे.वा.		

२. गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१.	तामाकोशी ३ जलविद्युत आयोजना (एस.एन पावर होल्डीङ सिंगपुर प्रा.लि.ललितपुर)	२७५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/१२/१२	दोलखा जिल्लाको भिरकोट, सुनखानी, गा.वि.स. र भिमेश्वर न.पा.
२.	लिपिङ्ग खोला जलविद्युत आयोजना (सुनिमाया खड्का, सिन्धुपाल्चोक)	४.१ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१/२५	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला तातोपानी गा.वि.स.
३.	लिखु १ जलविद्युत आयोजना (पान हिमालय इनर्जी प्रा.लि., काठमाण्डौ)	७७ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/२/१८	रामेछाप जिल्लाको गुम्देल, भकान्जे, र सोलुखुम्बु जि.को चौलाखर्क गा.वि.स.
४.	लिखु २ जलविद्युत आयोजना (ग्लोबल हाइड्रोपावर एसोसियेट प्रा.लि., काठमाण्डौ)	५५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/२/१८	रामेछाप जिल्लाको गुम्देल, भकान्जे, र सोलुखुम्बु जि.को चौलाखर्क गा.वि.स.
५.	जुरिम्बा खोला साना ज.वि.आ. (अमृत वहादुर खड्का, सिन्धुपाल्चोक, काठमाण्डौ)	०.७०६ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/५/३	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको तातोपान गा.वि.स.
६.	माथिल्लो लाप्चेखोला ज.वि.आ. (इनर्जी भेन्चर प्रा.लि., काठमाण्डौ)	९९ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१०/९	दोलखा जिल्लाको लामावगर गा.वि.स.
७.	अपर जुरिम्बाखोला साना ज.वि.आ. (शिव श्रेष्ठ, सिन्धुपाल्चोक)	०.९१४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१२/१२	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको लिस्टीकोट र तातोपानी गा.वि.स.
८.	ल्याप्चेखोला ज.वि.आ. (नासा हाइड्रोपावर क.लि., काठमाण्डौ)	२०० मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/२/१७	दोलखा जिल्लाको लामावगर गा.वि.स.
९.	तामाकोशी ५ जलविद्युत आयोजना (श्री नेपाल विद्युत प्राधिकरण, वातावरण तथा सामाजिक अध्ययन विभाग, काठमाण्डौ)	८७ मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/०९/२०	दोलखा जिल्लाको तामाकोशी नदिमा

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१०.	सुरीखोला जलविद्युत आयोजना (श्री सुरीखोला हाईड्रोपावर प्रा.लि.)	३.६ मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/०९/२९	दोलखा जिल्लाको सुरी र चंखु गा.वि.स.
११.	खानीखोला -१ जलविद्युत आयोजना (२५ मे.वा.) १३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना (ग्रीनलाईफ प्रा.लि., एकान्तकुना, काठमाण्डौ)	१३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	सचिवस्तर २०६९/०९/२९	दोलखा जिल्लाको खारे चंखु, सुरी, बुलुङ्ग, लाडुक गा.वि.स.
१२.	मध्य भोटेकोशी जलविद्युत आयोजना (१०२ मे.वा.)	१०२ मे.वा.	सचिवस्तर २०७०/०२/२६	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको मार्मिङ्ग, गाति लिस्तीकोट, घुम्याङ्ग र मानेश्वर गा.वि.स.
१३.	तल्लो खारे खोला जलविद्युत आयोजना (८.२६ मे.वा.) को १३२ के.भी. विद्युत प्रसारण लाइन आयोजना	१३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	सचिवस्तर २०७०/०३/२३	दोलखा जिल्लाको सुरी र चंखु गा.वि.स. हरू
१४.	हौडीखोला सुनकोशी ए साना जलविद्युत आयोजना	९९७ कि.वा.	सचिवस्तर २०७०/५/३	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको कारथली र घोश्थली गा.वि.स. हरू
१५.	मध्य भोटेकोशी-१ जलविद्युत आयोजना १३२ के.भी. विद्युत प्रसारण लाईन आयोजना	१३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	नि. सचिवस्तर, २०७०/७/२६	सुन्धुपाल्चोक जिल्लाको फुल्पिङ्गकट्टी गा.वि.स.
१६.	रामेछाप गर्ज्याङ्ग खिम्ती १३२ के.भी. विद्युत प्रसारण लाइन आयोजना	१३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	सचिवस्तर, २०७०/१/२१	रामेछाप जिल्लाको फुलासी, बेताली, रस्नालु र चुचुरे गा.वि.स. र दोलखा जिल्लाको सहरे र च्यामा गा.वि.स. हरू
१७.	सिंगाटीखोला जलविद्युत आयोजनाको क्षमता अभिवृद्धि (६.४ मे.वा. बाट १६ मे.वा.)	(६.४ मे.वा. बाट १६ मे.वा.)	सचिवस्तर, २०७०/११/१२	दोलखा जिल्लाको बाबरे, चिलङ्गखाम र लामिडाँडा गा.वि.स. हरू

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१८.	तिनेखुखोला जलविद्युत आयोजना (९९० कि.वा.)	९९० कि.वा.	सचिवस्तर, २०७१/०८/०३	दोलखा जिल्लाको सुरी र भय्याकु गा.वि.स.हरु
१९	सुरीखोला जलविद्युत आयोजनाको ३३ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	३३ केभी प्रसारण लाईन आयोजना	सचिवस्तर, २०७२/०४/१७	दोलखा जिल्लाको सुरी र लामीडाँडा गा.वि.स.
२०.	जुमखोला जलविद्युत आयोजना	६२ मे.वा.	सचिवस्तरको, २०७२/१०/२०	दोलखा जिल्लाको लामावगर गा.वि.स.
२१.	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र हिमरिभर प्रा.लि. प्रस्तावक रहेको लिपिङ्ग खोला जलविद्युत आयोजना	१६.२६ मे.वा. को १३२ के.भी विद्युत प्रसारणलाईन आयोजना	मा.मन्त्रिस्तर २०७३/११/१२	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको तातोपानी गा.वि.स. वडा नं. १
२२.	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र घट्टुखोला जलविद्युत आयोजना	७.५ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७३/७/२३	दोलखा जिल्लाको मार्बु गा.वि.स.
२३.	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र पेगुखोला साना जलविद्युत आयोजना	३ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७३/७/३०	दोलखा जिल्लाको बिगु गा.वि.स.
२४.	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र मनकामना इन्जिनियरिङ हायड्रोपावर प्रा.लि., शंखमुलमार्ग, नया बानेश्वर, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको घट्टुखोला जलविद्युत आयोजनाको ३३ के.भी. विद्युत प्रसारण लायन आयोजना	३३ के.भी. विद्युत प्रसारणलाईन आयोजना	सचिवस्तर, २०७४/२/१४	दोलखा जिल्लाको मार्बु गा.वि.स.
२५.	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र साँगुखोला जलविद्युत आयोजना	१८ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७४/३/५	दोलखा जिल्लाको साविक आलम्बु चिलिङ्गा गा.वि.स.

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
२६.	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र साँगुखोला-१ जलविद्युत आयोजना	(५.५ मे.वा.)	मा. मन्त्रीस्तर, २०७५।२।१	दोलखा जिल्लाको साविक आलम्बु चिलिङ्गा गा.वि.स.
२७.	नुचे लिखु जलविद्युत आयोजना	(५७.५ मे.वा.)	मा. मन्त्रीस्तर, २०७५।४।२५	रामेछाप जिल्लाको उमाकुण्ड गाउँपालिका वडा नं. १ अवस्थित नुचे र लिखु खोलामा प्रस्ताव गरेको ।
२८.	लिखु-१ जलविद्युत आयोजनाको १३२ के.भी. विद्युत प्रसारण लाइन आयोजना	१३२ के.भी. विद्युत प्रसारणलाइन	मा. मन्त्रीस्तर, २०७५।६।२३	रामेछाप जिल्लाको उमाकुण्ड गाउँपालिका वडा नं. १ अवस्थित लिखु जलविद्युत आयोजनाको १३२ के.भी. डबल सर्किट प्रसारण लाइन आयोजना
२९.	स्याखु खोला साना जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक श्री गौरब बम मल्ल, बुटवल, रुपन्देही)	९९६ कि.वा. (०.९९६ मे.वा.)	मा. मन्त्रीस्तर, २०७६।२।१	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने दोलखा जिल्लाको बिगु गाउँपालिकामा पर्ने स्याखु खोलामा
३०.	रोल्वालिङ्ग खोला जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक श्री एच इ डी इनर्जी प्रा.लि., त्रिवेदी मार्ग, ठमेल, काठमाडौं)	८८ मे.वा.	मा. मन्त्रीस्तर, २०७६।२।१	दोलखा जिल्लाको साविक गौरीशंकर र लामाबगर गा.वि.स.मा पर्ने रोल्वालिङ्ग खोला र घोडचडी खोलामा प्रस्ताव गरेको
३१.	लोम्सा जलविद्युत आयोजना (श्री पाथिभारा हाइड्रोपावर प्रा.लि., का.म.न.पा.-६, बौद्ध, काठमाडौं प्रस्तावक)	१.१ मे.वा.	मा. मन्त्रीस्तर, २०७६।२।१	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्रमा पर्ने दोलखा जिल्लाको जिरी नगरपालिका (साविक श्यामा गा.वि.स.) मा पर्ने धर्मिले खोला र घट्टेखोलामा प्रस्ताव गरेको
	कुल	११८१.८६३		

३. मनास्लु संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१.	भालु खोला जलविद्युत आयोजना, (श्री नेपाल टप हाइड्रोपावर प्रा.लि. काठमाण्डौ)		सचिवस्तर २०६६/५/७	गोरखा जिल्ला
२.	सुपर बुढीगण्डकी खोला ज.आ. (श्री सुपर बुढीगण्डकी हाइड्रोपावर कं.प्रा.लि. वानेश्वर काठमाण्डौ)		सचिवस्तर, ०६७/४/६	गोरखा जिल्ला ल्हो गा.वि.स. वार्ड नं १
३.	बुढीगण्डकी ज.वि.आ.(श्री टाइम्स इनर्जी प्रा.लि., काठमाण्डौ)	२५४ मे.वा.	सचिवस्तर, ०६८/६/२	गोरखा जिल्ला सिर्दीवास, केरौजा र उइया गा.वि.स.मा पर्ने
४	माथिल्लो बुढीगण्डकी ज.वि.आ. (श्री नौसेनी हाइड्रो प्रा.लि., नोटेस्वर मार्ग, सामाखुशी, काठमाण्डौ)	२५४ मे.वा.	सचिवस्तर, ०७०/२/२६	गोरखा जिल्ला केरौजा, उहिया, सिर्दीवास र चुम्चुले
५	चिनोखोला जलविद्युत आयोजना (८.५ मे.वा.) श्री बुटवल पावर कम्पनी लिमिटेड प्रस्तावक रहेको ।	८.५ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७२/१२/७	मनाङ्ग जिल्लाको ताचैबगर गा.वि.स.
	कूल जम्मा	५१६.५ मे.वा.		

४. अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१.	नौगाड ए खोला जलविद्युत आयोजना (श्री त्रिपुरा ईनर्जी नेपाल प्रा.लि. चन्दोल, काठमाण्डौ)	५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/५/२३	दार्चुला जिल्लाको धुलीगाड र सिर्पित गा.वि. स.
२.	चर्मेलिया क्षतिगाड जलविद्युत आयोजना (श्री वेष्टार हाइड्रोपावर प्रा.लि. काठमाण्डौ)	५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/१२/१२	दार्चुला जिल्ला घुसा, सिटौला, खण्डेश्वरी, सुल्जर गा.वि.स.
३.	न्वा गाड जलविद्युत आयोजना (श्री जल उर्जा प्रा.लि., विशालनगर, काठमाण्डौ)	१ मे. वा.	सचिवस्तर, २०७०/१/३१	दार्चुला जिल्लाको लटिनाथ गा.वि.स.

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
४.	मकरीगाड हाईड्रोपावर प्रा.लि., बुद्धसागरमार्ग, पानीपोखरी, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको नेपाल विद्युत प्राधिकरणद्वारा निर्माणधिन सव स्टेसन सम्म मकरीगाड-बलौच ३३ के.भी. प्रसारणलाइन आयोजना	३३ के.भी. विद्युत प्रसारण लाइन	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।७।२५	दार्चुला जिल्लाको शैल्य शिखर नगरपालिका (सार्विक शिखर गा.वि.स.) स्थित बलौचमा
	कूल	११ मे.वा.		

५. कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१.	घुन्सा खोला सानो जलविद्युत आयोजन (श्रीशाह कन्सल्ट ईन्टरनेशनल प्रा.लि.काठमाण्डौ)	१० मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०६५/३/२२	जिल्ला ताप्लेजुङ्ग, लेलेप गा.वि.स. वडा नं. ३
२.	माथिल्लो तमोर जलविद्युत आयोजन (श्री सानिमा हाईड्रोपावर प्रा.लि. नक्साल काठमाण्डौ)	१०० मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०६५/१/१९	ताप्लेजुङ जिल्ला तापेथोक, लिनखिम, ईखाबु र लेलेप गा.वि.स.
३.	ताप्लेजुङ्ग-ओलाङचुङ्गगोला सडक आयोजना	११० कि.मि.	सचिवस्तर, २०७१।१०।१२	ताप्लेजुङ जिल्ला
४.	सुपर तमोर जलविद्युत आयोजना (क्रिष्टल पावर डेभलपमेन्ट प्रा.लि., वालुवाटार, काठमाण्डौ)	१५५ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७४।२।३१	ताप्लेजुङ जिल्ला
५.	तमोर जलविद्युत आयोजना	४३ मे.वा.	मा. मन्त्रीस्तर, २०७५।१।२७	ताप्लेजुङ जिल्ला

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
६.	सुपर काबेली जलविद्युत आयोजना	२० मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।३।२९	ताप्लेजुङ जिल्लाको श्रीजंगा गाउँपालिका वडा नं. ८ मा पर्ने काबेली खोलामा प्रस्ताव गरेको ।
७.	सिम्बुवा खोला जलविद्युत आयोजना	७०.३ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।९।१५	ताप्लेजुङ जिल्ला फक्तालुङ गाउँपालिकामा पर्ने सिम्बुवा खोलामा प्रस्ताव गरेको ।
८.	सुपर काबेली खोला “ए” जलविद्युत आयोजना (श्री स्नो रिभर्स प्रा.लि., लाजिम्पाट, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	१५ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।६।२	ताप्लेजुङ जिल्लाको सिरिजङ्गा गाउँपालिका वडा नं. ८ मा पर्ने काबेली खोलामा प्रस्ताव गरेको
९.	तमोर खोला-५ जलविद्युत आयोजना (श्री रिभर साइड हाइड्रो इनर्जी प्रा.लि., का.म.न.पा.- २२, नयाँ सडक, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	३० मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।८।५	ताप्लेजुङ जिल्लाको साविक लेलेप तथा तापेथोक गा.वि.स.मा पर्ने तमोर खोलामा प्रस्ताव गरेको
१०.	सिम्बुवा खोला जलविद्युत आयोजना (श्री रेमिट हाइड्रो लिमिटेड, बबरमहल, काठमाण्डौ)	७०.३ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।९।१५	कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र अन्तर्गत ताप्लेजुङ जिल्लाको फक्तालुङ गाउँपालिकामा पर्ने सिम्बुवा खोलामा प्रस्ताव गरेको
	कुल	५१३.६ मे.वा.		

६. लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१	फलाँखु खोला जलविद्युत आयोजना (रसुवा हाईड्रोपावर प्रा.लि. सानोभ-याङ काठमाण्डौ)	३ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७।१०।२४	रसुवा जिल्ला सरमथली र भोर्ले गा.वि.स.
२	माथिल्लो वलेफी खोला ज.वि.आ.(माथिल्लो वलेफी जलविद्युत आयोजना, सिन्धुपाल्चोक)	१५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७।३।१०	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको गोल्चे र गुम्वा गा.वि.स.
३	वलेफी ए जलविद्युत आयोजना (श्री ईन्द्रायणी पावर प्रा.लि. लगन, काठमाण्डौ)	६.४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७।३।१०	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गोल्चे र गुम्वा गा.वि. स.
४	माथिल्लो त्रिशुली २ जलविद्युत आयोजना -Hydrochina Corporation No.2 Beixiaojie Street,Liupukang,dewaiBeijing 100011China)	१०२ मे. वा.	सचिवस्तर २०६७।४।६	रसुवा जिल्ला हाकुवेसी र नुवाकोट जिल्ला नरकोट गा.वि.स.
५	भोटेकाशी जलविद्युत आयोजना (अनिल श्रेष्ठ, ललितपुर)	२० मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/३/२४	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला
६	रसुवा भोटेकाशी जलविद्युत आयोजना (दिपक खडका, आँखीभुई- ६, संखुवासभा)	२२.६ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर २०६५/५/२०	रसुवा जिल्ला थुमन, गोल्लुङ र वृद्धिम गा.वि. स.
७	नैसिम खोला जलविद्युत योजना (श्री ईर्नर्ज एण्ड हाइड्रोपावर प्रा.लि. स्वयम्भु, काठमाण्डौ)	५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६५/३/२२	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गुम्वा गा.वि.स वडा नं.

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
८	फलांखु खोला जलविद्युत आयोजना (श्री वेत्रावति हाईड्रो इलेक्ट्रिक कं.प्रा.लि. अनामनगर, काठमाण्डौ)	५ मे.वा.	सचिवस्तर, २०६६/१/२०	रसुवा जिल्ला सरमथलि र यासा गा.वि.स.
९	फलांखु खोला जलविद्युत आयोजना (श्री वेत्रावति हाईड्रो इलेक्ट्रिक कं.प्रा.लि. अनामनगर, काठमाण्डौ)	२.४ मे.वा.	सचिवस्तर, २०६६/१/२०	जिल्ला रसुवा गा.वि.स सरमथलि र भोर्ले
१०	श्री नेपाल विद्युत प्राधिकरण, काठमाण्डौ (माथिल्लो त्रिशुली ए जलविद्युत आयोजना)	६१ मे.वा.	मा. मन्त्रीस्तर, २०६५/३/२२	
११	माथिल्लो तादिखोला ज.आ.(सूर्य कुण्ड हाईड्रो इलेक्ट्रिक कं.प्रा.लि. अनामनगर काठमाण्डौ)	३ मे.वा.	सचिवस्तर, ०६४/७/१४	नुवाकोट जिल्ला घयाङफेदी गा.वि.स.
१२	माथिल्लो वलेफी ए जाओ.(श्री शिवश्री हाईड्रोपावर प्रा.लि. नक्साल, काठमाण्डौ)	३६ मे.वा.	सचिवस्तर, २०६६/७/५	सिन्धु पाल्चोक जिल्ला गुम्थान र गोल्चे गा.वि.स.
१३	तादिखोला ज.आ.(श्री हिरारत्न हाईड्रोपावर प्रा.लि. कालोपुल, काठमाण्डौ)	२.८ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०६५/२/३१	नुवाकोट जिल्ला शिखरवेसी र समुन्द्रटार गा.वि.स.
१४	फेन्सुन वृद्धिमखोला साना ज.आ. (श्री पब्लिक नेपाल हाईड्रोपावर प्रा.लि. काठमाण्डौ)	१.८ मे.वा.	सचिवस्तर, २०६६/६/२७	रसुवा जिल्ला वृद्धिम गा.वि.स.
१५	मध्य तादिखोला ज.आ. (दुग्धेश्वर महादेव हाईड्रोपावर कं.प्रा.लि. काठमाण्डौ)	५.५ मे.वा.	सचिवस्तर, २०६६/१२/१२ सचिवस्तर, २०६९/२/५	नुवाकोट जिल्ला शिखरवेसी र घयाङफेदी गा.वि.स.

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१६	त्रिशुली खोला ज.वि.आ.(शहिद दिक्षा कं.प्रा.लि., काठमाण्डौ)	५ मे. वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०६६/६/८	जिल्ला रसुवा धुन्चे गा.वि.स.
१७	नेपाल पावर कम्पनी प्रा.लि. काठमाण्डौ	५६० कि.वा.	सचिवस्तर, २०६५/३/३०	नुवाकोट जिल्ला
१८	नेसम खोला ज.वि.आ.(सिनधुज्वाला हाईड्रोपावर प्रा.लि. काठमाण्डौ.)	९८०० कि.वा.	सचिवस्तर, ०६६/५/७	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गुम्वा गा.वि.स.
१९	बलेफी खोला जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड (श्री भानु पोखरेल)	२० मे.वा.		सिन्धुपाल्चोक जिल्ला पान्ताङ गा.वि.स.
२०	घट्टे खोला साना ज.वि.आ. (टिम्पुरे हाईड्रोपावर कं. प्रा.लि. काठमाण्डौ)	४.४ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०६६/११/१९	रसुवा जिल्ला टिम्पुरे गा.वि.स.
२१	नैसिङ खोला ज.वि.आ. (इनर्जी एण्ड हाईड्रोपावर सभिसेज प्रा.लि.काठमाण्डौ)	५ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०६५/३/२२	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गम्वा गा.वि.स.
२२	स्याफुवेसी रसुवागढी सडक सडक विभाग काठमाण्डौ	११.१ कि.मि.	मा.मन्त्रीस्तर, २०६५/५/२६	रसुवा जिल्ला स्याफुवेसी,वृदिम र टिम्पुरे गा.वि.स
२३	दुलोभार्खु ब्रावल दुलोस्याफु कृषि सडक ।	९ कि.मि	सचिवस्तर, ०६६/१/२२	रसुवा जिल्ला स्याफुवेसी गा.वि.स.
२४	सोले भिमली, भोटेकोशी सडक निर्माण	३.५१ कि.मि	मा.मन्त्रीस्तर, २०६५/५/३०	रसुवा जिल्ला धुन्चे गा.वि.स. वडा नं. ४
२५	माथिल्लो त्रिशुली १ ज.वि.आ. (नेपाल वाटर एण्ड इनर्जी डेभलपमेन्ट क.प्रा.लि., काठमाण्डौ)	२१६ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१/६	रसुवा जिल्लाको धुन्चे र हाकु गा.वि.स.

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
२६	नेसिम खोला जलविद्युत आयोजना (श्री इनर्जी एण्ड हाइड्रोपावर सर्भिस प्रा.लि., स्वम्भू काठमाण्डौ)	३० मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।१।१६	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको गुम्बा गा.वि.स.
२७	मध्य त्रिशुलीगंगा नदी जलविद्युत आयोजना (श्री परफेक्ट ईनर्जी डेभलपमेन्ट प्रा.ली., अनामनगर, काठमाण्डौ)		सचिवस्तर २०६९।४।१०	नुवाकोट र रसुवा जिल्लाको तुप्चे, मनकामना, गोर्खु र लहरेपौवा)
२८.	रसुवा भोटेकोशी जलविद्युत आयोजना (श्री दिपक खडका, लैनचौर, काठमाण्डौ)	९७.५ मे. वा.	सचिवस्तर २०६९।०८।१३	रसुवा जिल्लाको शुमन, टिमुरे, बृद्धिम, चिलिमे, गोल्लुङ्ग र स्याफ्रु ।
२९	माथिल्लो नेशम खोला जलविद्युत आयोजना सिन्धुज्वाला हाइड्रोपावर प्रा.लि., शान्तीनगर, काठमाण्डौ	४३ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७०।८।७	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गुम्बा गा.वि.स.
३०.	टिमुरे खैदी कृषि सडक र बृद्धिम गा.वि.स. अन्तरगत बाङ्गोल वोल्दोगाँउ खाप्जीङ्ग बृद्धिम कृषि सडक आयोजना	-	सचिवस्तर २०७२।०८।२२	रसुवा जिल्लाको टिमुरे र बृद्धिम गा.वि.स.
३१.	हिमालयाज स्प्रिङ्ग वाटर प्रा.लि.		सचिवस्तर २०७२।०९।०३	रसुवा जिल्लाको धुन्चे गा.वि.स. वडा नं. ८
३२.	स्याफ्रवेसी-ह्याकुवेसी सडक आयोजना		सचिवस्तर २०७३।४।१३	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र
३३.	अपर लामटाङ जलविद्युत आयोजना	२०५ मे.वा.	सचिवस्तर २०७३।८।१४	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्जको कोर क्षेत्र

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
३४.	लामटाङखोला जलविद्युत आयोजना	१० मे.वा.बाट २० मे.वा. क्षमता बृद्धि	सचिवस्तर २०७३।९।४	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्जको कोर क्षेत्र
३५.	माथिल्लो बलेफी जलविद्युत आयोजना	४६ मे.वा.	सचिवस्तर २०७४।२।१४	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र पर्ने सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको साविक गुम्बा र गोल्छे गा.वि.स.
३६.	न्यासिम खोला जलविद्युत आयोजना (श्री सीता हाइड्रो पावर कम्पनी प्रा.लि., का.म.न.पा.-१३, कालिमाटी, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	३५ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।५।१५	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको जुगल गाउँपालिका भएर बग्ने न्यासिम खोलामा प्रस्ताव गरेको
३७.	बलेफी खोला जलविद्युत आयोजना (श्री बि.जी. हाइड्रो इनभेष्टमेन्ट कम्पनी प्रा.लि., दरवारमार्ग, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	४५ मे.वा.	मा.मान्त्रिस्तर, २०७५।१०।८	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र र गौरी शंकर संरक्षण क्षेत्रमा पर्ने सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको साविक गोल्छे र गुम्बा गा.वि.स. मा पर्ने बलेफी खोलामा प्रस्ताव गरेको
३८.	मेलम्ची खानेपानी आयोजना अन्तर्गत मेलम्ची दोस्रो चरण याङ्ग्री र लार्के डाइभर्सन आयोजना (श्री मेलम्ची खानेपानी विकास समिति मध्यबानेश्वर, काठमाण्डौ)		मा.मान्त्रिस्तर, २०७५।१०।२५	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र
३९.	घट्टेखोला जलविद्युत आयोजना (श्री गाँउघर उज्यालो साना हाइड्रोपावर कम्पनी प्रा.लि., गड्डाघर-१५, भक्तपुर प्रस्तावक)	९९० कि.वा. (०.९९० मे.वा.)	(मा.मान्त्रिस्तर, २०७६।१।२७)	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको जुगल गाउँपालिका (साविक गोल्छे गा.वि.स.) मा पनघट्टे खोलामा प्रस्ताव गरेको
	कुल	१०७४.७५ मे.वा.		

७. मकालु वरुण रा. नि.

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१.	किमाथांका अरुण ज.वि.आ. (किमाथांका हाईड्रो पावर प्रा.लि. पुतलीसडक, काठमाण्डौ)	१०० मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/३/३	संखुवासभा जिल्लाको चेपुवा गा.वि.स.
२.	श्री फुलवति खोला लघु ज.वि. ओ., छेस्काम ६, सोलुखुम्बु	४२ कि.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०६६/६/२९	सोलुखुम्बु जिल्ला छेस्काम गा.वि.स.
३.	कासुवाखोला ज.वि.आ. (श्री सि.इ.डि.वि.हाइड्रोफण्ड लि., काठमाण्डौ)	५.८ मे.वा.	सचिवस्तर, २०६८/११/१८	संखुवासभा जिल्ला पाथिभरा र मकालु गा.वि.स.
४.	अरुण ३ जल विद्युत आयोजना (सतलुज जल विद्युत निगम लिमिटेड)	१०० मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/५/११	संखुवासभा जिल्लाको अरुण नदिमा
५.	नुम-किमाथांका सडक आयोजना	७२ कि.मी.	सचिवस्तर २०७०/०२/१७	संखुवासभा जिल्ला
६.	तल्लो अप्सुवा जलविद्युत आयोजना	८.४ मे.वा.	सचिवस्तर २०७३/८/१	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र
७.	इसुवाखोला जलविद्युत आयोजना	१७.२ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७४/३/२२	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र
८.	तल्लो वरुण जलविद्युत आयोजना	१३२ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७४/४/१	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र
९.	संखुवाखोला जलविद्युत आयोजना (श्री विद्युत विकास विभाग, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	३९.७ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७४/४/३२	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१०.	संखुवाखोला-१ जलविद्युत आयोजना (श्री विद्युत विकास विभाग, अनामनगर, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	४१.७५ मे.वा.	सचिवस्तर, २०७४।४।३२	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र
११.	मध्य होङ्ग खोला ए जलविद्युत आयोजना	२२ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।२।१५	श्री एपेक्स मकालु हाइड्रोपावर प्रा.लि., का.म.न.पा.-१०, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको ।
१२.	मध्य होङ्ग खोला बि जलविद्युत आयोजना	२२.९ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५।२।१५	श्री एपेक्स मकालु हाइड्रोपावर प्रा.लि., का.म.न.पा.-१०, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको ।
१३.	माथिल्लो अरुण जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक श्री नेपाल विद्युत प्राधिकरण, दरवारमार्ग, काठमाण्डौ)	३५५ मे.वा.	मा.मन्त्री स्तर, २०७५।१।२४	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र पर्ने संखुवासभा जिल्लाको साविक पुवा गा.वि.स. वडा नं. ५ र ७ मा पर्ने अरुण नदीमा प्रस्ताव गरेको
	कुल	१४७२.७९२		

द. सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	निर्णय मिति	आयोजना स्थल
१.	दुधकोशी- जलविद्युत आयोजना	३५० मे.वा.	सचिवस्तर २०७०/८/१९	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र
२.	दुधकोशी-६ जलविद्युत आयोजना (श्री यती ट्रेड एण्ड डेभलपर्स प्रा.लि., गोंगबु-२९, काठमाण्डौ प्रस्तावक रहेको)	८३ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, २०७५। ९।१	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र पर्ने सोलुखुम्बु जिल्लाको साविक चौरीखर्क गा.वि.स.मा पर्ने दुधकोशी नदीमा प्रस्ताव गरेका

३.	दुधकोशी-१० जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक श्री लोटस इन्फ्रेस्ट्रक्चर प्रा.लि., लजिम्पाट, काठमाण्डौ)	४१ मे.वा.	मा.मन्त्रिस्तर, २०७५।१।९	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र पर्ने सोलुखुम्बु जिल्लाको साविक खुम्जुङ्ग, नाम्चे र चोरीखर्क गा.वि.स.हरूमा पर्ने दुधकोशी नदीमा प्रस्ताव गरेको ।
४.	लुजाखोला जलविद्युत आयोजना (प्रस्तावक माँ शक्ती इन्जिनियरीङ्ग एण्ड हाइड्रोपावर प्रा.लि.)	२३.५५ मे.वा.	मा.मन्त्रिस्तर, २०७५।१०।६	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र पर्ने सोलुखुम्बु जिल्लाको खुम्बु पासाङ्ग ल्याहामु गाउँपालिकामा पर्ने लुजा खोलामा प्रस्ताव गरेको
	जम्मा	४९७.५५ मे.वा.		

९.शे-फोक्सुण्डो रा.नि

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१.	नामलाङ जलविद्युत आयोजना (Lanco Infratech Limited Haryana, India)	३०३ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/१२/१	मुगु जिल्लाको किमरी गा.वि.स.
२.	जगदुल्ला खोला जलविद्युत आयोजना (श्री मालिका हाइड्रोपावर कं.प्रा.लि. कपन ३, काठमाण्डौ)	७५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/७/८	डोल्पा जिल्ला काईगाउ, रिमि, रिभी र नार्कु गा.वि.स.
३.	नामलान जलविद्युत आयोजना-कर्णाली ७ ज.वि.आ.४०० के.भि.विद्युत प्रशरण लाइन (Lanco Infratech Limited Haryana, India)]		नि.सचिवस्तर २०६८।४।२३	मुगु, जुम्ला, कालिकोट, दैलेख, अछाम र सुर्खेत जिल्ला
४.	दूलो भेरी-१ जलविद्युत (त्रिशक्ति उर्जा प्रा.लि.)	११० मे.वा.	सचिवस्तर २०६९।१।१२	डोल्पा जिल्लाको त्रिपुराकोट गा.वि.स.)
	कुल जम्मा	४८८ मे.वा.		

१०. रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१	मुगु कर्णाली रारा (१९६ मे.वा.) जलबिद्युत आयोजना	१९६ मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/८/२७	रारा रा.नि. को मध्यवर्ती क्षेत्र
	जम्मा	१९६ मे.वा.		

११. शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	क्षमता	सहमति निर्णय मिति	आयोजनास्थल
१.	नमुना लघु जलबिद्युत केन्द्र स्थापना (श्री नेपाल लघु जलशक्ति विकु संस्था टेकु, काठमाण्डौ)			का. जि शिवपुरी नागार्जुन रा.नि.कार्यालय पानीमुहान,काठमाण्डौ
२.	पौधखोला दोधान लघु ज.आ. (श्री शिवपुरी बहुउद्देश्य सहकारी संस्था, नुवाकोट)	८ कि.वा.	मा.मन्त्रीस्तर, ०६६/१२/१८	नुवाकोट जिल्ला सिक्रे गा.वि.स.
	कुल	०.००८ मे.वा.		

अनुसूची २२ : आ.व. २०७५।०७६ सम्म संरक्षित क्षेत्रहरूमा भएको अतिक्रमणको विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	अतिक्रमित क्षेत्रफल (हे)	हटाईएको क्षेत्रफल (हे)	रोक्नका लागी भएका पहलहरू
१.	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१२०८.४९		समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।
२.	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१८८३	०.१२९	समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।
३.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	४१०.६६	९.४२	समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।
४.	शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१६१.४		समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।
५.	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	३६५		समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।
६.	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	६.४३		नापी जग्गा भए २०७६ भित्र कागजात पेश गर्न लगाईएको र बालि लगाउन तथा खेती गर्न रोक लगाईएको ।
७.	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	५		समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।
८.	मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१५.३८		समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।
९.	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	०.३	०.०२२	समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।

१०.	लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	२		अतिक्रमण हटाउन मुचना टाँस गरिएको ।
११.	कोशीटण्डु वन्यजन्तु आरक्ष	१७		समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।
१२.	ढोरपाटन सिकार आरक्ष	२३७	४१.०१४	घाँसे मैदान कायम गरिएको ।
१३.	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	१०८		समुदायसंग आवश्यक छलफल तथा समन्वय कार्य भैरहेको ।
१४.	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र	१९.३८		अतिक्रमण बढ्न नदिन समुदायलाई सचेत गरिदै आएको ।
	जम्मा	४४३९.०४	५०.५८९	

अनुसूची २३ : संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन योजनाहरूको विवरण

क्र.सं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	अवधि	स्वीकृत मिति	निर्णयस्तर	कैफियत
१	चितवन रा. नि.	२०१९-२०२४	११/११/२०१८	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
२	सगरमाथा रा.नि.	२०१६-२०२०	०५/०४/२०१६	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
३	शे-फोक्सुण्डो रा.नि.	२०१८-२०२२	३०/१०/२०१८	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
४	मकालु वरुण रा.नि.	२०१९-२०२४	२४/०७/२०१९	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
५	रागा रा.नि.	२०१०-२०१४	२८/१२/२००९	मा.मन्त्रीस्तर	आ.व.२०७५/७६ देखि ५ वर्षको लागि व्यवस्थापन योजनाको मस्यौदा तयार भई IEE भईरहेको ।
६	खप्तड रा.नि.	२०१०-२०१४	३१/१०/२०१०	मा.मन्त्रीस्तर	आ.व.२०७५/७६ देखि ५ वर्षको लागि व्यवस्थापन योजनाको मस्यौदा तयार भई IEE भईरहेको ।
७	लामटाङ रा.नि.	२०१२-२०१६	१८/१२/२०१२	सचिवस्तर	आ.व.२०७५/७६ देखि ५ वर्षको लागि व्यवस्थापन योजनाको मस्यौदा तयार भई IEE भईरहेको ।
८	शिवपुरी नागार्जुन रा.नि.	२०१७-२०२२	२८/१२/२०१७	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
९	बर्दिया राष्ट्रिय नि.	२०१६-२०२०	०२/११/२०१५	सचिवस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
१०	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१८-२०२३	०९/०९/२०१८	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
११	कोशीटप्पु व.ज.आ.	२०१८-२०२३	०३/०६/२०१८	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
१२	पर्सा रा.नि..	२०१८-२०२३	१५/०७/२०१८	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।

क्र.सं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	अवधि	स्वीकृत मिति	निर्णयस्तर	कैफियत
१३	शुक्लाफाँटा रा.नि.	२००७-२०११	१४/०२/२००७	सचिवस्तर	आ.व. २०७५/७६ देखि ५ वर्षको लागि व्यवस्थापन योजनाको मस्यौदा तयार भई IEE भईरहेको ।
१४	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र	२००९-२०१२	२१/०९/२००९	संचालक समिति	राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषले व्यवस्थापन गर्दै आएको र व्यवस्थापन योजना बन्ने क्रममा रहेको ।
१५	अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र	२०१५-२०१९	१३/०६/२०१५	सचिवस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
१६	कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र	२०१३-२०१९	०९/०९/२०१३	विभागस्तर	आ.व. २०७५/७६ देखि ५ वर्षको लागि व्यवस्थापन योजनाको मस्यौदा तयार भई IEE भईरहेको ।
१७	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र	२०१३-२०१७	१९/०८/२०१३	संचालक समिति	राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषले व्यवस्थापन गर्दै आएको र व्यवस्थापन योजना बन्ने क्रममा रहेको ।
१८	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	२०१७-२०२२	०८/१२/२०१७	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।
१९	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र	२०१३-२०१७	१९/०८/२०१३	संचालक समिति	राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषले व्यवस्थापन गर्दै आएको र व्यवस्थापन योजना बन्ने क्रममा रहेको ।
२०	ढोरपाटन शि.का.आ.	२०१९-२०२४	२४/०७/२०१९	विभागस्तर	कार्यान्वयनमा रहेको ।

अनुसूची २४ : प्रजाति संरक्षण कार्ययोजनाहरूको विवरण

क्र.सं.	प्रजातिको नाम	अंग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम	कार्य योजनाको अवधि	स्विकृत मिति
१	बाघ	Royal Bengal Tiger	<i>Panthera tigris</i>	२०१६-२०२०	२०१६
२	गैंडा	One Horned Rhino	<i>Rhinoceros unicornis</i>	२०१७-२०२१	२०१७
३	हात्ति	Asian Elephant	<i>Elephas maximus</i>	२००९-२०१८	२००९
४	सालक	Pangolin	<i>Manis pantadactyla</i>	२०१८-२०२२	२०१८
५	हिउँ चितुवा	Snow Leopard	<i>Panthera uncia</i>	२०१७-२०२१	२०१७
६	गिद्ध	Vulture		२०१५-२०१९	२०१५
७	खरमजुर	Bengal Florican	<i>Houbaropsis bengalensis</i>	२०१६-२०२०	२०१६
८	घडियाल	Gharial	<i>Gavialis gangetica</i>	२०१८-२०२२	२०१८
९	हाब्रे	Red Panda	<i>Ailurus fulgens</i>	२०१९-२०२३	२०१८
१०	फिजेन्ट	Pheasant		२०१९-२०२३	२०१९

अनुसूची २५ : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा हालसम्मका महानिर्देशकहरूको नामावली र कार्यअवधि

सि.नं.	नामावली	कार्यकाल	
		देखि	सम्म
१	श्री विश्वनाथ उप्रेती	२०३७/०६/२३	२०४८/०६/१४
२	डा. सनत कुमार ढुंगेल	२०४८/०६/२४	२०४९/०७/१९
३	डा.तिर्थमान मास्के	२०४९/०७/२०	२०५०/०९/१८
४	डा. उदयराम शर्मा	२०५०/०९/१९	२०५१/१०/११
५	डा.तिर्थमान मास्के	२०५१/१०/१२	२०५४/०३/१२
६	डा. उदयराम शर्मा	२०५४/३/१३	२०५५/०६/२३
७	डा.तिर्थमान मास्के	२०५५/०६/२९	२०५९/०१/२२
८	डा.स्वयम्भूमान अमात्य	२०५९/०१/२३	२०६०/०३/०९
९	डा.तिर्थमान मास्के	२०६०/०३/३०	२०६२/०९/२०
१०	श्री नारायण प्रसाद पौड्याल	२०६२/०९/२५	२०६३/०६/०६
११	श्री श्याम बजिमय	२०६३/०७/२०	२०६३/१२/०६
१२	डा.कृष्णचन्द्र पौडेल	२०६३/१२/०७	२०६४/०२/१७
१३	श्री शेषहरी भट्टराई	२०६४/०२/२२	२०६४/०५/१०
१४	श्री श्याम बजिमय	२०६४/०५/२६	२०६५/०२/०१
१५	श्री अन्नपूर्णानन्द दास	२०६५/०२/०२	२०६५/०६/०३
१६	श्री श्याम बजिमय	२०६५/०९/०७	२०६६/०३/१६
१७	श्री गोपाल प्रसाद उपाध्याय	२०६६/०३/२९	२०६७/०८/१५
१८	श्री कृष्ण प्रसाद आचार्य	२०६७/०८/१६	२०६९/०६/०३
१९	श्री मेघ बहादुर पाण्डे	२०६९/०६/०७	२०७१/०५/२४
२०	श्री टिकाराम अधिकारी	२०७१/०५/१९	२०७२/०६/१५
२१	श्री फडिन्द्रराज खरेल	२०७२/०८/१०	२०७३/०१/२३
२२	श्री कृष्ण प्रसाद आचार्य	२०७३/०२/१२	२०७३/०५/१७
२३	श्री मन बहादुर खड्का	२०७३/०८/०६	२०७६/०६/०२
२४	श्री गोपाल प्रकाश भट्टराई	२०७६/०६/०३	हालसम्म

अनुसूची २६ : वन्यजन्तुको गणना सम्बन्धी विवरण

Species	Year of Census	Sites	Estimated Population	Remarks
Arna	2018	Koshi Tappu wildlife Reserve	432	Total 441
Arna	2018	Chitwan National Park	9	
Blackbuck	2019	Krishnasar Conservation Area	240	Total 328
Blackbuck	2019	SuklaPhanta National Park	88	
Blue Sheep	2016	Dhorpatan Hunting Reserve	2202	Total 3815
Blue Sheep	2015	Kanchenjunga Conservation Area	1613	
Gaur	2016	Chitwan National Park	368	Total 473
Gaur	2016	Parsa National Park	105	
Gharial	2017	Different River Systems	198	
Rhino	2015	Bardia National Park	29	Total 645
Rhino	2015	Chitwan National Park	605	
Rhino	2015	Shuklaphanta National Park	8	
Rhino	2015	Parsa National Park	3	
Swamp Deer	2019	Shuklaphanta National Park	2246	Total 2325
Swamp Deer	2017	Bardia National Park	79	
Tiger	2018	Bardia National Park	87	Total 235
Tiger	2018	Chitwan National Park	93	
Tiger	2018	Shuklaphanta National Park	16	
Tiger	2018	Banke National Park	21	
Tiger	2018	Parsa National Park	18	
Snow Leopard	2012	Mountain Protected Areas	301-400	

अनुसूची २७ : गैंडा स्थानान्तरण सम्बन्धी विवरण

Year	Month	Male	Female	Total	Translocated to
1986	February December	3 5	1 4	4 9	Karnali River flood plain, Bardia National Park
1991	January February	6 2	14 3	20 5	Babai River flood plain, Bardia National Park Babai River flood plain, Bardia National Park
1999	January	4	0	4	Babai River flood plain, Bardia National Park
2000	March November November	5 3 1	5 3 3	10 6 4	Babai River flood plain, Bardia National Park Babai River flood plain, Bardia National Park Shuklaphanta Wildlife Reserve
2001	March	3	2	5	Babai River flood plain, Bardia National Park
2002	March	5	5	10	Babai River flood plain, Bardia National Park
2003	April	3	7	10	Babai River flood plain, Bardia National Park
2016	March	3	2	5	Babai River flood plain, Bardia National Park
2017	April	1 1	4 2	5 3	Rani Tal, Shuklaphanta National Park Babai River flood plain, Bardia National Park
	Total	45	55	100	

अनुसूची २८ : नेपालबाट विभिन्न देशहरूलाई वन्यजन्तु उपहार दिएको विवरण

S.N	Exported Date	Name of species	Exported Quantity	Exported organization/Person	Country	Remarks
1.	22 May, 1987	Rhino	2	President Ronald Regan	USA	Live animal less than one year as a gift
2.	22 May, 1987	Rhino	2	National Zoological Park	USA	Live animal of age less than one year
3.	17 Jan., 1990	Rhino	1	Munich Zoo	Federal Republic of Germany	Live animal for conservation education
4.	2 April, 1990	Rhino	2	Singapore zoological Gardens	Singapore	Live animal(1 male calf and 1 female calf) for captive breeding
5.	2 April, 1990	Rhino	2	Fortwort Zoological Association	USA	Live animal(1 male calf and 1 female calf) for captive breeding
6.	12 Feb., 1993	Rhino	2	Mirpur National Zoo, Dhaka	Bangladesh	Live animal of age less than one year
7.	30 May, 1993	Rhino	1	Wilhelma Zoo, Stuttgart	Germany	Live animal(1 Female Calf)

S.N	Exported Date	Name of species	Exported Quantity	Exported organization/Person	Country	Remarks
8.	18 April, 1998	Rhino	2	Zoological Society of London	UK	Live animal(2 Female Rhinos under 2 years old)
9.	5 March, 2002	Rhino	2	Tama Zoological Park	Japan	Live animal(1 male calf and 1 female calf) for captive breeding
10.	28 Feb., 2006	Rhino	2	Vienna Zoo	Austria	Live animal
11.	2 April, 1990	Gharial crocodile	2	Munich Zoo	Germany	Captive raised hatchling
12.	4 Oct., 1994	Gharial and Mugger Crocodile	30 Gharial eggs and 30 Mugger eggs	Atagawa Tropical and Alligator Garden	Japan	Eggs collected from Wild
13.	3 May, 1995	Gharial and Mugger Crocodile	30 Gharial eggs and 30 Mugger eggs	Atagawa Tropical and Alligator Garden	Japan	Eggs collected from Wild
14.	9 May, 2000	Gharial Crocodile	6	La ferme aux crocodiles Pierrelatte	France	Live animal(4 Females and 2 Males of babies gharials) for captive breeding

S.N	Exported Date	Name of species	Exported Quantity	Exported organization/Person	Country	Remarks
15.	23 April, 2004	Gharial Crocodile	2	Royal Government of Bhutan	Bhutan	2 Males for captive breeding
16.	March, 1998	Common Leopards	2	Riyadh Zoological Garden	Saudi Arabia	Cubs of Live animal
17.	22 Sep., 1992	Himalayan Wolf	1	Osaka Municipal Tennogi Zoological Garden	Japan	Live animal (1 male wolf)
18.	1985	Rhinoceros	4	Dudhwa National Park	India	Live animal
19.	2018	Rhinoceros	4	Ms. Yu Hong	China	Live animal

अनुसूची २९ : नेपालबाट विभिन्न देशहरूलाई वन्यजन्तुको आखेटोपहार उपहार दिएको विवरण

S.N.	Exported Date	Name of species	Exported Quantity	Exported organization/Person	Country	Remarks
1.	17 April, 2002	Common Leopard	2 Piece Skin	Nagababa of Gangotri dham	India	2 Piece skin for Religious purpose
2.	6 March, 1998	Gaur	1 piece hide	HRH Prince Khalid Bin Sultan Bin Abdulaziz, Saudi Arabia	Saudi Arabia	1 hide (pelt and skull)
3.	6 March, 1998	Tiger	1 piece	HRH Prince Khalid Bin Sultan Bin Abdulaziz, Saudi Arabia	Saudi Arabia	Hide (Pelt and Skull)
4.	6 March, 1998	Sambar	1 piece	HRH Prince Khalid Bin Sultan Bin Abdulaziz, Saudi Arabia	Saudi Arabia	Skull and hide
5.	6 March, 1998	Sloth Bear	1 Piece	HRH Prince Khalid Bin Sultan Bin Abdulaziz, Saudi Arabia	Saudi Arabia	Skull and Hide
6.	6 March, 1998	Peacock	1	HRH Prince Khalid Bin Sultan Bin Abdulaziz, Saudi Arabia	Saudi Arabia	Skin and Feathers
7.	22 March, 1987	Gharial Crocodile	1	His Imperial Highness Prince Narahito	Japan	Stuffed specimen of Crocodile

अनुसूची ३० : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागबाट जारी नागरिक वडापत्र

क्र.सं.	सेवाको विवरण	सेवा लिनै सेवाग्राहीले पेश गर्नु पर्ने कागजातहरू	लाग्ने समय	जिम्मेवार पदाधिकारी	कोठा नं.	बुझाउनु पर्ने दस्तूर
१.	संरक्षित क्षेत्रभित्र नेपाली नागरिक/ संस्थाबाट नमुना संकलन नगरिकन गरिने अध्ययन/अनुसन्धानको अनुमति	क. अध्ययन/अनुसन्धानको प्रस्ताव ख. सिफारिस पत्र ग. सेवाग्राहीको लिखित निवेदन	३ दिनभित्र	इकोलोजिष्ट/ सहायक इकोलोजिष्ट	२३, २४	निःशुल्क
२.	संरक्षित क्षेत्रभित्र नेपाली नागरिक/ संस्थाबाट नमुना संकलन गरेर गरिने अध्ययन/अनुसन्धानको अनुमति	क. अध्ययन/अनुसन्धानको प्रस्ताव ख. सिफारिस पत्र ग. सेवाग्राही/संस्थाको लिखित निवेदन	१० दिनभित्र	इकोलोजिष्ट/ सहायक इकोलोजिष्ट	२३, २४	निःशुल्क
३.	संरक्षित क्षेत्रभित्र विदेशी नागरिक/ संस्थाले नेपाली अनुसन्धानमूलक संस्थासँग आवद्ध भई गरिने अध्ययन/अनुसन्धान अनुमति	क. अध्ययन/अनुसन्धानको प्रस्ताव ख. सिफारिस पत्र ग. सेवाग्राहीको लिखित निवेदन घ. राहदानीको प्रतिलिपि ङ. आबद्ध संस्थाको सिफारिस पत्र र प्रमाण-पत्रको प्रतिलिपि	१५ दिनभित्र	इकोलोजिष्ट/ सहायक इकोलोजिष्ट	२३, २४	निःशुल्क

क्र.सं.	सेवाको विवरण	सेवा लिने सेवाग्राहीले पेश गर्नु पर्ने कागजातहरू	लाग्ने समय	जिम्मेवार पदाधिकारी	कोठा नं.	बुझाउनु पर्ने दस्तूर
४.	वन्यजन्तु आयात/निर्यातमा अनुमति	क. सेवाग्राहीको लिखित निवेदन ख. आयात/निर्यात गरिन लागिएको वन्यजन्तुको संकलन गर्न तथा संकलन गरेका कानूनी प्रमाण/इजाजत	३० दिनभित्र	इकोलोजिष्ट/ सहायक इकोलोजिष्ट	२३, २४	स्वदेशी नागरिक रु.२,०००।- विदेशी नागरिक रु.५,०००।- (विविध सिफारिस दस्तुर)
५.	संरक्षित क्षेत्रको वार्षिक कार्यक्रम/मध्यवर्ती क्षेत्रको कार्यक्रमबारे जानकारी	क. मौखिक अनुरोध/सेवाग्राहीको लिखित निवेदन ख. सम्बन्धित कार्यलय/मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको सिफारिस	२ दिनभित्र	योजना अधिकृत/सहायक योजना अधिकृत	२०, २२	निःशुल्क
६.	मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापनको जानकारी	मौखिक अनुरोध	२ दिनभित्र	व्यवस्थापन अधिकृत/सहायक व्यवस्थापन अधिकृत	१२, १३, १४	निःशुल्क

क्र.सं.	सेवाको विवरण	सेवा लिने सेवाग्राहीले पेश गर्नु पर्ने कागजातहरू	लाग्ने समय	जिम्मेवार पदाधिकारी	कोठा नं.	बुझाउनु पर्ने दस्तूर
७.	वन्यजन्तु शिकार अनुज्ञापत्र (नियमित शिकार)	सेवाग्राहीको लिखित निवेदन	७ दिनभित्र	व्यवस्थापन अधिकृत/सहायक व्यवस्थापन अधिकृत	१२, १३, १४	रा.नि.तथा व.सं.नियमावली २०३० को अनुसूची १ वमोजिमको दस्तूर ।
८.	नियमित शिकार आखेटोपहार अनुज्ञापत्र	सेवाग्राहीको लिखित निवेदन	३ देखि ७ दिनभित्र	व्यवस्थापन अधिकृत/सहायक व्यवस्थापन अधिकृत	१२, १३, १४	नेपाली नागरिक रु.१०००/- विदेशी नागरिकरु.५०००/-
९.	संरक्षित क्षेत्रभित्र सेवा सञ्चालन	क. सेवाग्राहीको लिखित निवेदन ख. सेवा सञ्चालन गर्ने प्रस्ताव	७ दिनभित्र कारवाही शुरु गर्ने	व्यवस्थापन अधिकृत/सहायक व्यवस्थापन अधिकृत	१२, १३, १४	ऐन नियममा व्यवस्था भए वमोजिम ।
१०.	संरक्षित क्षेत्रभित्र भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माण अनुमति/सहमति/प्रक्रिया	क. सेवाग्राहीको लिखित निवेदन ख. भौतिक पूर्वाधारको प्रस्ताव	७ दिनभित्र कारवाही शुरु गर्ने	व्यवस्थापन अधिकृत/सहायक व्यवस्थापन अधिकृत	१२, १३, १४	निःशुल्क
११.	मध्यवर्ती क्षेत्र/संरक्षण क्षेत्रमा उद्योग दर्ता सहमति/ अनुमति/प्रक्रिया	क. सेवाग्राहीको लिखित निवेदन ख. भौतिक पूर्वाधारको प्रस्ताव /सम्बन्धित निकायको सिफारिस	७ दिनभित्र कारवाही शुरु गर्ने	व्यवस्थापन अधिकृत/सहायक व्यवस्थापन अधिकृत	१२, १३, १४	निःशुल्क

क्र.सं.	सेवाको विवरण	सेवा लिने सेवाग्राहीले पेश गर्नु पर्ने कागजातहरू	लाग्ने समय	जिम्मेवार पदाधिकारी	कोठा नं.	बुझाउनु पर्ने दस्तूर
१२.	वन्यजन्तु चोरी शिकार नियन्त्रण सम्बन्धी जानकारी	मौखिक अनुरोध	२ दिनाभित्र	अनुसन्धान अधिकृत/सहायक अनुसन्धान अधिकृत	२१, ३५, ३३	निःशुल्क
१३.	संरक्षित क्षेत्रीभित्र अवलोकन भ्रमणको अनुमति	१. सेवाग्राहीको लिखित निवेदन (लाग्ने समयको विवरणसहित) २. भ्रमणकर्ताहरूको नामावली	१ देखि ३ दिनाभित्र	संरक्षण शिक्षा अधिकृत/सहायक संरक्षण शिक्षा अधिकृत	१५, १५/१, १६	ऐन नियममा व्यवस्था भए बमोजिम
१४.	वृत्तिचित्र छायाङ्कन अनुमति पत्र	क. सेवाग्राहीको लिखित निवेदन ख. वृत्तिचित्रको पटकथाको प्रतिलिपि ग. सूचना तथा संचार मन्त्रालयको सहमति पत्र घ. नियमानुसार छायाङ्कन दस्तूर बुझाएको रसिद	३ दिनाभित्र	संरक्षण शिक्षा अधिकृत/सहायक संरक्षण शिक्षा अधिकृत	१५, १५/१, १६	नेपाली नागरिकलाई रु. १०,०००/- सार्क मुलुकका नागरिकलाई रु. ५०,०००/- अन्य विदेशी नागरिकलाई यू.एस.डलर १५०००/-
१५.	जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने तथा सूचनामूलक सामग्री	सेवाग्राहीको लिखित निवेदन वा मौखिक अनुरोध	२ दिनाभित्र	संरक्षण शिक्षा अधिकृत/सहायक संरक्षण शिक्षा अधिकृत	१५, १५/१, १६	निः शुल्क

क्र.सं.	सेवाको विवरण	सेवा लिने सेवाग्राहीले पेश गर्नु पर्ने कागजातहरू	लाग्ने समय	जिम्मेवार पदाधिकारी	कोठा नं.	बुझाउनु पर्ने दस्तुर
१६.	साहसिक पर्यटकीय गतिविधिको सहमति	क. साहसिक गतिविधिको प्रस्ताव ख. सेवाग्राहीको लिखित निवेदन	३ दिनभित्र कारवाही शुरू गर्ने	संरक्षण शिक्षा अधिकृत/सहायक संरक्षण शिक्षा अधिकृत	१५, १५/१, १६	हिमाली तथा पहाडी संरक्षण क्षेत्रभित्र साहसिक पर्यटकीय सेवाहरू सञ्चालन गर्ने कार्यविधि २०६७ को अनुसूची १ बमोजिमको दस्तुर ।
१७.	पुस्तकालय सेवा	मौखिक अनुरोध / सेवाग्राहीको लिखित निवेदन	२ दिनभित्र	सहायक संरक्षण शिक्षा अधिकृत/पुस्तकालय सहायक	३९	निःशुल्क
१८.	विविध सूचनासम्बन्धी जानकारी	मौखिक अनुरोध/सेवाग्राहीको लिखित निवेदन	२ दिनभित्र	सूचना अधिकारी		सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, नियमानुसार दस्तुर ।

अनुसूची ३१ : संरक्षित क्षेत्र, मध्यवर्ती सामुदायिक वन/कबुलियती वन र संरक्षित वन्यजन्तुको हालसम्मको विवरण

Date	Protected Area Details										Area of BZ(ha)	Community		Forest Details		Number of LF in BZ	Area of LF in BZ(ha)	Number of LF in CA	Area of LF in CA(ha)	Number of Protected Species	Fauna Details				Source
	Number of NP	Area of NP (ha)	Number of WR	Area of WR(ha)	Number of HR	Area of HR(ha)	Number of CA	Area of CA(ha)	Number of BZ	Number of CF in BZ		Area of CF in BZ(ha)	Number of CF in CA	Area of CF in CA(ha)	Number of Endangered Species						Number of Endemic Species	Number of Extinct Species			
1952																								Nepal's Protected Areas 2076, NBS 2002, NBSAP 2014-2020, NPWC Act 1973, Nepal's National Report on CBD 2019	
1961																									
1971																									
1981	4	389600	3	144800																					
1991	8	1014400	4	194700	1	132500										7	29.02								
2001	8	1014400	3	97900	1	132500	3	1132700	5	367600						51	221.04								
2005	9	1028900	3	97900	1	132500	3	1132700	9	465280	14	2667.06		1	30.64	54	230.64			39	160	160	0		
2006	9	1028900	3	97900	1	132500	3	1132700	11	506680	16	2920.79		1	30.64	54	230.64			39	160	160	0		
2007	9	1028900	3	97900	1	132500	3	1132700	11	506680	16	2920.79		1	30.64	54	230.64			39	160	160	0		
2008	9	1028900	3	97900	1	132500	3	1132700	11	506680	22	3868.53		20	56882.13	54	230.64	1	1.85	39	160	160	0		
2009	9	1030300	3	97900	1	132500	4	1134395	11	506680	33	4006.18		21	57007.13	54	230.64	8	14.87	39	160	160	0		
2010	10	1085300	3	97900	1	132500	6	1542595	12	558980	41	4830.53		21	57007.13	54	230.64	21	57.18	39	160	160	0		
2011	10	1085300	3	97900	1	132500	6	1542595	12	558980	47	4886.74		38	58810.28	54	230.64	21	57.18	39	160	160	0		
2012	10	1085300	3	97900	1	132500	6	1542595	12	558980	60	5766.08		38	58810.28	54	230.64	21	57.18	39	160	160	0		
2013	10	1085300	3	97900	1	132500	6	1542595	12	558980	91	8631.99		38	58810.28	54	230.64	21	57.18	39	160	160	0		
2014	10	1085300	3	97900	1	132500	6	1542595	12	558980	168	18641.57		52	59229.06	54	230.64	21	57.18	39	141	160	1		
2015	10	1085300	3	97900	1	132500	6	1542595	12	558980	240	29246.74		72	59933.89	54	230.64	21	57.18	39	141	160	1		
2016	10	1087363	3	97900	1	132500	6	1542595	13	568778	316	40244.05		95	61054.17	54	230.64	21	57.18	39	141	160	1		
2017	12	1180602	1	17500	1	132500	6	1542595	13	568778	498	63639.39		123	68298.34	54	230.64	21	57.18	39	141	160	1		
2018	12	1180602	1	17500	1	132500	6	1542595	13	568778	587	75525.24		165	90541.72	54	230.64	21	57.18	39	141	160	1		
2019	12	1180602	1	17500	1	132500	6	1542595	13	568778	647	85594.89		232	120257.64	54	230.64	21	57.18	39	141	160	1		
2020	12	1180602	1	17500	1	132500	6	1542595	13	568778	716	93943.73		240	121794.96	54	230.64	21	57.18	39	141	160	1		

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

बबरमहल, काठमाडौं